

به نام خدا

عنوان: راهنمای گردآوری، محاسبه و ارزیابی حسابهای منطقه ای سال ۱۳۹۴

ناشر: مرکز آمار ایران

تهیه و تدوین: دفتر حسابهای اقتصادی

طراحی روی جلد: عزیزاله فرهادی و علیرضا وطن دوست

آدرس: تهران، خیابان فاطمی، ابتدای خیابان رهی معیری - پلاک ۱- مرکز آمار ایران - طبقه اول دفتر

حسابهای اقتصادی

تلفن: ۸۸۹۷۸۱۲۲-۸۸۹۷۸۱۲۱

دورنگار: ۸۵۱۰۲۲۴۰-۸۵۱۰۲۲۳۹

فهرست مطالب.....	صفحه.....
پیشگفتار.....	۱.....
پیشگفتار.....	۲.....
فصل اول - تعاریف و مفاهیم.....	۱.....
۱- تولید اقتصادی.....	۱.....
۲- حد و مرز تولید در نظام حساب‌های ملی.....	۲.....
۳- کالاها.....	۳.....
۴- خدمات.....	۴.....
۵- ستانده.....	۶.....
۶- مصرف واسطه.....	۱۰.....
۷- مصرف سرمایه‌ی ثابت.....	۱۰.....
۸- ارزش افزوده.....	۱۱.....
۹- مازاد عملیاتی و درآمد مختلط.....	۱۱.....
۱۰- انتقالات.....	۱۲.....
۱۱- مالیات‌ها و یارانه‌ها.....	۱۲.....
۱۲- جبران خدمات کارکنان.....	۱۶.....
۱۳- مصرف نهایی خانوار.....	۱۶.....
۱۴- مصرف نهایی مؤسسات غیرانتفاعی در خدمت خانوارها.....	۱۸.....
۱۵- مصرف نهایی دولت.....	۱۹.....
۱۶- تشکیل سرمایه‌ی ثابت ناخالص.....	۲۰.....
۱۷- تغییر موجودی انبار.....	۲۳.....
۱۸- صادرات و واردات.....	۲۴.....
۱۹- انواع قیمت‌ها.....	۲۴.....
۲۰- ارزش‌گذاری.....	۲۶.....

۲۹	۲۱- ستانده احتسابی واسطه‌گری‌های مالی (FISIM).....
۳۰	۲۲- ستانده بیمه.....
۳۵	۲۳- محصول ناخالص داخلی و ارزش افزوده ناخالص.....
۳۷	۲۴- طبقه‌بندی بین‌المللی استاندارد کلیه رشته‌های فعالیت‌های اقتصادی.....
۳۹	۲۵- نظام حساب‌های ملی.....
۴۰	۲۶- کاربرد نظام حساب‌های ملی.....
۴۳	۲۷- حساب‌های منطقه‌ای.....
۴۴	۲۸- اصول کلی حساب‌های منطقه‌ای.....
۴۵	۲۹- قلمرو منطقه.....
۴۶	۳۰- روش‌های محاسبه حساب‌های منطقه‌ای.....
۱۲۰	فصل دوم-گردآوری اطلاعات مورد نیاز حساب منطقه‌ای به روش تولید.....
۱۲۲	الف - کشاورزی، شکار و جنگل‌داری.....
۱۲۳	الف -۱- زراعت و باغداری.....
۱۲۴	الف -۲- دامداری سنتی و کرم ابریشم.....
۱۲۵	الف -۳- مؤسسات پرورش دهنده گل و گیاه زینتی، قارچ خوراکی، مرغداری گوشتی، تخمگذار و پولت، مادر و مؤسسات جوجه کشی، طیور سنتی و زنبور عسل.....
۱۲۵	الف -۳-۱- تولید گل و گیاه زینتی.....
۱۲۵	الف -۳-۲- تولید قارچ خوراکی.....
۱۲۵	الف -۳-۳- پرورش مرغ گوشتی.....
۱۲۵	الف -۳-۴- پرورش مرغ تخمگذار و پولت.....
۱۲۶	الف -۳-۵- پرورش مرغ مادر.....
۱۲۶	الف -۳-۶- مؤسسات جوجه کشی.....
۱۲۶	الف -۳-۷- پرورش طیور سنتی.....
۱۲۶	الف -۳-۸- پرورش زنبور عسل.....

- الف-۴- گاوداری های صنعتی ۱۲۷
- الف-۵- خدمات کشاورزی، دامپروری و سایر ۱۲۸
- الف-۵- فعالیت شکار ۱۳۰
- الف-۶- جنگل داری ۱۳۰
- ب- ماهی گیری ۱۳۴
- ت- تأمین برق، گاز و آب ۱۳۷
- ت-۱- برق ۱۳۷
- ت-۲- توزیع گاز طبیعی ۱۳۹
- ت-۳- آب ۱۴۰
- عمده فروشی، خرده فروشی و تعمیر وسایل نقلیه و لوازم خانگی ۱۴۳
- ح- هتل و رستوران ۱۴۳
- ح-۱- هتل (اقامتگاههای عمومی) ۱۴۳
- ح-۲- رستوران ۱۴۶
- خ-۱- حمل و نقل درون شهری ۱۴۶
- خ-۲- شرکت های واحد اتوبوسرانی شهری ۱۵۱
- خ-۳- خدمات پشتیبانی حمل و نقل و ارتباطات ۱۵۳
- خ-۳- خدمات پشتیبانی حمل و نقل و ارتباطات ۱۵۴
- د- واسطه گریهای مالی ۱۵۶
- د-۲- پست بانک ۱۵۷
- د-۳- بیمه ۱۵۷
- د-۴- سازمان بورس اوراق بهادار ۱۵۸
- د-۵- شرکت های کارگزاری بورس ۱۵۸
- د-۶- صرافی ها ۱۵۹
- ذ- مستغلات، اجاره و فعالیت های کسب و کار ۱۵۹

۱۵۹	د-۱- مستغلات.....
۱۵۹	د-۲- اجاره و فعالیت های کسب و کار.....
۱۶۲	ر- امور عمومی و دفاعی و تأمین اجتماعی.....
۱۶۴	ر-۱- امور عمومی.....
۱۶۵	ر-۲- شهرداری ها.....
۱۶۶	ز- آموزش.....
۱۶۶	ز-۱- آموزش ابتدائی و متوسطه دولتی و خصوصی.....
۱۶۹	بهداشت و مددکاری اجتماعی.....
۱۷۰	س- سایر فعالیت های خدماتی عمومی، اجتماعی و شخصی.....
۱۷۰	س-۱- خدمات فرهنگی، هنری و ورزشی دولتی.....
۱۷۰	س-۲- خدمات فرهنگی، هنری و ورزشی خصوصی.....
۱۷۱	س-۳- خدمات مذهبی و سیاسی دولتی.....
۱۷۱	س-۴- خدمات مذهبی و سیاسی خصوصی.....
۱۷۱	س-۵- سایر خدمات.....
۱۷۳	فصل سوم- دستورالعمل ارزیابی عملکرد مدیریت دفاتر آمار و اطلاعات استانها در تهیه حساب های منطقه ای.....
۱۷۴	معیارهای ارزیابی.....
	ضمیمه (۱) - نقشه های موضوعی حساب منطقه ای ۱۳۸۹.....
	ضمیمه (۲) - فهرست کارشناسان حساب منطقه ای استانها(بر اساس اعلام استانها).....

پیشگفتار

پیشگفتار

راهنمای تهیه و ارزیابی حساب تولید استان‌های کشور به منظور هماهنگی و کاربرد روش‌های یکسان در گردآوری داده‌های آماری و محاسبات مربوط به حساب تولید فعالیت‌های اقتصادی در استان‌های کشور تدوین شده است. این راهنما دربرگیرنده تعاریف و مفاهیم پایه حساب‌های ملی و منطقه‌ای، روش‌های گردآوری آمار و اطلاعات و شیوه‌های محاسبات است. همراه با این راهنما، مجموعه‌ای از فرم‌ها، جداول، فهرست‌ها و یادداشتهای تکمیلی به صورت فایل‌های کامپیوتری در اختیار کارشناسان گروه حساب‌های منطقه‌ای استان‌ها قرار می‌گیرد تا در تهیه حساب تولید فعالیت‌های اقتصادی استان‌ها از آن‌ها بهره برداری شود.

راهنمای کنونی که برای تهیه حساب تولید سال ۱۳۹۴ استان‌ها ارائه شده است، دارای چارچوب و ساختاری همانند راهنمای سال گذشته است اما در برخی از رشته فعالیت‌ها بر حسب ضرورت و نیاز، تغییراتی در فرم‌های آماری و متن راهنما پدید آمده که در راهنما درباره آن توضیحات لازم ارائه شده است. بنابر این، در کاربرد راهنمای تهیه حساب تولید سال ۱۳۹۴ لازم است کارشناسان گروه حساب‌های منطقه‌ای استان‌ها راهنمای تهیه حساب تولید سال ۱۳۹۴ را به طور کامل و دقیق مطالعه نموده و به این تغییرات توجه ویژه‌ای داشته باشند.

مهم ترین تغییرات در راهنمای تهیه حساب تولید سال ۱۳۹۴ استان ها به شرح زیر است:

- ۱- سامانه حسابهای ملی با هدف تسهیل در گردآوری اطلاعات، افزایش سرعت نظارت، کیفیت و تهیه بانک اطلاعات حساب های منطقه ای طراحی و راه اندازی شده است. این سامانه مراحل آزمایشی خود را در سال ۱۳۹۳ با موفقیت پشت سر گذاشته و از سال ۱۳۹۴ به بعد همه اطلاعات از این طریق گردآوری خواهد شد.
 - ۲- با توجه به اینکه از سال ۱۳۹۴ گردآوری همه اطلاعات مورد نیاز از طریق سامانه صورت می گیرد، نیاز به درج فایل مربوطه در ارتباط استانی نمی باشد. اما برخی از اطلاعات که به صورت چارچوبی گرد آوری می شود، می بایست از طریق ارتباط استانی با همان دستورالعمل نامگذاری و درج فایل به مرکز آمار ارسال کرد.
 - ۳- استفاده از سامانه حساب ملی یکی از مهمترین معیارهایی ارزیابی عملکرد استان ها (مدیریت آمار و اطلاعات، کارشناس مسئول و کارشناسان) است که فصل سوم این مجموعه به آن اختصاص داده شده است.
- مطالعه راهنمای حساب تولید سال ۱۳۹۴ استان ها و توجه کامل به جزئیات و نکات آن به همه کارشناسان مسئول و کارشناسان گروه حساب های منطقه ای استان ها تاکید می شود تا بر پایه آن بتوان حساب تولید استان ها را مبتنی بر اصول و تعاریف و مفاهیم نظام حساب های ملی، متکی به داده های آماری قابل اعتماد و سازگار و در چارچوب برنامه زمانی و بهنگام تهیه کرد.
- در پایان لازم است از زحمات همکاران ذیل که در ویرایش این مجموعه نهایت همکاری را داشته اند تشکر شود.

بخش کشاورزی، دامپروری، جنگلداری، شیلات، شکار بهاره اخوان، زینب رضایی، فهیمه

محبی نیا و منا یونسی

بخش آب، برق، گاز و نفت: راضیه فراهانی، طاهره طباطبائی، شیوا راه‌گان

بخش حمل و نقل، انبارداری، ارتباطات، واسطه‌گری مالی و کسب و کار محمد غلامی،

مریم افشار، موارشین جوان و حمید جمشیدی نیا

بخش دولت، بهداشت، آموزش و شهرداری لیلا ابوالفتحی، فرشته بهرامی، کوروش جوادی، فاطمه

طالبی و اکرم رحیمی

بخش هتل و رستوران، فرهنگی و ورزشی، مذهبی و سیاسی بهنوش سادات آقایان،

بنفشه نجفی

همچنین از آقای عزیزاله فرهادی در گردآوری و تدوین، اکرم رحیمی در صفحه آرایی و ویراستاری نهایت

تلاش را داشته‌اند تشکر می‌شود.

امید است در سال موسوم به حماسه سیاسی و حماسه اقتصادی شاهد تحول اساسی در تولید و توسعه

بهنگام آمارهای مورد نیاز کشور باشیم.

جواد حسین زاده

مدیر کل دفتر حساب‌های اقتصادی

بهار ۱۳۹۵

فصل اول – تعاریف و مفاهیم

فصل اول – تعاریف و مفاهیم

۱- تولید اقتصادی^۱

تولید اقتصادی فعالیتی است که با استفاده از داده‌های نیروی کار، سرمایه و کالاها و خدمات تحت کنترل و مسئولیت یک واحد نهادی، به منظور تولید کالاها و خدمات دیگر انجام می‌گیرد. لازم است یک واحد نهادی وجود داشته باشد تا مسئولیت تولید و مالکیت کالاهای تولید شده یا مسئولیت دریافت بهای خدمات ارائه شده را به عهده گیرد. بنابراین تولید طبیعی که بدون هیچ نوع دخالت یاهدایت انسان صورت می‌گیرد، تولید اقتصادی نیست. به عنوان مثال رشد طبیعی ماهی در آب‌های دریا، تولید محسوب نمی‌شود در حالی که پرورش ماهی در کارگاه پرورش ماهی، تولید به حساب می‌آید.

فعالیت‌های اساسی انسان مانند خوردن، آشامیدن، خوابیدن، ورزش کردن و غیره که انجام دادن آن توسط شخص دیگری امکان پذیر نیست، فعالیت‌هایی هستند که به مفهوم اقتصادی، تولیدی نیستند. از طرف دیگر، فعالیت‌هایی مانند شستشو، آماده کردن غذا، نگهداری کودکان و افراد بیمار و سالخورده فعالیت‌هایی هستند که امکان انجام آن توسط واحدهای دیگر وجود دارد و بنابراین در محدوده‌ی کلی تولید قرار می‌گیرند.

^۱-Economic Production

۲- حد و مرز تولید در نظام حساب‌های ملی

حد و مرز تولید در نظام حساب‌های ملی محدودتر از حد و مرز کلی آن است. به دلایلی، آن دسته از فعالیت‌های انجام شده توسط خانوار که خدمات شخصی خانگی برای مصرف خود تولید می‌کنند، در نظام حساب‌های ملی، تولید محسوب نمی‌شوند. این فعالیت‌ها اگر توسط کارکنان استخدام شده توسط خانوار انجام گرفته باشند، در محدوده‌ی تولید قرار می‌گیرند. در موارد دیگر محدوده‌ی تولید در نظام حساب‌های ملی همان محدوده کلی در اقتصاد است. بنابراین فعالیت‌هایی که در محدوده‌ی تولید تعیین شده در نظام قرار می‌گیرند زیر می‌باشند:

الف - تولید کالاها و خدمات فردی و جمعی که به واحدهای دیگر غیر از تولیدکنندگان آنها عرضه می‌شود یا قصد برای این است که به واحدهای دیگر عرضه شود. تولید کالاها و خدمات مصرف شده در فرایند تولید این کالاها و خدمات نیز تولید محسوب می‌شوند.

ب - تولید به حساب خود کلیه‌ی کالاهایی که برای مصرف نهایی یا تشکیل سرمایه‌ی تولیدکنندگان آنها باقی می‌ماند.

پ - تولید به حساب خود خدمات واحدهای مسکونی توسط مالکین واحدهای مسکونی شخصی و همچنین خدمات شخصی و خانگی تولید شده توسط کارکنان استخدام شده در خانوار.

در نظام حساب‌های ملی، تولید به حساب خود خدمات شخصی و خانگی که توسط اعضای خانوار و برای مصرف نهایی خود صورت می‌گیرد، به طور سنتی از محاسبه‌ی تولید خارج شده است. بیان دلایل این امر، خارج از بحث حاضر است لیکن اشاره به مواردی از این نوع خدمات، ضروری به نظر می‌رسد:

۲-The production boundary

الف - نظافت، دکوراسیون و تعمیر و نگهداری واحدهای مسکونی که توسط خانوارهای مالک ساکن در واحد مسکونی خود انجام میشود. منظور از تعمیرات، تعمیرات جزئی است که معمولاً توسط مستاجر و مالک، هر دو، انجام می‌شود.

ب - نظافت، سرویس و نگهداری کالاهای با دوام و سایر کالاهای متعلق به خانوار، از جمله وسایل نقلیه‌ی شخصی خانوار

پ - پخت و پز غذا برای مصرف شخصی

ت - نگهداری، آموزش و پرورش کودکان خود

ث - مواظبت از کودکان و افراد سالخورده و معلول

ج - نقل و انتقال افراد خانوار و کالاهای متعلق به خانوار

چ - انجام امور شخصی مانند اصلاح کردن، استحمام، واکس زدن، شستشوی لباس، اتو کردن و...

۳- کالاها^۲

کالاها اشیایی فیزیکی هستند که تقاضا برای آنها و امکان ایجاد حق مالکیت بر آنها، وجود دارد و مالکیت آنها می‌تواند از طریق مبادله در بازار، از یک واحد نهادی به واحد نهادی دیگر منتقل شود. کالاها برای ارضای نیازها و خواسته‌های خانوارها یا جامعه و یا برای استفاده در تولید سایر کالاها و خدمات مورد تقاضا قرار می‌گیرند. تولید و مبادله‌ی کالاها، دو فعالیت کاملاً متفاوت می‌باشد. بعضی کالاها ممکن است هرگز مورد مبادله قرار نگیرند و بعضی دیگر ممکن است چندین بار مورد خرید

^۲-goods

وفروش قرار گیرند. مستقل بودن فرایند تولید کالاها از فرایند فروش یا فروش‌های مجدد بعدی، خصوصیت مهم اقتصادی کالاها است در صورتی که خدمات چنین خصوصیتی را ندارند.

۴ – خدمات^۴

خدمات دارای موجودیت مستقلی نیستند که امکان ایجاد حق مالکیت بر آن‌ها وجود داشته باشد. خرید و فروش خدمات از تولید آن‌ها جدا نیست و این دو فرایند همزمان صورت می‌گیرد. خدمات، ستانده‌های ناهمگنی را که تولید آن‌ها براساس سفارش انجام می‌گیرد و نیز تغییراتی را که توسط تولید کنندگان براساس تقاضای مصرف کنندگان در وضعیت واحدهای مورد مصرف داده می‌شود در بر می‌گیرند. زمانی که تولید خدمات به پایان می‌رسد باید به مصرف کنندگان ارائه شود. تولید خدمات فقط باید محدود به فعالیت‌هایی باشد که قابلیت ارائه به واحد دیگر را داشته باشد در غیر این صورت رشته فعالیت‌های خدمات نمی‌توانند توسعه یابند و بازاری برای آن‌ها وجود نخواهد داشت. همچنین هر واحدی می‌تواند برای مصرف خود خدماتی را تولید کند به شرطی که نوع فعالیت طوری باشد که امکان انجام آن توسط واحد دیگر وجود داشته باشد. تغییراتی که تولید کنندگان خدمات طبق تقاضای مصرف کنندگان آن در وضعیت واحدهای مورد مصرف می‌دهند، می‌تواند به یکی از اشکال زیر باشد:

الف – تغییر در وضعیت کالاهای مصرف کنندگان: در این حالت تولید کننده از طریق حمل و نقل، نظافت و تعمیر کالا و امثال آن مستقیماً بر روی کالای متعلق به مصرف کننده کار می‌کند.

^۴-services

ب – تغییر در وضعیت فیزیکی افراد: در این حالت تولیدکننده، خدماتی نظیر حمل و نقل، خدمات درمانی و جراحی، تهیه‌ی محل اقامت، آرایش و پیرایش و غیره برای مصرف‌کننده انجام می‌دهد.

پ – تغییر در وضعیت ذهنی افراد: در این حالت تولیدکننده، خدمات آموزشی، اطلاعاتی، سرگرمی و سایر خدمات مشابه برای مصرف‌کننده فراهم می‌کند.

ت – تغییر در وضعیت اقتصادی واحد نهادی: در این حالت تولیدکننده، خدمات بیمه، واسطه‌گری مالی، محافظت، ضمانت و غیره برای مصرف‌کننده فراهم می‌کند.

تغییرات ایجاد شده در وضعیت کالاها یا افراد ممکن است موقتی یا دائمی باشد به‌عنوان مثال، خدمات آموزش و بهداشت موجب تغییر دائمی شرایط مصرف‌کنندگان می‌شود به طوری که حاصل استفاده از آن، مدت چند سال به طول می‌انجامد. به طور کلی، چون تغییرات طبق تقاضای مصرف‌کنندگان صورت می‌گیرد، چنین استنباط می‌شود که تغییرات درجهت مثبت است. این نوع بهبود وضعیت معمولاً افراد مصرف‌کننده یا کالاهای متعلق به آن‌ها را شامل می‌شود و دارای وجود مستقل متعلق به تولیدکننده نیست. بهبود وضعیت نمی‌تواند توسط تولیدکننده در موجودی انبار نگهداری شود یا جدا از تولید آن مبادله گردد.

تعدادی از رشته‌های فعالیت‌ها وجود دارند که معمولاً به عنوان خدمات، طبقه‌بندی می‌شوند ولی ستانده‌ای که تولید می‌کنند دارای خصوصیات کالا می‌باشد مانند رشته‌های فعالیت‌هایی که در رابطه با تهیه، ذخیره، ارتباط و پخش اطلاعات، اخبار و... به مفهوم وسیع آن از قبیل تولید اطلاعات کلی یا تخصصی، اخبار، رایزنی، برنامه‌های رایانه‌ای، فیلم‌های سینمایی، موسیقی و غیره می‌باشند. ستانده این رشته‌های فعالیت‌ها معمولاً بر روی اجسام فیزیکی نظیر نوار، کاغذ، دیسک و غیره که قابل مبادله

هستند ذخیره می‌شود. این محصولات صرف‌نظر از خصوصیات کالایی یا خدمتی آن‌ها، دارای این ویژگی هستند که توسط یک واحد تولیدکننده تولید شده و به واحدهای دیگر عرضه می‌شوند از این‌رو ضرورت وجود بازار را موجب می‌گردند .

۵ – ستانده^۵

ستانده، کالاها و خدماتی است که در یک واحد تولیدی تولید شده و برای استفاده در خارج از آن واحد در دسترس قرار می‌گیرد. کالاها و خدماتی که در یک واحد در یک دوره‌ی حسابداری معین تولید و در همان دوره در دیگر فرایندهای تولید آن واحد مصرف می‌شود ستانده‌ی آن واحد را تشکیل نمی‌دهد. به این ترتیب مفهوم ستانده با مفهوم محصول که حاصل فرایند تولید است متفاوت می‌باشد .

در نظام حساب‌های ملی سال ۲۰۰۸، ستانده کالاها و خدمات به سه دسته‌ی کلی تقسیم می‌شود. ستانده‌ی بازاری، ستانده‌ی تولید شده برای خود مصرفی نهایی و ستانده‌ی غیربازاری.

۵-۱ – ستانده‌ی بازاری^۶

ستانده‌ی بازاری ستانده‌ای است که در بازار به قیمت‌هایی که از نظراقتصادی معنی دار است عرضه و فروخته شده یا تولیدکننده قصد عرضه و فروش آن را داشته باشد. قیمت‌ها وقتی از نظراقتصادی معنی دار است که بر میزان کالاها و خدماتی که تولیدکننده مایل به عرضه‌ی آن و خریدار نیز حاضر به خرید آن است، تاثیر معنی‌داری داشته باشد. به استثنای بعضی از خدمات که روش ویژه‌ای برای

^۵-output

^۶-market output

محاسبه‌ی ستانده آن‌ها پیشنهاد شده است، ارزش ستانده‌ی بازاری از طریق حاصل جمع ارزش ارقام زیر در دوره‌ی حسابداری مورد نظربه‌دست می‌آید .

الف - ارزش کل کالاها و خدمات فروخته شده (به قیمت اقتصادی معنی‌دار)

ب - ارزش کل کالاها و خدماتی که به‌صورت پایاپای مبادله شده است

پ - ارزش کل کالاها و خدماتی که به عنوان پرداختی‌های غیرنقدی از جمله جبران خدمات غیرنقدی پرداخت می‌شود.

ت - ارزش کل کالاها و خدماتی که توسط یک کارگاه به کارگاه دیگر متعلق به یک بنگاه ارائه می‌شود تا در فرآیند تولید آن مورد استفاده قرار گیرد .

ث - ارزش کل تغییرات موجودی انبار کالاهای تکمیل شده و "کار در جریان ساخت" برای هر یک از مصارف فوق.

۲-۵- ستانده‌ی تولید شده برای خودمصرفی نهایی

این نوع ستانده عبارت از کالاها و خدماتی است که برای مصرف نهایی صاحبان بنگاهی که تولید در آن صورت گرفته است کنار گذاشته می‌شود. کالاهایی نظیر کالاهای کشاورزی که در یک خانوار کشاورز تولید شده و توسط اعضای همان خانوار مصرف می‌شود، از این نوع کالاها و خدمات هستند. همچنین ماشین ابزارهای تولید شده توسط کارگاه‌های مهندسی برای استفاده‌ی خود (تشکیل سرمایه به حساب خود) ستانده‌ی تولید شده برای خود مصرفی را تشکیل می‌دهد. در بعضی از کشورها ممکن است طیف گسترده‌ای از فعالیت‌های ساختمانی در مناطق روستایی انجام شود که مورد دیگری از این نوع ستانده را تشکیل می‌دهد .

کالاها و خدمات تولید شده برای خود مصرفی نهایی باید به قیمتی معادل با قیمت فروش در بازار ارزش گذاری شود. به منظور دستیابی به این قیمت، باید از همان نوع کالاها و خدمات، به اندازه کافی در بازار به فروش برسد تا قیمت بازار معتبری برای ارزش گذاری به دست آید. در صورتی که قیمت قابل استنادی در این زمینه وجود نداشته باشد، راه حل مناسب ارزش گذاری از طریق جمع کل هزینه های تولید آنهاست که عبارت از جمع اقلام زیر است:

- مصارف واسطه

- جبران خدمات کارکنان

- مصرف سرمایه ی ثابت

- خالص سایر مالیات های بر تولید (سایر مالیات های بر تولید منهای یارانه)

۳-۵- استانداردهای غیربازاری^۷

این نوع ستانده عبارت از کالاها و خدمات فردی یا جمعی است که توسط مؤسسات غیرانتفاعی در خدمت خانوارها (NPISH) یا دولت تولید می شود و به طور رایگان یا به قیمتی که از نظر اقتصادی معنی دار نیست، به سایر واحدهای نهادی یا به کل جامعه عرضه می شود. این نوع ستانده به دو دلیل زیر تولید می شود:

- ۱- امکان تشخیص و کنترل میزان مصرف خدمات جمعی توسط مصرف کنندگان وجود ندارد. بنابراین نمی توان آنها را وادار به پرداخت مبلغ معینی در مقابل ارائه ی این نوع خدمات کرد. همچنین زمانی که هزینه ی مبادلات بسیار زیاد است، ساز و کار قیمت های بازار را نمی توان

^۷-non market output

به کاربرد. بنابراین تولید چنین خدماتی باید به‌طور جمعی توسط دولت سازمان‌دهی شود و از منابعی غیر از فروش خدمات، نظیر مالیات یا سایر درآمدهای دولت تأمین مالی شود.

۲ - همچنین واحدهای دولتی و مؤسسات غیرانتفاعی در خدمت خانوارها، ممکن است کالاها یا خدماتی را تولید و به خانوارها عرضه کنند که امکان دریافت بهای خدمات از مصرف‌کنندگان وجود دارد لیکن به دلیل برخی ملاحظات اقتصادی یا اجتماعی، آن‌ها رابطه‌طور رایگان یا به کمتر از قیمتی که از نظر اقتصادی معنی‌دار است، ارائه می‌کنند. مثال بارز این نوع خدمات، ارائه‌ی خدمات آموزشی یا بهداشتی دولت به خانوارها است.

قیمتی از نظر اقتصادی معنی‌دار نیست که بر میزان عرضه‌ی تولیدکننده اثری نداشته یا اثر کمی داشته باشد و انتظار می‌رود که در میزان مورد تقاضا نیز تأثیر جزئی بگذارد. به عبارت دیگر قیمتی است که مقدار عرضه و تقاضا را تعیین نمی‌کند این نوع قیمت، احتمالاً برای این منظور تعیین می‌شود که درآمدی ایجاد کرده و موجب کاهش اضافه تقاضایی شود که در صورت رایگان بودن خدمات بوجود می‌آید.

از آنجا که این نوع خدمات برای فروش در بازار تولید نمی‌شوند، در اکثر موارد امکان دستیابی به خدمات بازاری کاملاً مشابه با خدمات مورد بحث وجود ندارد تا بتوان از قیمت آن‌ها برای ارزش‌گذاری این نوع خدمات استفاده کرد. لذا ستانده‌ی غیربازاری این خدمات از طریق جمع هزینه‌های تولید آن‌ها یعنی جمع اقلام زیر ارزش‌گذاری می‌شود:

- مصارف واسطه

- جبران خدمات کارکنان

- مصرف سرمایه‌ی ثابت

- خالص سایر مالیات‌های بر تولید

مآزاد عملیاتی خالص حاصل از فرایند تولید واحدهای دولتی و NPISH ها همیشه برابر صفر در نظر گرفته می‌شود.

۶- مصرف واسطه^۸

مصرف فعلی است که در آن واحدهای نهادی، کالاها و خدماتی را مورد استفاده قرار می‌دهند. دونوع مصرف کاملاً متفاوت از یکدیگر به صورت مصرف واسطه و مصرف نهایی وجود دارد. مصرف واسطه عبارت از ارزش کالاها و خدماتی است که به صورت داده‌های یک فرایند تولید در آن مصرف می‌شوند، به استثنای مصرف دارایی‌های ثابت که به عنوان مصرف سرمایه‌ی ثابت ثبت می‌شود. کالاها و خدمات ممکن است در فرایند تولید تغییر شکل داده یا کاملاً مصرف شوند. بعضی از داده‌ها بعد از تغییر شکل و تشکیل ستانده، مجدداً وارد یک فرایند تولید دیگر می‌شوند و بعضی دیگر نظیر برق و اکثر خدمات، به طور کامل در فرایند تولید مصرف می‌شوند. مصرف کالاها و خدمات نظیر مواد اولیه، برق، آب، سوخت، لوازم التحریر، ارتباطات، حمل و نقل، تعمیرات جزئی ساختمان و ماشین‌آلات و امثال آن‌ها مصارف واسطه محسوب می‌شود.

۷- مصرف سرمایه‌ی ثابت^۹

مصرف سرمایه‌ی ثابت به عنوان بخشی از هزینه‌ی تولید، عبارت از کاهش ارزش جاری موجودی دارایی‌های ثابت است که در اثر از بین رفتن فیزیکی، از مد افتادگی عادی و حوادث معمولی

^۸-intermediate consumption

^۹-Consumption of fixed capital(CFC)

در دارایی‌های تحت مالکیت و مورد استفاده یک تولیدکننده در طول یک دوره‌ی حسابداری پدید می‌آید. ارزش دارایی‌های ثابت از بین رفته در اثر جنگ یا وقایع استثنایی نظیر فجایع طبیعی که به ندرت اتفاق می‌افتد مصرف سرمایه‌ی ثابت محسوب نمی‌شود.

۸ – ارزش افزوده

محاسبه‌ی ارزش افزوده به منظور پرهیز از احتساب مضاعف صورت می‌گیرد. به این معنی که ارزش کالاها و خدماتی که به عنوان داده‌های واسطه یک فعالیت به کار گرفته می‌شود به نوبه‌ی خود ستانده‌ی یک فرایند تولید بوده و لازم است از ستانده‌ی این فعالیت کسر شود تا ارزش افزوده‌ی آن به دست آید. به این ترتیب ارزش افزوده‌ی ناخالص عبارت از ارزش ستانده منهای ارزش مصرف واسطه است. ارزش افزوده‌ی خالص عبارت از ارزش افزوده‌ی ناخالص منهای مصرف سرمایه‌ی ثابت است.

ارزش افزوده یکی از کمیت‌های کلان اقتصادی است که حاصل حساب تولید و کمیت ترازکننده‌ی این حساب است.

۹ – مازاد عملیاتی و درآمد مختلط

پس از کسر مجموع جبران خدمات کارکنان و خالص مالیات بر تولید از ارزش افزوده آنچه که باقی می‌ماند مازاد عملیاتی نامیده می‌شود. این کمیت در مورد فعالیت‌هایی که توسط خانوار انجام می‌شود و در آن به جای به کارگیری کارکنان بامزد، اعضای خانوار به عنوان کارکنان بدون مزد به کار مشغول می‌شوند، درآمد مختلط نامیده می‌شود زیرا در آن جبران خدمات و درآمد کارفرمایی (درآمد سرمایه) غیرقابل تفکیک است.

۱۰- انتقال^{۱۰}

انتقالات مبادلاتی است که در آن یک واحد نهادی کالاها، خدمات یا دارایی‌هایی را به سایر واحدهای نهادی عرضه می‌کند، بدون این‌که در قبال آن، کالاها، خدمات یا دارایی‌هایی را دریافت کند.

۱۱- مالیات‌ها و یارانه‌ها^{۱۱}

۱۱-۱- مالیات‌ها

مالیات‌ها، پرداخت‌های اجباری و بلاعوض واحدهای نهادی به دولت است که به صورت نقدی و غیرنقدی انجام می‌گیرد. اطلاق صفت بلاعوض به مالیات‌ها از این جهت است که دولت در مقابل دریافت مالیات از یک واحد نهادی، خدمتی را به صورت فردی به آن واحد ارائه نمی‌کند، هر چند که با دریافت مالیات منابع مالی خود را افزایش داده و با استفاده از این منابع، کالاها و خدماتی را برای سایر واحدها اعم از تک تک افراد یا کل جامعه فراهم آورد.

مالیات‌ها به دودسته‌ی کلی تقسیم می‌شوند:

- مالیات بر تولید و واردات

- مالیات جاری بر درآمد، ثروت و غیره

۱۱-۱-۱- مالیات بر تولید و واردات^{۱۲}

^{۱۰}-transformation

^{۱۱}-taxes and subsidies

^{۱۲}-taxes on production and imports

مالیات‌هایی هستند که در زمانی که کالاها و خدمات تولید می‌شوند، فروخته می‌شوند یا به مصارف دیگری می‌رسند و یا از خارج وارد می‌شوند تعلق می‌گیرد. مالیات بر تولید و واردات منطبق با واژه‌ی سنتی مالیات‌های "غیرمستقیم" است که در سیستم حساب‌های ملی سابق به کار برده می‌شد. مالیات بر تولید و واردات به دو گروه جزئی‌تر تقسیم می‌شوند.

- مالیات بر محصول

- سایر مالیات بر تولید

جدا کردن مالیات بر محصول از سایر مالیات بر تولید از نظر انواع ارزش گذاری‌ها دارای اهمیت ویژه‌ای است. در زیر هر یک از دو نوع مالیات به‌طور مختصر بیان می‌شود:

الف - مالیات بر محصول، مالیات تعلق گرفته بر یک واحد کالا یا خدمت است که به صورت مبلغ مشخصی برای هر واحد مقدار کالا یا درصد مشخصی از قیمت یک واحد کالا یا خدمت مبادله شده تعیین می‌شود. انواع مالیات بر محصول به شرح زیر می‌باشد:

- مالیات از نوع مالیات ارزش افزوده^{۱۲} (VAT)، مالیات تعلق گرفته بر کالاها و خدمات است که در مراحل مختلف توسط بنگاه‌های اقتصادی اخذ می‌گردد ولی نهایتاً کل آن توسط خریدار نهایی پرداخت می‌شود.

- مالیات و حقوق گمرکی بر واردات، عبارت از مالیات تعلق گرفته بر کالاها است که هنگام عبور از مرزهای گمرکی یا مرزهای اقتصادی قابل پرداخت می‌شود. این نوع مالیات همچنین شامل مالیات تعلق گرفته بر خدماتی است که توسط تولیدکنندگان غیرمقیم به واحدهای نهادی مقیم ارائه می‌شود.

^{۱۲}-value added tax

- مالیات بر صادرات، مالیات تعلق گرفته بر کالاهایی است که از قلمرو اقتصادی خارج می‌شوند و هنگام خروج از مرز قابل پرداخت می‌شود. این نوع مالیات همچنین شامل مالیات تعلق گرفته بر خدماتی است که به واحدهای غیرمقیم ارائه می‌شود.

به طور کلی مالیات بر محصول، واردات و صادرات مالیات‌هایی هستند که بر کالاها و خدمات تعلق می‌گیرند و در اثر تولید، فروش، انتقال، کرایه‌ی کالا یا ارائه‌ی خدمت قابل پرداخت می‌باشند.

ب - سایر مالیات‌های بر تولید، کلیه‌ی مالیات‌هایی را در بر می‌گیرد که هر بنگاهی در نتیجه‌ی اشتغال به تولید (به غیر از مالیات بر محصول)، موظف به پرداخت آن است. این نوع مالیات، مالیات بر سود یا مالیات بر سایر درآمدهای دریافت شده توسط بنگاه را در بر نمی‌گیرد و مالیاتی است که صرف نظر از سوددهی تولید قابل پرداخت است، نظیر مالیات بر زمین، دارایی‌های ثابت و نیروی کار به کار گرفته شده در فرایند تولید یا فعالیت‌ها و مبادلات ویژه.

۱۱-۱-۲ مالیات بر درآمد^{۱۴}

مالیات بر ثروت و غیره منطبق با واژه‌ی سنتی، مالیات‌های "مستقیم" است که در سیستم حساب‌های ملی سابق به کار برده می‌شد. این مالیات‌ها شامل مالیات بر درآمد اشخاص، مالیات بر درآمد شرکت‌ها، مالیات بر ثروت و امثال آن می‌باشد.

۱۱-۲-۱۱ یارانه‌ها^{۱۵}

^{۱۴} - taxes on income

^{۱۵} - subsidies

یارانه، پرداخت‌های جاری و بلاعوض واحدهای دولتی به بنگاه‌های اقتصادی است که براساس میزان فعالیت‌های تولیدی آن‌ها و یامقدار یا ارزش کالاها یا خدمات تولیدشده، فروخته شده یا وارد شده توسط آن‌ها تعیین می‌شود. یارانه ممکن است برتولیدات داخلی یا برکالاهای وارد شده تعلق گیرد. درمورد تولیدات داخلی، یارانه ممکن است به منظور تحت تأثیر قراردادن سطح تولید یا تاثیر گذاشتن برارزش تولیدات فروخته شده یا جبران زیان آن‌ها پرداخت شود. یارانه برعکس مالیات برمحصول یا مالیات برتولید عمل می‌کند، به این ترتیب که تاثیر آن برمازاد عملیاتی درجهت مخالف تأثیرمالیات است. یارانه به مصرف‌کننده‌ی نهایی تعلق نمی‌گیرد لذا کمک‌های مستقیم دولت به خانوارها انتقالات جاری بوده و به عنوان مزایای تأمین اجتماعی تلقی می‌شوند. همچنین یارانه، کمک‌های دولت به بنگاه‌ها برای تأمین مالی تشکیل سرمایه‌ی آن‌ها یا جبران خسارت‌های واردشده به دارایی سرمایه را دربرنمی‌گیرد.

یارانه مشابه مالیات‌ها به دودسته‌ی کلی تقسیم می‌شود:

- یارانه برمحصول

- سایر یارانه برتولید

جداکردن یارانه برمحصول ازسایر یارانه برتولید همانند مالیات‌ها از دیدگاه ارزش‌گذاری جریان محصولات حائز اهمیت می‌باشد. یارانه برمحصول یارانه‌ای است که بریک واحد کالا یا خدمت تولید شده تعلق می‌گیرد و به صورت مبلغ مشخصی برای یک واحد مقدار کالا یا به‌صورت درصد مشخصی

از یک کالا یا خدمت، قابل پرداخت است. سایر یارانه بر تولید عبارت از کلیه یارانه‌هایی است که بنگاه‌های مقیم در اثر اشتغال به تولید دریافت می‌کنند غیر از انواع یارانه بر محصول .

۱۲ - جبران خدمات کارکنان^{۱۶}

جبران خدمات کارکنان عبارت است از کل اجرت نقدی و غیرنقدی قابل پرداخت توسط بنگاه به کارکنان خود برای جبران کارانجام شده در یک دوره‌ی حسابداری معین است . جبران خدمات کارکنان براساس تعلق گرفتن ثبت می‌شود یعنی اجرت نقدی یا غیرنقدی است که کارکن درمقابل کارانجام داده شده در دوره‌ی مورد نظر مستحق دریافت آن می‌شود اعم از این که این اجرت قبل از انجام کار یا همزمان با آن یا بعد از آن پرداخت شده باشد. جبران خدمات کارکنان، کار داوطلبانه را که درمقابل آن پرداختی صورت نگرفته باشد دربر نمی‌گیرد.

۱۳ - مصرف نهایی خانوار^{۱۷}

مصرف نهایی خانوار هزینه‌ی مصرف کالاها و خدمات توسط خانوارهای مقیم است اعم از این که در داخل قلمرو اقتصادی یا در خارج از آن صورت گرفته باشد.

در مورد کالاها و خدماتی که هزینه‌ی تهیه‌ی آنها، هزینه‌ی مصرف نهایی خانوار محسوب می‌شود نکات زیر قابل ذکر است:

- منزل مسکونی خانوار به دلیل این که کالایی است که توسط مالک آن برای ارائه‌ی خدمات سکونتی به کار گرفته می‌شود، هزینه‌ی تهیه‌ی آن (خرید، احداث یا ایجاد آن) تشکیل سرمایه‌ی

^{۱۶}-compensation of employees

^{۱۷}-final consumption of households

ثابت محسوب شده و در مصرف نهایی منظور نمی‌شود. ارزش خدمات سکونتی که در مورد خانه‌های اجاری، مبلغ اجاره و درمورد خانه‌های ملکی اجاره‌ی احتسابی است هزینه‌ی مصرف نهایی خانوار محسوب می‌شود.

- هزینه‌ی تهیه‌ی اشیای گرانبها نیز مصرف نهایی نبوده و تشکیل سرمایه‌ی ثابت است. اشیای گرانبها عمدتاً شامل کارهای هنری، سنگ‌ها و فلزات گرانبها و جواهرات طراحی شده از این سنگ‌ها و فلزات هستند.

- در مصرف نهایی خانوار فقط هزینه‌ی رفع نیازهای شخصی اعضای خانوار و نه هزینه‌های صورت گرفته برای مقاصد شغلی منظور می‌شود.

- برآورد ارزش کالاها و خدماتی که خانوار از محل اشتغال اعضای خود و به عنوان جبران خدمات غیرنقدی دریافت می‌کند در مصرف نهایی منظور می‌شود.

- ارزش احتسابی کالاها و خدمات تولید شده توسط خانوار به عنوان یک بنگاه غیرشرکتی که توسط همان خانوار نیز مصرف می‌شود هزینه مصرف نهایی خانوار تلقی می‌شود.

- ارزش احتسابی خدمات واسطه‌گری‌های مالی و خدمات بیمه پس از تخصیص FISIM و ستانده‌ی خدمات بیمه به خانوار به عنوان مصرف نهایی خانوار محسوب می‌شود.

- ارزش احتسابی خدمات سکونتی خانوارهای مالک منزل مسکونی خود به عنوان مصرف نهایی خانوار منظور می‌شود.

- هزینه‌ی تعمیرات جزئی و نگهداری منازل مسکونی شخصی هزینه‌ی مصرف نهایی منظور نشده و به عنوان مصرف واسطه بخش املاک و مستغلات تلقی می‌شود.

- پرداخت‌های خانوار برای انواع جواز، گواهینامه، گذرنامه و نظایر آن مصرف نهایی خانوار منظور می‌شود.

۱۴ - مصرف نهایی مؤسسات غیرانتفاعی در خدمت خانوارها^{۱۸}

مؤسسات غیرانتفاعی، نهادهای قانونی یا اجتماعی هستند که به منظور تولید کالاها و خدمات تشکیل می‌شوند ولی تولید آن‌ها منبع درآمد، سود یا دیگر عواید مالی برای واحدهایی نیست که آن‌ها را تأسیس، تأمین مالی یا کنترل می‌کنند. در عمل فعالیت‌های تولیدی آن‌ها ممکن است منجر به مازاد یا کسری درآمد شود ولی هیچ نوع منفعتی توسط آن‌ها به واحدهای نهادی دیگر تعلق نمی‌گیرد. طبق اساسنامه این مؤسسات، واحدهای نهادی مؤسس یا کنترل کننده آن‌ها حق ندارند در سود یا درآمدی که به وجود می‌آید سهمی باشند. به همین دلیل این نوع مؤسسات غالباً از پرداخت انواع مالیات‌ها معاف هستند.

مؤسسات غیرانتفاعی در خدمت خانوارها، مؤسسات غیرانتفاعی هستند که کالاها و خدماتی را به‌طور رایگان یا به قیمتی که از نظر اقتصادی معنی‌دار نیست به خانوارها ارائه می‌کنند. این مؤسسات به‌طور کلی دو نوع هستند. نوع اول مؤسساتی هستند که گروه‌هایی از افراد تشکیل می‌دهند تا خدماتی (در بعضی موارد کالاهایی) را به نفع اعضای خود ارائه کنند. این خدمات معمولاً رایگان ارائه می‌شود و تأمین مالی موسسه بوسیله‌ی حق عضویت‌های منظم پرداخت شده توسط اعضا صورت می‌گیرد. این قبیل مؤسسات شامل جوامع علمی یا تخصصی، احزاب سیاسی، اتحادیه‌های کارگری، کلیساها و مساجد، جوامع مذهبی و باشگاه‌های ورزشی، تفریحی، فرهنگی و اجتماعی می‌باشند. احزاب سیاسی در

^{۱۸}-final consumption of NPISHs

کشورهای تک حزبی که توسط دولت کنترل و تأمین مالی می‌شوند همیشه در بخش دولت طبقه‌بندی می‌شوند.

نوع دوم مؤسسات غیرانتفاعی در خدمت خانوارها عبارت از مؤسسات خیریه، آموزشی، بهداشتی، نیکوکاری و امداد است که برای مقاصد بشردوستانه ایجاد می‌شوند و منابع مالی آنها عمدتاً از هدایای نقدی و غیرنقدی مردم، شرکت‌ها، دولت یا مؤسسات خارج از کشور تأمین می‌شود. هزینه‌ی مصارف نهایی مؤسسات غیرانتفاعی در خدمت خانوارها مانند هزینه‌ی مصارف نهایی دولت، حاصل تفاضل دریافتی ناشی از فروش کالاها و خدمات از ارزش ستانده‌ی مؤسسات مزبور است. ستانده‌ی این مؤسسات که برابر ارزش خدمات ارائه شده‌ی آنهاست از جمع اقلام تشکیل‌دهنده‌ی هزینه‌ی تولید آنها، حاصل می‌شود.

۱۵- مصرف نهایی دولت^{۱۹}

هزینه‌های مصرف نهایی دولت بر روی طیف وسیعی از کالاها و خدمات به دو صورت زیر ایجاد می‌شود:

۱- هزینه‌های مربوط به تولید ستانده‌ی غیربازاری:

این نوع هزینه‌ها، هزینه‌ی تولید کالاها و خدماتی است که توسط واحدهای دولتی برای خانوارها به طور رایگان یا به قیمتی که از نظر اقتصادی معنی‌دار نیست فراهم می‌شود. بخش عمده‌ی هزینه‌های نهایی دولت را این نوع هزینه‌ها تشکیل می‌دهد. ارزش این هزینه‌ها برابر است با ارزش احتسابی ستانده‌های غیربازاری تولید شده توسط دولت منهای ارزش هرگونه دریافتی از فروش کالاها

^{۱۹}-final consumption of government

و خدمات. ارزش ستانده‌ی احتسابی خدمات ارائه شده توسط دولت همان‌گونه که قبلاً نیز تشریح شد، از طریق حاصل جمع هزینه‌های تولید یعنی مصارف واسطه، جبران خدمات کارکنان، خالص سایر مالیات‌های بر تولید و مصرف سرمایه‌ی ثابت اندازه‌گیری می‌شود. دریافتی‌های دولت ممکن است از فروش کالاها و خدماتی باشد که قیمت آن‌ها از نظر اقتصادی معنی‌دار نیست یا از فروش تعداد معدودی از کالاها و خدماتی حاصل شده باشد که قیمت آن‌ها از نظر اقتصادی معنی‌دار است.

۲ – هزینه‌های مربوط به تولید کالاها و خدمات توسط تولیدکنندگان بازاری:

ممکن است دولت کالاها و خدماتی را خریداری کرده و به‌طور رایگان در اختیار خانوارها قرار دهد. نقش واحدهای دولتی در این رابطه محدود به پرداختی بابت خرید کالاها و خدمات و توزیع آن‌ها به خانوارها به‌صورت انتقالات غیرنقدی می‌باشد. واحدهای دولتی در این حالت هیچ‌گونه عملیاتی بر روی چنین کالاها و خدمات انجام نمی‌دهند و هزینه‌های ایجاد شده توسط دولت برای خرید این نوع کالاها و خدمات به عنوان مصرف نهایی تلقی می‌شود.

۱۶ – تشکیل سرمایه‌ی ثابت ناخالص^{۲۰}

تشکیل سرمایه‌ی ثابت ناخالص عبارت است از ارزش کل تحصیل دارایی‌های ثابت توسط تولیدکنندگان منهای فروش یا انتقال رایگان دارایی‌های ثابت در طول یک دوره‌ی حسابداری معین، به اضافه‌ی ارزش آنچه که توسط واحدهای نهادی به ارزش دارایی‌های ثابت تولید نشده، اضافه شده

^{۲۰} – gross fixed capital formation

است. دارایی‌های ثابت، دارایی‌های ملموس و غیرملموسی هستند که از یک جریان تولید به عنوان ستانده به دست آمده و به طور مستمر و مداوم در فرایند تولیدات دیگر برای دوره‌ی زمانی بیشتر از یک سال به کار گرفته می‌شوند. بدین ترتیب دارایی‌های ثابت به دو دسته کلی دارایی‌های ثابت ملموس و دارایی‌های ثابت غیرملموس تقسیم می‌شوند.

اقلام عمده‌ی تشکیل سرمایه‌ی دارایی‌های ثابت ملموس عبارتند از:

- تشکیل سرمایه در ساختمان‌های مسکونی وسایر بناها

- تشکیل سرمایه در ماشین آلات و تجهیزات

- تشکیل سرمایه در دارایی‌های پرورش داده شده

- تعمیرات اساسی دارایی‌های ملموس

اقلام عمده‌ی تشکیل سرمایه‌ی دارایی‌های ثابت غیرملموس عبارتند از:

- هزینه‌های انتقال دارایی‌های تولید نشده مانند زمین .

- ابداع نرم افزارهای رایانه‌ای

- ابداع نسخه‌های اصلی آثار ادبی، هنری و غیره .

- فرایند انجام اکتشافات ملی

اجزای تشکیل دهنده‌ی ارزش تشکیل سرمایه‌ی ثابت به شرح زیر است:

الف - ارزش دارایی‌های ثابت خریداری شده

ب - ارزش دارایی‌های ثابت به دست آمده از طریق مبادله‌ی پایاپای

پ - ارزش دارایی‌های ثابت دریافت شده به صورت رایگان

ت - ارزش دارایی‌های ثابت تولید شده به حساب خود که این نوع دارایی‌ها شامل ارزش کار در جریان ساخت نیز می‌باشد

ث - ارزش فروش دارایی‌های ثابت موجود

ج - ارزش دارایی‌های ثابت موجود که از طریق مبادله‌ی پایاپای واگذار شده باشد

چ - ارزش دارایی‌های ثابت که به‌طور رایگان واگذار شده باشد

خ - ارزش هر نوع تعمیر، بازسازی و یا توسعه‌ی قابل ملاحظه‌ای که باعث افزایش ظرفیت تولید و یا افزایش عمر خدمت دهی دارایی موجود می‌شود

بدین ترتیب ارزش تشکیل سرمایه‌ی ثابت ناخالص از رابطه‌ی زیر حاصل خواهد شد:

حاصل جمع اقلام ردیف‌های "الف" الی "ت" منهای حاصل جمع اقلام ردیف‌های "ث" الی "ج" به اضافه ردیف "خ". ارزش خرید دارایی‌های ثابت موجود شامل کلیه‌ی هزینه‌های حمل و نقل، نصب و سایر هزینه‌های انتقال مالکیت متقبل شده از طرف خریدار نیز می‌باشد، در حالی که فروش دارایی‌های ثابت بعد از کسر هر نوع هزینه‌ی انتقال مالکیت توسط فروشندگان ارزش گذاری می‌شود.

در نظام حساب‌های ملی، تشکیل سرمایه ناخالص همان مفهوم سرمایه‌گذاری در کالاهای سرمایه‌ای است که اقتصاددانان به کار می‌برند. سرمایه‌گذاری در کالاهای سرمایه‌ای فقط کالاهای سرمایه‌ای تولید شده را در برمی‌گیرد که شامل ماشین‌آلات، ساختمان، جاده، نسخه اصلی آثار هنری و غیره است. زمین و سایر دارایی‌هایی که مجدداً تولید نمی‌شوند در تشکیل سرمایه به حساب آورده نمی‌شوند و فقط میزان اضافه شده به این دارایی‌ها نظیر تسطیح اراضی، حصارکشی دور زمین و غیره تشکیل سرمایه ناخالص محسوب می‌شود. تشکیل سرمایه ناخالص میزان اضافه

شده به موجودی سرمایه ساختمان ها، تجهیزات و موجودی انبار یا به عبارت دیگر میزان اضافه شده به ظرفیت تولید کالاها را اندازه گیری می کند.

زمین، منابع طبیعی و سایر دارایی های تولید نشده در یک کارگاه یا بنگاه یا در کل اقتصاد به عنوان سرمایه به حساب آورده می شود ولی در سیستم حساب های ملی اقلام فوق تشکیل سرمایه ناخالص محسوب نمی شود. در حسابداری بازرگانی زمین و سایر دارایی های تولید نشده به عنوان سرمایه گذاری در کالاهای سرمایه ای ثبت می شود ولی در حسابداری ملی به عنوان سرمایه گذاری ثبت نمی شود. در سطح ملی بحساب آوردن یا نیاوردن دارایی های تولید نشده تأثیری در ارزش سرمایه گذاری در کالاهای سرمایه ای ندارد زیرا فروش این دارایی ها توسط یک واحد اقتصادی با خرید واحد اقتصادی دیگر جبران می شود. در بین عموم مردم، خانوارها و صاحبان کسب و کار مفهوم سرمایه گذاری خیلی وسیع تر از مفهوم آن در حساب های ملی است زیرا هم شامل دارایی های تولید شده و تولید نشده و هم شامل سرمایه گذاری در دارایی های مالی نظیر اوراق قرضه می باشد.

۱۷ – تغییر موجودی انبار^{۲۱}

موجودی انبار عبارت است از دارایی های تولید شده به صورت کالاها و خدماتی که در دوره جاری یا دوره قبل به منظور فروش، استفاده در تولید و یا سایر مصارف در دوره های بعد نگهداری می شوند. این موجودی ها شامل مواد و ملزومات، کاردر جریان ساخت، کالاهای ساخته شده و کالاهای

^{۲۱}-change in inventory

به منظور فروش مجدد می‌باشد. ارزش تغییر موجودی انبار، به صورت ارزش موجودی انبار تحصیل شده توسط بنگاه، منهای ارزش مصرف آن در طول دوره‌ی حسابداری ثبت می‌شود.

۱۸ – صادرات و واردات^{۲۲}

صادرات عبارت از فروش، معامله‌ی تهاتری و یا اهدای کالاها و خدمات، توسط واحدهای مقیم به واحدهای غیرمقیم است. واردات نیز عبارت از خرید، معامله‌ی تهاتری و یا اهدای کالاها و خدمات، توسط واحدهای غیرمقیم به واحدهای مقیم است.

۱۹ – انواع قیمت ها

در سیستم حساب‌های ملی سه نوع ارزش‌گذاری تعریف شده است که عبارتند از:

ارزش‌گذاری به قیمت خریدار

ارزش‌گذاری به قیمت تولیدکننده

ارزش‌گذاری به قیمت پایه

۱۹-۱ – قیمت خریدار^{۲۳}

قیمت خریدار، مبلغی است که توسط خریدار پرداخت می‌شود تا یک واحد کالا یا خدمت خریداری شده در زمان و محل مورد نظر به اوتحویل داده شود غیر از هرگونه مالیات برارزش افزوده یا مالیات مشابه کسر شدنی (در صورت وجود). قیمت خریدار یک کالا شامل هرگونه هزینه‌ی حمل و نقل

^{۲۲}-export and import

^{۲۳}-purchase price

است که توسط خریدار پرداخت می‌شود تا کالای خریداری شده در زمان و محل مورد نظر او تحویل داده شود.

۲-۱۹ – قیمت تولید کننده^{۲۴}

قیمت تولید کننده، مبلغ قابل دریافت تولیدکننده از خریدار است برای یک واحد کالا یا خدمتی که به عنوان ستانده تولید شده است منهای هر نوع مالیات بر ارزش افزوده یا مالیات مشابه کسرشدنی (در صورت وجود). این قیمت هزینه‌ی حمل و نقلی را که توسط تولیدکننده به طور جداگانه برای خریدار فاکتور شده باشد، در بر نمی‌گیرد.

۳-۱۹ – قیمت پایه^{۲۵}

قیمت پایه، مبلغ قابل دریافت تولید کننده، از خریدار است برای یک واحد کالا یا خدمتی که به عنوان ستانده تولید شده است (قیمت تولیدکننده) منهای هر نوع مالیات قابل پرداخت، به اضافه هر نوع یارانه قابل دریافت بر آن واحد کالا یا خدمت که در اثر تولید یا فروش تعلق می‌گیرد (مالیات بر محصول). قیمت پایه هزینه‌ی حمل و نقلی را که به طور جداگانه توسط تولیدکننده برای خریدار فاکتور شده باشد، در بر نمی‌گیرد.

رابطه توصیفی بین سه نوع ارزش‌گذاری مزبور به شرح زیر می‌باشد:

قیمت تولیدکننده = قیمت خریدار منهای افزوده‌های بازرگانی و حمل و نقل

قیمت پایه = قیمت تولیدکننده منهای خالص مالیات بر محصول

^{۲۴}-producer price

^{۲۵}-basic price

تفاوت بین قیمت خریدار و قیمت تولیدکننده عمدتاً مربوط به کالاها است زیرا فقط کالاهاست که از کانال توزیع عمده‌فروشی و خرده‌فروشی عبور می‌کنند و دارای افزوده‌های بازرگانی و حمل‌ونقل هستند، خدمات عمدتاً در لحظه‌ی تولید مصرف می‌شوند. شکل زیر این موضوع را به خوبی نشان می‌دهد.

		مالیات منهای سوپسید بر محصول (شامل مالیات بر ارزش افزوده کسر نشده) مصرف‌کننده
		مارژ بازرگانی و حمل و نقل
	مالیات منهای سوپسید بر محصول (شامل مالیات بر ارزش افزوده کسر نشده) بر تولیدکننده	قیمت تولیدکننده
قیمت پایه	قیمت پایه	
قیمت پایه	قیمت تولیدکننده	قیمت خریدار

شکل (۱) - رابطه بین قیمت پایه، قیمت تولیدکننده و قیمت خریدار

۲۰- ارزش گذاری

۲۰-۱- ارزش‌گذاری ستانده^{۲۶}

^{۲۶}-valuing output

ارزش‌گذاری پیشنهاد شده در سیستم حساب‌های ملی برای ستانده به ترتیب ارجحیت، قیمت پایه و قیمت تولیدکننده است. با وجود امتیازاتی که قیمت پایه نسبت به قیمت تولیدکننده دارد در صورت عدم امکان ارزش‌گذاری به قیمت پایه، قیمت تولیدکننده برای ستانده پیشنهاد شده است.

۲-۲۰- ارزش‌گذاری مصارف واسطه و مصارف نهایی

تمامی مصارف کالاها و خدمات اعم از مصارف واسطه و مصارف نهایی به قیمت خریدار ارزش‌گذاری می‌شود یعنی قیمتی که شامل افزوده‌های حمل‌ونقل و بازرگانی و مالیات منهای یارانه (غیر از مالیات بر ارزش افزوده) است.

۲-۲۰-۳ ارزش‌گذاری ارزش افزوده

ارزش‌گذاری ارزش افزوده به ارزش‌گذاری دو جریان ستانده و مصارف واسطه بستگی دارد. از آنجا که کل مصارف واسطه همیشه قیمت خریدار است، بنابراین ارزش افزوده براساس قیمت‌های مورد استفاده در ستانده ارزش‌گذاری می‌شود. بدین ترتیب ارزش افزوده‌ی ناخالص براساس دونوع قیمت ارزش‌گذاری می‌شود:

- ارزش افزوده به قیمت پایه که عبارت است از: ستانده به قیمت پایه منهای مصرف واسطه به قیمت خریدار

- ارزش افزوده به قیمت تولیدکننده که عبارت است از ستانده به قیمت تولیدکننده منهای مصرف واسطه به قیمت خریدار، برای محاسبه‌ی GDP به قیمت بازار، خالص مالیات بر محصول به کل ارزش افزوده‌ی ناخالص به قیمت پایه (بدون این که به بخش‌ها تخصیص داده شود) اضافه می‌شود.

اگرستانده و در نتیجه ارزش افزوده به قیمت تولیدکننده محاسبه شده باشد برای محاسبه GDP به قیمت بازار تنها باید مالیات منهای یارانه بر واردات و مالیات بر ارزش افزوده (VAT) (در صورت وجود آن) اضافه شود. هرچند مفهوم ارزش افزوده به قیمت عوامل به طور صریح در سیستم حساب‌های ملی به کار برده نشده است، با این حال ارزش افزوده به قیمت عوامل از طریق کسر کردن سایر مالیات (منهای یارانه) بر تولید از ارزش افزوده‌ی ناخالص به قیمت پایه حاصل می‌شود. لیکن به دلایلی محاسبه‌ی ارزش افزوده به قیمت عوامل در سیستم حساب‌های ملی جدید توصیه نشده است.

۴-۲۰- ارزش‌گذاری صادرات و واردات

در سیستم حساب‌های ملی برای ارزش‌گذاری صادرات و واردات قیمت واحدی پیشنهاد شده است. برای صادرات و کل واردات قیمت فوب^{۲۷} (f.o.b) و برای واردات به تفکیک بخش‌ها قیمت سیف^{۲۸} (c.i.f) پیشنهاد شده است. تفاوت بین قیمت فوب و قیمت سیف، در هزینه‌ی حمل و نقل و بیمه بین مرز کشور صادرکننده و مرز کشور واردکننده است. قیمت‌های سیف و فوب به صورت زیر تعریف می‌شود.

قیمت سیف، قیمت کالاهایی است که در مرز کشور واردکننده تحویل داده می‌شود یا قیمت خدماتی است که به واحدهای مقیم کشور واردکننده ارائه می‌شود، قبل از پرداخت هرنوع حقوق گمرکی یا سایر مالیات‌های بر تولید یا افزوده‌های بازرگانی و حمل‌ونقل در داخل کشور واردکننده.

^{۲۷}Free On Board

^{۲۸}Cost, Insurance and Freight

قیمت فوب معادل قیمت خریدار در نظر گرفته می‌شود که در مبادلات مربوط به صادرات اعمال می‌شود. قیمت فوب مشابه قیمت خریدار است که باید توسط واردکننده پرداخت شود تا کالاها را در مرز کشور صادرکننده بعد از بارگیری در وسیله‌ی حمل‌کننده و پس از پرداخت هر نوع مالیات صادرات یا دریافت هر نوع تخفیف مالیاتی تحویل گیرد. قیمت سیف مشابه قیمت پایه‌ای در نظر گرفته می‌شود که در مبادلات مربوط به واردات اعمال می‌شود و معادل قیمت پایه‌ی کالاها و خدمات تولید شده توسط تولیدکنندگان مقیم می‌باشد. ارزش‌گذاری یک کالا یا خدمت وارد شده که معادل قیمت تولیدکننده یک کالا یا خدمت تولید شده توسط تولیدکنندگان مقیم است، برابر حاصل جمع قیمت سیف و حقوق گمرکی یا هر نوع مالیاتی است که در مرز کشور واردکننده به کالای وارد شده تعلق می‌گیرد. این تساوی بین قیمت تولیدکننده و قیمت سیف با اضافه مالیات‌ها و حقوق گمرکی بر واردات نیز برقرار می‌باشد.

۲۱- ستانده احتسابی واسطه‌گری‌های مالی (FISIM)

“خدمات واسطه‌گری‌های مالی اندازه‌گیری شده به روش غیر مستقیم^{۲۹} که در سیستم حساب‌های ملی ۱۹۶۸، کارمزد احتسابی نامیده می‌شد، از ما به التفاوت درآمد دارایی دریافتی (عمدتاً سود وام) و درآمد دارایی پرداختی (عمدتاً سود سپرده) حاصل می‌شود. در سیستم حساب‌های ملی سال ۱۹۶۸، کارمزد احتسابی محاسبه شده در بخش واسطه‌گری‌های مالی، به‌عنوان مصرف واسطه‌ی یک بخش فرضی با ستانده‌ی صفر در نظر گرفته می‌شد. به این ترتیب این بخش فرضی دارای

^{۲۹}-financial intermediation services indirectly measured

ارزش افزوده‌ای معادل رقم کارمزد احتسابی با علامت منفی بوده و در نتیجه در کل اقتصاد از مجموع ارزش افزوده‌ی بخش‌های اقتصادی رقمی معادل کارمزد احتسابی کسر می‌شد.

در سیستم جدید، شیوه‌ی برخورد با کارمزد احتسابی مورد بازنگری قرار گرفته است. زیرا کارمزد احتسابی نه تنها مصرف واسطه‌ی رشته فعالیت‌ها می‌باشد بلکه بخشی از مصارف نهایی مصرف‌کنندگان خدمات واسطه‌گری‌های مالی را نیز تشکیل می‌دهد.

به عنوان مثال، علاوه بر رشته فعالیت‌ها، خانوارها نیز به طرق مختلف از خدمات بانک‌ها بهره‌مند می‌شوند. لذا منظور نمودن کل کارمزد احتسابی به عنوان مصرف واسطه یک رشته فعالیت فرضی و عدم تخصیص بخشی از آن به مصرف‌کنندگان نهایی خدمات واسطه‌گری‌های مالی، موجب می‌شود محصول ناخالص داخلی کمتر از میزان واقعی آن برآورد شود، زیرا به این ترتیب بخشی از کارمزد احتسابی که می‌باید به تقاضای نهایی تخصیص داده شود در آن منظور نمی‌شود. به این دلیل در سیستم جدید حساب‌های ملی پیشنهاد می‌شود کارمزد احتسابی محاسبه شده علاوه بر مصرف‌کنندگان واسطه به مصرف‌کنندگان نهایی نیز تخصیص داده شود و به تبع این پیشنهاد، ضوابط و معیارهایی نیز برای تخصیص آن ارائه می‌شود.

۲۲ – ستانده بیمه^{۲۰}

مؤسسات بیمه، به ازاء هر بخش از خدمات خود مستقیماً دریافتی ندارند. اگر این مؤسسات در مقابل ارائه هر بخش از خدمات خود حق‌الزحمه‌ای معادل آن خدمت دریافت می‌کردند، دریافتی آن‌ها ستانده خدمات بیمه محسوب می‌شد. ستانده این نوع مؤسسات که دارای دریافتی مستقیم نیستند، باید به طور غیرمستقیم از طریق کل پرداختی‌ها و کل دریافتی‌های شرکت‌های بیمه که درآمد ایجاد شده از

^{۲۰}-output of insurance

سرمایه‌گذاری ذخایر فنی آن‌ها را نیز دربردارد، محاسبه شود. مؤسسات بیمه به چند دلیل مبادرت به ایجاد ذخایر فنی می‌کنند. اول این‌که، بیمه‌گر حق بیمه را در ابتدای دوره‌ی قرارداد دریافت می‌کند، بنابراین بیمه‌گر قبل از این‌که اتفاقی رخ دهد و متعهد به پرداخت خسارت باشد مبلغی دریافت می‌کند. دلیل دیگر این‌که، گاهی اوقات وقفه‌ی زمانی قابل ملاحظه‌ای بین رخ دادن یک اتفاق و پرداخت خسارت آن وجود دارد. به‌علاوه شرکت‌های بیمه درمورد بیمه‌های زندگی باید ذخایر قابل ملاحظه‌ای را به‌صورت ذخایر فنی نگهداری کنند.

ذخایر فنی که به دلایل بالا تشکیل می‌شود توسط مؤسسات بیمه در دارایی‌های مالی و غیرمالی نظیر مستغلات سرمایه‌گذاری می‌شود. درآمد حاصل از این سرمایه‌گذاری‌ها، تأثیر قابل ملاحظه‌ای در تعیین سطح حق بیمه‌های دریافتی توسط مؤسسات بیمه دارد. بدین ترتیب طبق پیشنهاد سیستم جدید حساب‌های ملی، درآمد حاصل از این نوع سرمایه‌گذاری‌ها نیز به صورت حق بیمه‌های مکمل در محاسبه‌ی ستانده‌ی خدمات بیمه منظور می‌شود. به‌طور کلی ارزش ستانده‌ی کل خدمات بیمه از حاصل یک رابطه‌ی حسابداری به‌دست می‌آید. عناصر این رابطه‌ی حسابداری ذیلاً توضیح داده می‌شود.

الف – حق بیمه‌های واقعی دریافت شده

این نوع حق بیمه عبارت است از آن قسمت از حق بیمه‌های دریافتی در دوره‌ی جاری و یا دوره‌های قبل که ریسک مربوط به دوره‌ی مورد بحث را پوشش می‌دهد. این حق بیمه‌ها با حق بیمه‌هایی که عملاً در دوره‌ی حسابداری پرداخت می‌شود برابر نیست زیرا فقط بخشی از دوره‌ی قرارداد بیمه ممکن است در دوره‌ی حسابداری مورد نظر قرار گیرد.

این بخش از حق بیمه‌های دریافتی در دوره‌ی جاری که ریسک دوره یا دوره‌های بعد را پوشش می‌دهد، قسمتی از ذخایر فنی را تشکیل می‌دهد بنابراین کل حق بیمه‌های واقعی کسب شده مساوی حق بیمه‌های دریافتی، منهای ارزش تغییرات ذخایر مربوط به حق بیمه‌های دوره‌های بعد است.

ب – درآمد حاصل از سرمایه‌گذاری ذخایر فنی

با وجود این‌که ذخایر فنی^{۳۱} در اختیار مؤسسات بیمه بوده و توسط آن‌ها سازماندهی و سرمایه‌گذاری می‌شود، لیکن این ذخایر دارایی بیمه‌گذاران محسوب می‌شود. بنابراین، درآمد حاصل از سرمایه‌گذاری ذخایر فنی به بیمه‌گذاران نسبت داده می‌شود و طوری عمل می‌شود گویی که بیمه‌گذاران این درآمد را دریافت و سپس به صورت حق بیمه‌های مکمل به مؤسسات بیمه بر می‌گردانند.

ج – خسارت‌هایی که مؤسسات بیمه در طی دوره‌ی حسابداری مدیون به پرداخت آن هستند

مؤسسات بیمه وقتی مدیون به پرداخت خسارت می‌شوند که حادثه‌ای اتفاق می‌افتد و میزان خسارت آن ارزیابی می‌شود.

د – تغییرات در ذخایر فنی بیمه‌ی زندگی

این تغییرات شامل اختصاص ذخایر بیمه برای تشکیل مبلغ سرمایه‌ی تعهد شده مطابق قرارداد بیمه است. این ذخایر عمدتاً به بیمه‌های زندگی مربوط می‌شود ولی ممکن است در مورد بعضی از بیمه‌های غیرزندگی هم صادق باشد.

^{۳۱}-technical reserves

ه – بیمه‌های مجدد (اتکایی)^{۳۲}

از آنجا که بیمه‌های مجدد (اتکایی) سهم عمده‌ای در محاسبه‌ی ستانده و مصارف واسطه بیمه دارد لازم است شیوه‌ی برخورد با آن نیز مختصراً توضیح داده شود. شرکت‌های بیمه از دو راه مختلف عمل بیمه را انجام می‌دهند یکی بیمه‌ی مستقیم با واحدهای خارج از بخش بیمه و دیگری بیمه‌ی مجدد (اتکایی) که نوعی از بیمه است که در آن عمل بیمه با واحدهای طبقه‌بندی شده در بخش بیمه انجام می‌گیرد که در این صورت ممکن است یک طرف بیمه، واحدهای غیرمقیم باشند. بیمه‌ی مجدد انجام شده بین شرکت‌های بیمه مقیم یک کشور به حساب آورده نمی‌شود چرا که عملیات بیمه مستقیم بین بیمه‌گذاران از یک طرف و شرکت‌های بیمه از طرف دیگر، بدون در نظر گرفتن بیمه‌ی مجدد، منظور می‌شود. لیکن وقتی یک طرف بیمه‌ی مجدد واحدهای غیرمقیم است (بیمه‌ی اتکایی بین مؤسسات بیمه‌ی مقیم با مؤسسات بیمه‌ی غیرمقیم یا برعکس)، عملیات بیمه‌ی اتکایی به عنوان واردات یا صادرات خدمات بیمه منظور می‌شود به طوری که واردات آن در مصارف واسطه و صادرات آن در ستانده‌ی خدمات بیمه به حساب آورده می‌شود.

با توجه به توضیحات فوق ارزش ستانده‌ی خدمات بیمه مطابق توصیه‌ی سیستم جدید حساب‌های ملی از جمع جبری اقلام زیر حاصل می‌شود:

حق بیمه‌های مستقیم واقعی دریافت شده (که برابر است با حق بیمه‌هایی که توسط شرکت‌های بیمه عملاً در دوره‌ی حسابداری مورد نظر دریافت می‌شود منهای تغییرات ارزش ذخایر فنی در ارتباط با حق بیمه‌های دوره‌ی بعد).

^{۳۲}-reinsurance

+ درآمد حاصل از سرمایه‌گذاری شرکت‌های بیمه از حق بیمه‌های مستقیم دریافتی و حق بیمه‌های اتکایی دریافتی بابت قبول بیمه‌ی اتکایی از خارج، مانند سود سهام و اوراق قرضه‌ی خریداری شده از محل حق بیمه‌های دریافتی، اجاره‌ی مستغلات یا سایر درآمدهای حاصل از سرمایه‌گذاری حق بیمه‌ها

+ کاهش ذخایر بیمه‌ی زندگی و ذخایر بیمه با بهره (منهای افزایش این ذخایر)

+ مابه‌التفاوت حق بیمه‌ی دریافتی و کارمزد پرداختی بابت قبول بیمه‌ی اتکایی از شرکت‌های بیمه‌ی غیرمقیم

- خسارت مستقیمی که شرکت‌های بیمه در دوره‌ی حسابداری مدیون به پرداخت آن هستند

- خسارت مستقیم پرداختی بابت قبول بیمه‌ی اتکایی از شرکت‌های بیمه‌ی غیرمقیم

شایان ذکر است حاصل جمع جبری حق بیمه‌های دریافتی، کارمزدهای پرداختی و خسارت‌های پرداختی بابت قبول بیمه‌ی اتکایی از شرکت‌های غیرمقیم، صادرات خدمات بیمه می‌باشد همچنین حاصل جمع جبری حق بیمه‌های پرداختی، کارمزدهای دریافتی و خسارات دریافتی بابت واگذاری بیمه‌ی اتکایی به مؤسسات غیرمقیم، واردات خدمات بیمه محسوب می‌شود که بخشی از مصرف واسطه‌ی این خدمات را تشکیل می‌دهد. ستانده‌ی فعالیت بیمه باید به نحوی بین مصرف‌کنندگان این خدمات توزیع شود بدین معنی که حق بیمه‌های پرداختی مصرف‌کنندگان واسطه و نهایی را نمی‌توان به عنوان مصرف واسطه یا مصرف نهایی مصرف‌کنندگان این خدمات منظور کرد. زیرا بخشی از حق بیمه‌های پرداختی دارای عنصر انتقالات بوده و لازم است خالص شود. معیار توزیع در این مورد، حق بیمه‌های ناخالص پرداختی مصرف‌کنندگان در رشته‌های مختلف می‌باشد.

۲۳- محصول ناخالص داخلی^{۳۳} و ارزش افزوده ناخالص^{۳۴}

محصول ناخالص داخلی که به اختصار GDP نامیده می شود معیاری برای اندازه گیری تولید است. محصول ناخالص داخلی و ارزش افزوده ناخالص هر دو یک مفهوم اقتصادی را بیان می کنند ولی ارزش آنها با یکدیگر متفاوت است و تفاوت آن ها در مالیات و یارانه (یارانه) است. محصول ناخالص داخلی و ارزش افزوده ناخالص، ارزش اضافی کالاها و خدماتی را اندازه گیری می کنند که در یک دوره زمانی در اقتصاد یک کشور تولید شده و برای مصارف نهائی در داخل کشور یا برای صادرات به خارج از کشور در دسترس قرار گرفته اند. ارزش افزوده ناخالص هر فعالیت اقتصادی برابر است با ارزش ستانده منهای مصرف واسطه آن فعالیت.

رابطه (۱) مصرف واسطه – ستانده = ارزش افزوده ناخالص

GDP یک کشور برابر است با حاصل جمع ارزش افزوده ناخالص کلیه تولید کنندگان مقیم آن کشور (بعلاوه هر نوع مالیات منهای هر نوع یارانه بر محصول که در ارزش ستانده آن ها وجود ندارد). بنابراین اگر جمع ستانده و جمع مصرف واسطه فعالیت های اقتصادی را داشته باشیم GDP یا محصول ناخالص داخلی برابر با ارزش همه کالاها و خدمات تولید شده در یک دوره منهای کالاها و خدمات مصرف شده در فرآیند تولید طی همان دوره بعلاوه مالیات منهای یارانه است. این روش محاسبه GDP معمولاً“ روش تولید نامیده می شود. در اینصورت GDP از رابطه زیر به دست می آید:

^{۳۳}-Gross domestic product (GDP)

^{۳۴}-gross value added

رابطه (۲) **یارانه‌ها - مالیات‌ها + مصرف واسطه - ستانده = GDP**

با جایگزین کردن رابطه (۱) در رابطه (۲)، رابطه (۳) حاصل می‌شود:

رابطه (۳) **یارانه‌ها - مالیات‌ها + ارزش افزوده ناخالص = GDP**

از نگاهی دیگر GDP را می‌توان ارزش کلیه کالاها و خدماتی در نظر گرفت که برای مصارف نهائی مختلف داخلی یا برای صادرات در دسترس قرار می‌گیرند. این روش محاسبه GDP، روش هزینه نامیده می‌شود. در این صورت GDP از رابطه زیر به دست می‌آید:

رابطه (۴) **واردات - صادرات + تشکیل سرمایه ناخالص + مصرف نهائی = GDP**

فرآیند تولید نه تنها برای صاحبان نهاده‌های مصرف شده در فرآیند تولید بلکه برای صاحبان سرمایه و دولت نیز ایجاد درآمد می‌کند. ارزش این درآمدها برابر با محصول ناخالص داخلی است. از این رو، GDP را می‌توان از طریق مجموع جبران خدمات کارکنان، مالیات‌ها منهای یارانه‌ها و مازاد عملیاتی ناخالص نیز محاسبه کرد. این روش محاسبه GDP، روش درآمد نامیده می‌شود. در این صورت GDP از رابطه زیر به دست می‌آید:

رابطه (۵) **مازاد عملیاتی ناخالص + یارانه‌ها - مالیات‌ها + جبران خدمات کارکنان = GDP**

همانطور که قبلاً بیان شد GDP سطح تولید را اندازه‌گیری می‌کند. سطح تولید از این نظر مهم است که تعیین می‌کند تا چه اندازه یک کشور می‌تواند مصرف کند و نیز از این نظر اهمیت دارد که سطح

اشتغال را تحت تأثیر قرار می دهد. مصرف یکی از مهمترین عواملی است که بر رفاه یک جامعه تأثیر می گذارد، البته این فقط یکی از عوامل متعدد است و عوامل دیگری نیز وجود دارد نظیر اکتشافات علمی و ابداعات که می تواند اثرات مثبتی بر سطح رفاه جامعه داشته باشد و یا عواملی نظیر فجایع طبیعی، بیماری های واگیردار و جنگ که می تواند اثرات منفی بر رفاه جامعه داشته باشد. این عوامل مسلماً در محاسبه GDP بحساب آورده نمی شود. بنابراین افزایش GDP زمانی می تواند موجب افزایش رفاه شود که عوامل دیگر نظیر عوامل فوق ثابت باشد.

۲۴ – طبقه بندی بین المللی استاندارد کلیه رشته فعالیت های اقتصادی^{۳۵}

اولین ویرایش ISIC در سال ۱۹۵۸ و دومین ویرایش آن در سال ۱۹۶۸ منتشر شد. ویرایش سوم ISIC در سال ۱۹۸۹ به تصویب کمیسیون آمار رسید و در سال ۱۹۹۰ منتشر شد. ویرایش سوم این طبقه بندی برخلاف ویرایش های قبلی دارای هماهنگی های لازم با سایر طبقه بندی های بین المللی فعالیت ها و طبقه بندی های کالاها و خدمات می باشد که البته این امر تا حدودی نیز موجب پیچیدگی آن شده است. در نظام حساب های ملی سال ۲۰۰۸، جدیدترین طبقه بندی پیشنهاد شده برای رشته فعالیت های اقتصادی "طبقه بندی بین المللی استاندارد کلیه رشته فعالیت های اقتصادی، بازنگری چهارم" است که اصطلاحاً ISIC REV۴ نامیده شده است. برنامه دفتر حساب های اقتصادی آن است که در حساب های ملی ایران از طبقه بندی جدید استفاده نماید

ISIC از ساختاری منسجم و یک دست برای طبقه بندی فعالیت های اقتصادی تشکیل شده است که بر پایه مجموعه ای از مفهوم ها، تعریف ها، اصول و قواعد طبقه بندی مورد توافق بین المللی متکی است. این طبقه بندی چارچوبی فراگیر فراهم می سازد که داده های اقتصادی را می توان درون آن به قالبی گردآوری

^{۳۵} International Standard Classification Of Economic Activities (ISIC)

و گزارش کرد که برای هدف‌های تحلیل، تصمیم‌گیری و سیاست‌گذاری اقتصادی طراحی شده است. ساختار طبقه‌بندی، قالب استاندارد ارائه می‌کند تا اطلاعات مفصل درباره وضعیت یک اقتصاد با توجه به اصول و آگاهی‌های اقتصادی، سازمان داده شوند.

طبقه‌بندی در عمل برای فراهم کردن جریان مداوم اطلاعاتی استفاده می‌شود که برای پایش، تحلیل و ارزشیابی کارکرد یک اقتصاد در گذر زمان ضروری است. افزون بر کارایی اصلی ISIC در آمار و تحلیل‌های اقتصادی پیروی آن، در جایی که اطلاعات باید برای فعالیت‌های اقتصادی که به دقت تعریف شده‌اند فراهم شود ISIC به طور روزافزون برای هدف‌های اداری، همچون گردآوری مالیات، صدور پروانه کسب و کار و غیره، مورد استفاده قرار می‌گیرد.

بازنگری چهارم ISIC مربوط بودن طبقه‌بندی را با بازتاب بهتر ساختار کنونی اقتصاد جهان، شناسایی فعالیت‌های جدید که در بیست سال گذشته پدید آمده‌اند و آسان کردن مقایسه‌های بین‌المللی با افزایش مقایسه‌پذیری با طبقه‌بندی‌های محلی موجود، افزایش می‌دهد.

دامنه ISIC به طور کلی در برگرفته فعالیت‌های تولیدی، یعنی فعالیت‌های اقتصادی در محدوده تولید سیستم حساب‌های ملی (SNA)^{۳۶}، است. چند مورد استثنا افزوده شده است تا امکان طبقه‌بندی فعالیت‌هایی فراهم شود که فراتر از محدوده تولیدند ولی برای سایر انواع گوناگون آمار، اهمیت دارند. فعالیت‌های اقتصادی به ساختاری سلسله‌مراتبی دارای چهار سطح از رسته‌های متقابلاً ناسازگار تقسیم شده‌اند که گردآوری، ارائه و تحلیل داده‌ها را در سطح تفصیلی اقتصاد به شکل استاندارد و قابل مقایسه

^{۳۶} SNA سال ۱۹۹۳ در سال ۲۰۰۸ بازنگری شده است. در مدت آماده‌سازی *ISIC, Rev. ۴* مفهوم‌های جدیدی در ویرایش SNA مد نظر قرار گرفته‌اند. همه توضیح‌ها پیرامون SNA به نسخه آماده شده در سال ۲۰۰۸ اشاره دارند. ولی، از آن جایی که آخرین نسخه چاپ شده (SNA ۲۰۰۸) در هنگام آماده کردن این مقدمه در دسترس نبود، هیچ‌گونه ارجاع به بند یا فصل خاصی از SNA ۲۰۰۸ ممکن نبوده است.

بین‌المللی، آسان می‌سازد. رسته‌های بالاترین سطح، بخش نامیده می‌شوند که رسته‌هایی هستند که با حروف الفبا کدگذاری شده‌اند تا تحلیل اقتصادی را ساده کنند.

بخش‌ها تمام طیف فعالیت‌های تولیدی را به گروه‌بندی‌های گسترده‌ای همچون «کشاورزی، جنگلداری و ماهیگیری» (بخش A)، «تولیدات صنعتی» (بخش C) و «اطلاعات و ارتباطات» (بخش J) تقسیم می‌کنند. طبقه‌بندی سپس به رسته‌هایی به ترتیب جزئی‌تر سازمان یافته است که با عددها کدگذاری شده‌اند: قسمت‌ها دو رقمی، گروه‌ها سه رقمی و در جزئی‌ترین سطح، طبقه‌ها چهار رقمی.

این طبقه‌بندی برای طبقه‌بندی کردن واحدهای آماری، همچون کارگاه‌ها یا بنگاه‌های اقتصادی، بر حسب فعالیت اقتصادی که به طور عمده به آن می‌پردازند استفاده می‌شود. در هر سطح از ISIC، هر واحد آماری تنها به یک کد ISIC نسبت داده می‌شود. مجموعه‌ای از واحدهای آماری که در یک رسته ISIC طبقه‌بندی می‌شوند پس از آن اغلب به نام یک فعالیت خوانده می‌شوند، مانند «فعالیت مبلمان» که به همه واحدهایی گفته می‌شود که در قسمت ۳۱ از ISIC (تولید مبلمان) طبقه‌بندی شده‌اند. این رسته بندی یا تقسیم‌بندی استاندارد شده مجموعه‌ای کامل از واحدهای تولیدی یک اقتصاد، ISIC را به ابزاری مهم برای آمارهای اقتصادی-اجتماعی تبدیل می‌کند که باید در مطابقت با سیستم تولیدی اقتصاد تنظیم شوند.

۲۵ – نظام حساب‌های ملی^{۳۷}

نظام حساب‌های ملی از یک مجموعه‌ی منسجم، سازگار و یکپارچه حساب‌ها، ترازنامه‌ها و جداول مبتنی بر تعاریف و مفاهیم، طبقه‌بندی‌ها و قواعد حسابداری توافق شده در سطح بین‌المللی تشکیل یافته است. در این سیستم چارچوب حسابداری جامعی طراحی شده‌است که در آن داده‌های اقتصادی در قالبی

^{۳۷}-System Of National Accounts(SNA)

تنظیم می‌شود که برای برنامه‌ریزی‌ها، سیاست‌گذاری‌ها، تجزیه و تحلیل‌ها و تصمیم‌گیری‌های اقتصادی مورد استفاده قرار می‌گیرد.

حساب‌های پیش‌بینی شده در سیستم به نوبه‌ی خود مجموعه‌ی وسیعی از اطلاعات تفصیلی و سازمان‌یافته‌ی را درباره‌ی عملکرد اقتصادی یک کشور ارائه می‌دهد. این حساب‌ها اطلاعات جامع و مفصلی از فعالیت‌های مختلف اقتصادی انجام شده در کل اقتصاد کشور و مبادلات صورت گرفته بین بنگاه‌های اقتصادی در بازار یا محل دیگر را فراهم می‌کند.

حساب‌های ملی برای یک دوره‌ی زمانی معین تنظیم می‌شود و بنابراین عملکرد اقتصاد یک کشور از طریق داده‌های حاصل از آن به تصویر کشیده شده و مورد تجزیه و تحلیل و ارزیابی قرار می‌گیرد. در فرایند تهیه و تنظیم حساب‌های ملی علاوه بر ارائه‌ی تصویر روشن از عملکرد فعالیت‌های اقتصادی، اطلاعاتی نیز در زمینه‌ی ثروت و دارایی‌های متعلق به اقتصاد کشور در دوره‌ی زمانی مزبور فراهم می‌شود. همچنین اطلاعات حاصل از آن ارتباط بین اقتصاد کشور با دنیای خارج را نشان می‌دهد

. حساب‌های ملی ممکن است در سطوح مختلف اقتصاد یک کشوری عنی در سطح بنگاه‌های اقتصادی، واحدهای نهادی، گروهی از واحدهای نهادی (بخش‌های نهادی) یا در سطح کل اقتصاد تنظیم شود. برای مشخص شدن عملکرد اقتصادی کشور لازم است مبادلاتی که بین بخش‌های مختلف اقتصادی صورت می‌گیرد مشاهده و تحلیل شود.

۲۶ - کاربرد نظام حساب‌های ملی

نظام حساب‌های ملی یک سیستم چند منظوره است که هدف اصلی آن فراهم کردن یک چارچوب حسابداری جامع است که آمارهای تهیه شده در قالب آن را می‌توان برای تجزیه و تحلیل و ارزیابی عملکرد اقتصاد یک کشور در هر مرحله از توسعه‌ی اقتصادی و یا هر نوع ساختار فعالیتی به کاربرد. وجود

چنین داده‌هایی پیش نیاز تصمیم‌گیری‌ها و سیاست‌گذاری‌های عقلایی است. مهم‌ترین آمارکلیدی تعریف شده در سیستم حساب‌های ملی محصول ناخالص داخلی (GDP) است که به عنوان مهم‌ترین شاخص اندازه‌گیری فعالیت‌های اقتصادی، به‌طور وسیعی در سطح اقتصاد کلان مورد استفاده قرار می‌گیرد. هرچند مدت زمانی است که دیگر محاسبه‌ی این نوع شاخص‌ها تنها هدف تنظیم حساب‌های ملی نیست و کاربردهای خاص ذیل نیز مطرح می‌باشند:

- ارائه‌ی تصویر عملکرد اقتصادی: داده‌های حساب‌های ملی اطلاعاتی را فراهم می‌کند که از طریق آن تغییر جریان‌های عمده‌ی اقتصادی نظیر تولید، مصرف خانوار، مصرف دولت، تشکیل سرمایه، صادرات، واردات، دستمزد، مالیات، استقراض، وام و امثال اینها و نیز جریان کالاها و خدمات ثبت شده به تصویر کشیده می‌شوند.

- تجزیه و تحلیل اقتصاد کلان: حساب‌های ملی همچنین برای تجزیه و تحلیل سازوکار عملکرد اقتصاد یک کشور به کار می‌رود. این نوع تجزیه و تحلیل معمولاً مستلزم برآورد پارامترهای موجود در توابع مورد استفاده در روابط بین متغیرهای مختلف اقتصادی با استفاده از مدل‌های اقتصادی برآزش داده شده به سری‌های زمانی داده‌ها به قیمت‌های ثابت و جاری می‌باشد. معمولاً نوع مدل‌های اقتصادی مورد استفاده برحسب موضوع تحقیق متفاوت است. خوشبختانه سیستم حساب‌های ملی دارای انعطاف پذیری لازم برای استفاده در تئوری‌ها یا مدل‌های مختلف اقتصادی می‌باشد، به شرطی که مفاهیم اساسی مورد استفاده نظیر تولید، مصرف، درآمد و غیره هماهنگی لازم را با مفاهیم به کار رفته در سیستم داشته باشد.

- تصمیم‌گیری‌ها و سیاست‌گذاری‌های اقتصادی: سیاست‌های اقتصادی در کوتاه مدت براساس وضعیت جاری و کوتاه مدت اقتصادی و با نگاهی به پیش‌بینی تغییرات احتمالی در آینده تعیین می‌شود. پیش‌بینی‌های کوتاه مدت براساس مدل‌های اقتصادسنجی انجام می‌گیرد. سیاست‌های میان مدت یا بلند مدت اقتصادی نیز مستلزم ارائه‌ی طرح‌های کمی است. بسیاری از عناصر تشکیل دهنده‌ی

هردومورد، مدل‌های اقتصادسنجی و طرح‌های میان مدت یا بلند مدت اقتصادی از آمار حساب‌های ملی تشکیل یافته است. سیاستگذاری و تصمیم‌گیری علاوه بر این که در سطح دولت‌ها انجام می‌شود، در شرکت‌های دولتی و خصوصی نیز صورت می‌گیرد. شرکت‌های بزرگ نظیر شرکت‌های چند ملیتی که توانایی ساختن مدل‌های اقتصادسنجی برای برآورد نیازهای خود بر اساس انتظارات بلندمدت از توسعه‌ی اقتصادی آینده را دارند نیازمند آمار حساب‌های ملی هستند. همچنین در بعضی از کشورهای مؤسسات تخصصی وجود دارند که در مقابل دریافت حق الزحمه، پیش‌بینی‌های مورد درخواست مشتریان خصوصی را انجام می‌دهند که این مؤسسات نیز نیازمند آمار حساب‌های ملی می‌باشند.

- مقایسه‌های بین‌المللی: داده‌های اقتصاد کلان مانند GDP یا GDP سرانه یا سایر شاخص‌های کلان اقتصادی نظیر نسبت سرمایه به GDP نسبت مالیات یا هزینه‌های دولت به GDP که از طریق آمار حساب‌های ملی قابل محاسبه است، در صورتی که با استفاده از تعاریف، مفاهیم و طبقه‌بندی‌های یکسان حاصل شده باشد، قابلیت مقایسه در سطح بین‌المللی را خواهد داشت. این مقایسه‌ها توسط اقتصاددانان یا سایر تحلیل‌گران اقتصادی برای ارزیابی عملکرد اقتصاد یک کشور در مقایسه با اقتصادهای مشابه به کار می‌رود. همچنین میزان GDP یا درآمد ملی سرانه‌ی کشورهای مختلف معیاری است که توسط سازمان‌های بین‌المللی برای تعیین شرایط و مدت بازپرداخت وام‌های مورد نیاز کشورها مورد استفاده قرار می‌گیرد. از GDP یا GDP سرانه‌ی کشورهای مختلف برای محاسبه‌ی سهم کشورهای عضو یک سازمان بین‌المللی در تأمین مالی آن سازمان نیز استفاده می‌شود.

- هماهنگی آمارها: سیستم حساب‌های ملی وظیفه‌ی مهم هماهنگی آمارهای اقتصادی را از دو جهت به عهده دارد. اولاً، از نظر مفاهیم، چارچوب یکسانی را برای تعاریف و طبقه‌بندی‌های مورد استفاده در زمینه‌های متفاوت ارائه می‌دهد و ثانیاً، از نظر ارقام، چارچوب حسابداری یکسانی را برای

هماهنگ کردن داده‌های اخذ شده از منابع مختلف، نظیر طرح‌های آمارگیری از رشته فعالیت‌ها و خانوارها، آمارهای بازرگانی و اطلاعات به دست آمده از آمارهای ثبتی دولتی بوجود می‌آورد.

۲۷ – حساب‌های منطقه‌ای^{۲۸}

حساب‌های منطقه‌ای مجموعه‌ای از اطلاعات آماری است که به صورت جامع و هدفمند مطالعه‌ی کمی و منظم فعالیت‌های اقتصادی یک منطقه مشخص را برای یک دوره‌ی زمانی معین که به طور معمول یک سال است امکان‌پذیر می‌سازد. به عبارت دیگر نقش، اهمیت و کاربردی را که حساب‌های ملی در کل کشور به عهده دارد حساب‌های منطقه‌ای در سطح منطقه عهده‌دار است. مبانی نظری تهیه‌ی حساب‌های منطقه‌ای هماهنگ با حساب‌های ملی براساس تعاریف، مفاهیم، طبقه‌بندی‌ها و روش‌های (SNA ۲۰۰۸) مبتنی است.

هدف حساب‌های منطقه‌ای، محاسبه‌ی متغیرهای کلان اقتصادی در استان‌های کشور در دوره‌ی معینی از زمان است که به وسیله‌ی آن وضعیت اقتصادی استان‌ها در آن دوره یا مقطع زمانی خاص به تصویر کشیده شده و توان اقتصادی آن‌ها نشان داده می‌شود. مهم‌ترین کمیت کلان اقتصادی حاصل از این حساب‌ها محصول ناخالص داخلی منطقه (GDPR) است. حساب‌های منطقه‌ای نقش شایان توجهی در برنامه‌ریزی دارد به طوری که تحقق اهداف برنامه‌ریزی استانی بدون استفاده از یافته‌های حساب‌های منطقه‌ای امکان‌پذیر نمی‌باشد. تهیه‌ی این حساب‌ها آمارهای قابل اطمینان و سازگاری را فراهم می‌آورد که زیربنای سیاست‌گذاری‌های اقتصادی در راستای کاهش نابرابری‌های اقتصادی و اجتماعی بین استان‌ها است.

^{۲۸}-Regional Accounts

۲۸- اصول کلی حساب‌های منطقه‌ای

همانطوریکه حساب ملی از سه روش (تولید^{۳۹}، هزینه^{۴۰} و درآمد^{۴۱}) محاسبه می‌شود، محصول ناخالص داخلی منطقه نیز از سه طریق مذکور قابل محاسبه است. در حال حاضر حساب منطقه‌ای از روش تولید محاسبه می‌شود. به عبارت دیگر حساب منطقه‌ای از مجموع ارزش افزوده‌ی فعالیت‌های اقتصادی واحدهای تولیدی مقیم به دست می‌آید. بنابراین به عنوان یک اصل اساسی، ارزش افزوده باید به منطقه‌ای که واحد تولیدکننده مقیم آن است، منتسب شود. تعریف آماری واحد کارگاهی ایجاب می‌کند این واحد در یک محل ثابت مشخصی مستقر باشد. هرچند به کارگیری این اصل در اکثر موارد امکان‌پذیر است لیکن فعالیت‌هایی وجود دارد که این اصل را نمی‌توان در مورد آن‌ها پیاده کرد. به عنوان نمونه بعضی از فعالیت‌های تولیدی همانند حمل‌ونقل از مرزهای منطقه عبور می‌کنند. همچنین بعضی از واحدهای تولیدکننده ممکن است در مکان‌های دائمی یا موقتی که در بیش از یک منطقه قرارداد فعالیت کنند. تعدادی از فعالیت‌ها همانند فعالیت استخراج نفت در فلات قاره را نمی‌توان به هیچ یک از مناطق منتسب کرد. برای همه‌ی موارد بالا، طبق توصیه‌های بین‌المللی، اصول روشن و مشخصی تدوین شده است که به طور خلاصه در زیر به آنها اشاره می‌شود.

الف- اصل اقامت^{۴۲}

اصل کلی انتخاب شده برای حساب‌های منطقه‌ای آن است که ارزش افزوده باید به منطقه‌ای که واحد تولیدکننده در آن مقیم است منتسب شود. به کارگیری اصل اقامت در زمینه‌ی فعالیت‌های انرژی و حمل‌ونقل مشکلاتی را به همراه دارد. زیرا اصل اقامت به این معنی است که ارزش افزوده‌ی حاصل از حمل کالاها بین چند منطقه نباید بین آن مناطق تقسیم شود بلکه باید به یک منطقه یعنی منطقه‌ای

^{۳۹}Production approach

^{۴۰}Expenditure approach

^{۴۱}Income approach

^{۴۲}Residence principle

که واحد تولیدکننده‌ی مقیم آن است منتسب شود. اصل اقامت در مورد واحدهای چندمنطقه‌ای یعنی واحدهایی که در بیش از یک منطقه مکان دارند نیز به این معنی است که فعالیت آن‌ها باید بین اجزای اصلی آن‌ها تقسیم شود. لیکن برخی از واحدهای تولیدی چند منطقه‌ای بدون داشتن کارگاه دائمی، فعال هستند. به طور نمونه یک تولیدکننده‌ی ساختمانی ممکن است برای انجام فعالیت خود تجهیزاتی را در سایت ساختمانی در منطقه دیگری داشته باشد. این فعالیت‌ها باید به ارزش افزوده‌ی منطقه محل اقامت تولیدکننده و نه محل سایت ساختمانی منتسب شود، مگر این که مدت زمان انجام فعالیت در این سایت ساختمانی به میزانی باشد که بتوان آن را به عنوان یک واحد محلی طولانی مدت تلقی کرد.

ب – اصل منطقه‌ای

در این روش انتساب ارزش افزوده براساس اصل منطقه‌ای است. براساس این اصل فعالیت تولیدکنندگان ساختمان در نمونه‌ی بالا به منطقه‌ای منسوب می‌شود که سایت ساختمانی در آن قرار دارد. حمل و نقل بین منطقه‌ای بین مناطق مختلف تقسیم می‌شود. به عبارت کلی‌تر فعالیت حاصل از عوامل تولید بدون توجه به منطقه مورد اقامت عوامل تولید یا واحد تولیدی به منطقه‌ای منتسب می‌شود که فعالیت اقتصادی به واقع صورت می‌گیرد.

به هر حال در تهیه حساب‌های منطقه‌ای ایران اصل اقامت، که از نظر توصیه‌های بین‌المللی نیز اولویت دارد به عنوان اصل اولیه حساب‌های منطقه‌ای انتخاب شده است ولی در برخی فعالیت‌ها همانند حمل و نقل بنا به ماهیت فعالیت اصل منطقه‌ای مورد نظر قرار گرفته است.

۲۹ – قلمرو منطقه^{۴۲}

در حساب‌های منطقه‌ای، کل قلمرو اقتصادی کشور به تعدادی منطقه و یک فرامنطقه تقسیم شده است:

^{۴۲} regional Territory

الف - منطقه

منطقه‌بندی اقتصاد ملی بدون بیان تعریف مشخصی از منطقه ممکن نیست این تعریف باید به گونه‌ای باشد که نخست از ادغام همه‌ی مناطق، اقتصاد ملی حاصل شود و دوم این که هر منطقه دارای آن‌گونه مرزبندی مشخصی باشد که در پایان، هربخش از منطقه فقط یک‌بار و تنها در یک منطقه منظور شده باشد.

با بررسی مباحث مختلف در طبقه‌بندی‌های منطقه‌ای و با توجه به اینکه واحد تقسیمات اداری و سیاسی کشور، استان است و برنامه‌ریزی‌های اقتصادی و اجتماعی پس از سطح ملی در سطح استان اعمال می‌شود بنابراین به منظور کاربردی‌تر شدن حساب‌های منطقه‌ای، منطقه معادل استان در نظر گرفته شده است.

ب - فرامنطقه

این قسمت شامل بخش‌هایی از قلمرو اقتصادی کشور است که نمی‌توان آن‌ها را به هیچیک از مناطق نسبت داد و موارد مختلف آن به شرح زیر است:

- آب‌های فلات قاره و آن قسمت از آب‌های بین‌المللی که کشور نسبت به آن‌ها دارای حقوق

انحصاری است و به وسیله‌ی واحدهای مقیم مورد استفاده قرار می‌گیرد.

- قلمرو سیاسی کشور در سایر نقاط جهان که طبق موافقت‌نامه‌های سیاسی برای اهداف سیاسی،

نظامی، علمی و سایر اهداف، اجاره یا تملک شده باشد همانند سفارتخانه‌ها، کنسول‌گری‌ها، پایگاه‌های

نظامی و همانند آن.

۳۰- روش‌های محاسبه حساب‌های منطقه‌ای

در تهیه حساب‌های منطقه‌ای روش‌های مختلفی وجود دارد که در زیر به آن‌ها اشاره می‌شود:

۱-۳۰- روش جزء به کل^{۴۴}

روش جزء به کل عبارت است از گردآوری داده‌های مورد نیاز از کارگاه‌های مورد نظر و تجمیع آن‌ها برای رسیدن به سطح ارزش منطقه. هر گاه به دلیل فقدان اطلاعات مورد نیاز برای کارگاه‌های مورد نظر در سطح منطقه امکان جمع‌آوری مستقیم اطلاعات وجود نداشته باشد از روش شبه جزء به کل می‌توان استفاده کرد. در این روش اطلاعات آماری مورد نیاز به جای این‌که به طور مستقیم از کارگاه مستقر در منطقه گرفته شود با استفاده از اطلاعات موجود در سطح بنگاه برآورد می‌شود، سپس برآوردهای صورت گرفته همچون روش جزء به کل خالص تا رسیدن به سطح منطقه با یکدیگر جمع می‌شوند. روشن است این روش فقط در مورد بنگاه‌های چندمنطقه‌ای به کار می‌رود.

۲-۳۰- روش کل به جزء^{۴۵}

این روش، منطقه‌ای کردن اطلاعات است بدون اینکه سعی شود به داده‌های موجود در سطح کارگاه‌های مستقر در سطح منطقه دسترسی حاصل شود. در این روش رقم ملی، با استفاده از مناسب‌ترین شاخص ممکن بین مناطق توزیع می‌شود. شایان ذکر است این تصور که به طور ضروری استفاده از اطلاعات واحدهای آماری همواره مطلوب‌تر است درست نیست. در بعضی فعالیت‌ها بنا به ماهیت آن فعالیت استفاده از یک شاخص مناسب برای انتساب فعالیت به سطح منطقه اطلاعات صحیح‌تری نسبت به جمع‌آوری مستقیم اطلاعات به دست دهد.

^{۴۴}-bottom up

^{۴۵}top -down

۴-۳۰- روش مختلط^{۴۶}

روش جزء به کل به ندرت به طور کامل به تنهایی مورد استفاده قرار می گیرد. همیشه شکاف های اطلاعاتی وجود دارد که با روش کل به جزء باید تکمیل شود. همچنان که بسیاری از روش های کل به جزء نیز اغلب با تأمین برخی اطلاعات به وسیله ی روش های جزء به کل همراه هستند. باین ترتیب به طور معمول ترکیبی از دو روش به کار گرفته می شود.

^{۴۶}mix approach

فصل دوم – گردآوری اطلاعات مورد نیاز حساب منطقه ای به روش تولید

فصل دوم- گردآوری اطلاعات مورد نیاز حساب منطقه ای به روش تولید

مقدمه:

بدون شک بخشی از فعالیت مربوط به تولید آمار و اطلاعات به گردآوری آن اختصاص دارد. جمع آوری اطلاعات گوناگون به صورت منسجم و یکپارچه و با دستور العمل واحد علاوه بر کاهش خطا، امکان نظارت و کنترل طیف وسیعی از اطلاعات را افزایش می دهد. استفاده از فرمهای کاغذی در دهه اخیر جای خود را به فرم های الکترونیکی داده و با ظهور اینترنت استفاده از این گونه فرمها با اقبال عمومی روبرو شده است. مرکز آمار ایران به عنوان مرجع رسمی آمار کشور در زمره سازمان های پیشرو در این زمینه می باشد. سامانه حسابهای ملی یکی از تارنماهایی است که مختص حسابهای ملی و منطقه ای طراحی شده و هدف اصلی آن گردآوری آمارهای مورد نیاز حساب های ملی و منطقه ای ، کنترل هوشمند و ایجاد بانک اطلاعات می باشد. تنوع نیازهای آماری کشور و گسترده بودن آمارهای موجود ضرورت ایجاد بانک اطلاعات را بیشتر از پیش منعکس می کند. از طرفی آمارهای به هنگام نیاز ضروری برنامه ریزی و تصمیم گیری در خصوص عملکرد و نبض اقتصادی کشور می باشد. سامانه حسابهای ملی این امکان را فراهم می کند تا گزارش های متنوعی برای این منظور به صورت برخط تهیه و مورد استفاده قرار گیرد.

با توجه به اینکه برنامه دفتر حسابهای اقتصادی در سال ۱۳۹۴ گردآوری اطلاعات مورد نیاز از طریق سامانه حساب ملی می باشد، لازم است به نکات به شرح ذیل توجه شود.

۱. همه پرسشنامه ها (بجز پرسشنامه های چارچوبی) در سامانه حساب ملی طراحی شده است

بنابراین می بایست ورود اطلاعات فقط از طریق این سامانه انجام شود.

۲. با توجه به اینکه محاسبات در محیط اکسل صورت می گیرد و از طرفی به منظور انسجام و متحدالشکل بودن قالب اطلاعات، فرمهای خام از طرف دفتر حسابهای اقتصادی در اختیار کارشناسان استانی قرار می گیرد.
۳. از آنجایی که گردآوری اطلاعات از دستگاههای اجرایی و انجام محاسبات لازم در محیط اکسل، امکان وارد کردن داده ها (import) در سامانه فراهم است، بنابراین نیاز به ارسال اطلاعات در قالب فایل اکسل و درج آن در ارتباط استانی نیست. به عبارت دیگر لازم است اطلاعات فرمها پس از تکمیل آمارگردآوری شده از طریق سامانه حسابهای ملی به آدرس (<http://edata.sci.org.ir>) و در قالب فرمهای الکترونیکی وارد نموده و از فرستادن فرمها به صورت غیرماشینی و در قالبی بجز فرمهای الکترونیکی موجود در سامانه حساب ملی خودداری شود.
۴. کارشناسان استانها می بایست اطلاعات هر یک از بخشهای تحت مسئولیت خود را در محیط اکسل که فایل خام آن توسط دفتر حسابهای اقتصادی ارائه شده است منتقل نموده و پس از انجام محاسبات، انجام کنترلهای لازم و اطمینان از صحت اطلاعات، آن را به فرم الکترونیکی سامانه منتقل نمایند.
۵. همانطوری که اشاره شد فقط اطلاعات چارچوبی در قالب فایل اکسل قابل ارسال خواهد بود اما در این رابطه لازم است که روکش اطلاعات که معمولاً به صورت گزارش کلی و سرجمع ارائه می شود از طریق سامانه حسابهای ملی ارسال شود.
۶. همه استانها ملزم هستند که اطلاعات فرمهای الکترونیکی را تکمیل نمایند. حتی برای استانهایی که فعالیت مورد نظر گزارش نشده است لازم است که در فرمهای الکترونیکی عبارت "فعالیت وجود ندارد" را وارد نمایند.

۷. پس از انجام هرگونه اصلاحات و رفع اشکال در فایل مذکور، گزینه تایید نهایی می بایست توسط مدیر کل دفتر آمار و اطلاعات و یا هر کاربری که این اجازه را دارد انتخاب شود. انتخاب این گزینه به این معنی است که اطلاعات درج شده در سامانه حسابهای ملی از نظر دفتر آمار و اطلاعات استانداری نهایی تلقی شده است.

الف – کشاورزی، شکار و جنگلداری

به طور کلی در این بخش اطلاعات مقداری و قیمتی از استان جمع آوری شده و در نهایت محاسبات لازم انجام می شود. با توجه به اینکه جنگلداری به تفکیک دولتی و خصوصی محاسبه می شود اطلاعات مربوط به بخش دولتی آن را علاوه بر ساختار استانی، از عملکرد بودجه سال مربوطه و به صورت متمرکز از وزارت امور اقتصادی و دارایی گردآوری می شود.

برای محاسبه حساب تولید بخش کشاورزی، ۱۵ فرم طراحی شده است که ۱۴ فرم در اختیار استانها قرار می گیرد تا شاخص های محاسباتی به شرح زیر توسط همکاران استانها تکمیل و به دفتر حسابهای اقتصادی ارسال شود.

در سال ۱۳۹۴ طراحی فایل های مربوط به بخش کشاورزی علاوه بر دریافت اطلاعات مربوط به شاخص های محاسباتی، دارای صفحه اطلاعات پاسخگو نیز می باشد که حاوی اطلاعات فرد پاسخگو است که می بایست به تفصیل درخواست شده تکمیل شود.

الف - ۱ - زراعت و باغداری

در فرم فعالیت زراعت^{۴۷} بنام Ag۰۱ که در پوشه ۹۳ Agri در شبکه ارتباط استانی مرکز در دسترس استان‌ها قرار می‌گیرد، اقلام زیر به تفکیک مقدار تولید و قیمت تولید کننده^{۴۸} محصولات سالهای ۱۳۹۳ و ۱۳۹۴ از سازمان جهاد کشاورزی استان دریافت و در این فرم درج می‌شود:

انواع لوبیا (لوبیا سفید- لوبیا قرمز- لوبیا چیتی- لوبیا محلی- لوبیا چشم بلبلی)
سایر حبوبات(ماش - لپه - باقلا خشک - سایر)
توتون و تنباکو (توتون - تنباکو)
سایر دانه‌های روغنی (آفتابگردان روغنی - کنجد- شاهدانه- منداب- گلرنگ- بادام زمینی و سایر)
سایر سبزیجات گلخانه ای(به جز خیار- گوجه فرنگی- فلفل)
سایر سبزیجات (سیر خشک -سیر تازه- بادمجان- فلفل سبز - هویج فرنگی- نخود فرنگی- لوبیا سبز- باقلا سبز- ترب و تربچه- کاهو- تره- جعفری- شاهی- انواع کلم - شلغم -سایر سبزیجات)
سایر محصولات جالیزی (طالبی - گرمک - دستنبو - کدو خورشتی - کدو حلوائی - سایر)
سایر نباتات علوفه‌ای (ذرت علوفه ای- ذرت خوشه ای - اسپرس - چغندر علوفه ای- شلغم علوفه ای - هویج علوفه ای -سورگم علوفه ای- سورگم دانه ای- سودان گراس- خصیل- ارزن- سنگلک- سایر)
سایر محصولات زراعی (حنا - جaro - محصولات خاص استان)
اقلام باغداری پس از نهایی شدن اقلام توسط وزارت جهاد کشاورزی در اختیار استان قرار خواهد گرفت.
لازم است پس از تکمیل فرم زراعت طبق دستورالعمل استفاده از سامانه حساب ملی که از طرف دفتر حسابهای اقتصادی در اختیار استان ها قرار گذاشته شده است، اطلاعات داده آمایی و ذخیره گردد.

^{۴۷} قابل مذکور در شبکه ارتباط استانی مرکز آمار ایران، دفتر حسابهای اقتصادی، پوشه حساب منطقه ای قرار دارد.
^{۴۸} در دستورالعمل کشاورزی هر کجا به قیمت اشاره شد، منظور قیمت تولید کننده است.

در فرم فعالیت گیاهان دارویی بنام Ag 011 ، اقلام زیر به تفکیک مقدار تولید و قیمت تولید کننده محصولات سالهای ۱۳۹۳ و ۱۳۹۴ از سازمان جهاد کشاورزی استان دریافت و در این فرم درج می شود :

انواع گیاهان دارویی (آویشن - کدو تخم کاغذی (کدو طبی) - نعناع فلفلی (برگ تر) - بادرنج بویه (ملیس) و سایر گیاهان دارویی با ذکر نام)

در محصولات اصلی زراعی و باغی در طرح قیمت فروش محصولات و هزینه خدمات کشاورزی در مناطق روستایی کشور (قیمت سرخرمن) مرکز آمار ایران، برخی محصولات استانها فاقد قیمت می باشند، لذا از سال زراعی (۹۳-۹۴) با توجه به تجارب سالهای گذشته قیمت این اقلام در قالب فایل اکسل از استانها سؤال می شود.

الف - ۲ - دامداری سنتی و کرم ابریشم

برای فعالیت دامداری سنتی و کرم ابریشم فرمهای Ag 05 و Ag 12 در اختیار استان قرار داده می شود. در فعالیت دامداری سنتی، مقادیر تولید و قیمت شیر به تفکیک انواع دام، مقادیر تولید و قیمت دام زنده کشتاری به تفکیک انواع دام، مقادیر تولید و قیمت پشم و مو و کمرک از سازمان جهاد کشاورزی استان دریافت و در فرم Ag 05 درج گردد.

به منظور تعدیل نسبت مصرف واسطه به ستانده در بخش دامداری، از استانها در خواست شده اطلاعات قیمت و مقدار اقلام عمده مصارف واسطه فعالیت را که در فرم ارسالی مشخص شده است، از سازمان جهاد کشاورزی استان دریافت نموده و در فرم درج نمایند.

ارزش ستانده فعالیت کرم ابریشم با استفاده از مقدار تولید و قیمت واحد پيله تر و تخم نوغان (در صورت تولید تخم نوغان در استان و نه مصرف آن)، از سازمان جهاد کشاورزی محاسبه می شود. ساختار و ارزش مصرف واسطه فعالیت کرم ابریشم بر اساس آمار ثبتی جهاد کشاورزی محاسبه می شود.

الف-۳- مؤسسات پرورش دهنده گل و گیاه زینتی، قارچ خوراکی ، مرغداری گوشتی، تخمگذار و پولت، مادر و مؤسسات جوجه کشی، طیور سنتی و زنبور عسل

شاخص های زیر به تفکیک فعالیت ها برای سالهای ۱۳۹۳ و ۱۳۹۴ از سازمان جهاد کشاورزی استان

دریافت و در فرم های مربوطه درج گردد.

الف-۳-۱- تولید گل و گیاه زینتی

مقدار تولید و قیمت گل شاخه بریده

مقدار تولید و قیمت گیاه گلدانی

مقدار تولید و قیمت درختچه های زینتی

مقدار تولید و قیمت پیاز

الف-۳-۲- تولید قارچ خوراکی

مقدار تولید و قیمت قارچ دکمه ای بسته ای

مقدار تولید و قیمت قارچ صدفی بسته ای

مقدار تولید و قیمت قارچ دکمه ای فله ای

مقدار تولید و قیمت قارچ صدفی فله ای

الف-۳-۳- پرورش مرغ گوشتی

مقدار تولید و قیمت مرغ زنده پرورش یافته

الف-۳-۴- پرورش مرغ تخمگذار و پولت

مقدار تولید و قیمت تخم مرغ خوراکی

مقدار تولید و قیمت پولت

مقدار تولید و قیمت تخم مرغ لنبه و شکسته

الف-۳-۵- پرورش مرغ مادر

در سال ۹۵ نیازی به وارد کردن اطلاعات این زیربخش در سامانه نمی‌باشد و اطلاعات این فعالیت از اجرای سرشماری مرکز آمار ایران اخذ خواهد شد.

الف-۳-۶- مؤسسات جوجه کشی

در سال ۹۵ نیازی به وارد کردن اطلاعات این زیربخش در سامانه نمی‌باشد و اطلاعات این فعالیت از اجرای سرشماری مرکز آمار ایران اخذ خواهد شد.

الف-۳-۷- پرورش طیور سنتی

مقدار تولید و قیمت مرغ کشتاری

مقدار تولید و قیمت اردک کشتاری

مقدار تولید و قیمت غاز کشتاری

مقدار تولید و قیمت بوقلمون کشتاری

مقدار تولید و قیمت تخم مرغ

مقدار تولید و قیمت تخم اردک

مقدار تولید و قیمت تخم غاز

مقدار تولید و قیمت تخم بوقلمون

الف-۳-۸- پرورش زنبور عسل

مقدار تولید و قیمت عسل باموم

مقدار تولید و قیمت عسل بدون موم

مقدار تولید و قیمت موم

مقدار تولید و قیمت ملکه زنبور عسل

مقدار تولید و قیمت ژل رویان

تعداد مؤسسات فعال و غیر فعال و نیز مقدار و قیمت اقلام عمده مصرف واسطه فعالیت‌های پرورش دهنده گل و گیاه زینتی، قارچ خوراکی، مرغداری گوشتی، تخمگذار و پولت، مادر و مؤسسات جوجه کشی در سال‌های ۱۳۹۳ و ۱۳۹۴ که در فرم‌ها به آن اشاره شده است از سازمان جهاد کشاورزی استان دریافت و در فرم‌های مربوطه درج شود.

لازم به یادآوری است، بایستی واحدهای مقدار و قیمت سالهای ۱۳۹۳ و ۱۳۹۴، هر دو سال یکسان باشد، اگر برای سال ۱۳۹۳ واحد مقدار کیلو گرم است برای سال ۱۳۹۴ نیز واحد مقدار کیلوگرم در نظر گرفته شود، این موضوع برای واحد قیمت نیز مصداق دارد.

چنانچه تعداد کارگاه‌های فعالیت‌های فوق محدود باشد، به دفتر حساب‌های اقتصادی اطلاع داده شود تا پرسشنامه ویژه این فعالیت‌ها طراحی و برای تکمیل به استان ارسال گردد، در صورتی که استان فاقد چنین فعالیتی بر اساس گزارش سازمان جهاد کشاورزی استان باشد عبارت "فعالیت ندارد" در فرم مربوطه در سامانه حساب‌های ملی درج و به دفتر ارسال گردد.

الف-۴- گاوداری های صنعتی

ستانده و مصرف واسطه فعالیت گاوداری های صنعتی سال ۱۳۹۴، بر اساس اطلاعات دریافتی شاخصهای مقدار و قیمت تولید سالهای ۹۳ و ۹۴، به تفکیک اقلام شیر، دام زنده پروراری و کود محاسبه می گردد. در این فعالیت نیز مشابه سایر فعالیت های زیر بخش دام و طیور در بخش مربوط به مقادیر و قیمت اقلام عمده مصرفی و نیز بخش مربوط به وضعیت مؤسسات فعال و غیر فعال، اطلاعات

درخواستی سالهای ۹۳ و ۹۴ استان را درج نمایید. برای تکمیل اطلاعات این فعالیت فرم ۰۴g در اختیار استان قرار داده می شود.

الف-۵- خدمات کشاورزی، دامپروری و سایر

محاسبات مربوط به فعالیت خدمات کشاورزی و دامپروری پس از دریافت ۱۴ فرم از استان در دفتر حسابهای اقتصادی انجام خواهد گرفت.

فرم Ag۱۳ مربوط به فعالیت پرورش مرغ لاین و اجداد و سایر می باشد که در سطر اول این فرم با تکمیل اطلاعات مربوطه، مراتب به دفتر حسابهای اقتصادی اطلاع داده شود تا پرسشنامه ویژه این فعالیتها برای تکمیل به استان ارسال گردد و ارزش ستانده و مصرف واسطه فعالیت مذکور با استفاده از اطلاعات حاصل از سرشماری از این واحدها محاسبه گردد. استانها می که فاقد فعالیت پرورش مرغ لاین و اجداد می باشند، در سطر مربوط به توضیحات عبارت "فعالیت ندارد" درج نمایند.

به منظور پوشش کامل فعالیت های بخش کشاورزی، لازم است فعالیت های جدید مرتبط با این بخش مانند پرورش شترمرغ، پرورش بلدرچین، پرورش کروکدیل، پرورش کبک و ... در استان را شناسایی نموده و فهرست کاملی از نام فعالیت ها و تعداد واحدهای بهره برداری شده در این فعالیت ها را در فایل Ag۱۳، بعد از سطر مربوط به پرورش لاین و اجداد، تکمیل نمایید.

در صورتی که استان فاقد فعالیت های جدید است، در سطر مربوط به توضیحات عبارت "فعالیت ندارد" قید شود.

در تکمیل فرمهای زیر بخش های کشاورزی به این نکات توجه شود:

فصل دوم: گردآوری اطلاعات مورد نیاز حساب منطقه ای به روش تولید

- در صورت به بهره برداری رسیدن واحدهای تولیدی جدید در فعالیت های بخش کشاورزی و نیز در صورت محدود بودن تعداد کل موسسات در استان (مانند: پرورش قارچ، پرورش مرغ مادر، موسسه جوجه کشی، ...)، پس از دریافت پرسشنامه از دفتر حساب های اقتصادی اقدام به سرشماری از واحدهای جدید نمایید.
- به منظور تعدیل نسبت مصرف واسطه به ستانده در زیر بخش های کشاورزی، از استان ها درخواست شده اطلاعات قیمت و مقدار اقلام عمده مصارف واسطه فعالیت ها را که در فرم های ارسالی مشخص شده است، از سازمان جهاد کشاورزی استان دریافت نمایند.
- به منظور تکمیل مستندات حساب تولید بخش کشاورزی در دفتر حساب های اقتصادی، از استان ها درخواست می شود در صورت نبودن فعالیت های مرتبط با زیربخش های کشاورزی در استان خود، نامه سازمان جهاد کشاورزی استان مبنی بر تایید این موضوع را نیز به پیوست گزارش های خود به دفتر حساب های اقتصادی ارسال نمایند.
- پاسخ اشکالات اعلام شده از سوی دفتر حساب های اقتصادی و هرگونه توضیح در این خصوص و نتایج بررسی های نهایی گزارش های استان، کتباً به دفتر حساب های اقتصادی ارسال شود.

جدول (۱) نام فایل های خام زیر بخش کشاورزی			
Ag۰۸	مرغداری مادر	Ag۰۱	زراعت و باغداری
Ag۰۹	مؤسسات جوجه کشی	Ag۰۲	پرورش گل و گیاه زینتی
Ag۱۰	طیور سنتی	Ag۰۳	پرورش قارچ
Ag۱۱	پرورش زنبور عسل	Ag۰۴	گاوداری صنعتی
Ag۱۲	پرورش کرم ابریشم	Ag۰۵	دامداری سنتی
Ag۱۳	شناسایی فعالیت های جدید و مرغداری لاین و اجداد	Ag۰۶	پرورش مرغ مادر
		Ag۰۷	پرورش مرغ تخمگذار و پولت
Ag۰۱۱	پرورش گیاهان دارویی		
		Cod name ostan price	فایل پرسشنامه قیمت برخی محصولات زراعی و باغی

الف-۵- فعالیت شکار

- ارزش افزوده فعالیت شکار از روش جزء به کل محاسبه می‌شود. لذا لازم است شاخص‌های زیر جمع‌آوری و به مرکز ارسال شود:
- تعداد پروانه‌های شکار به تفکیک پرنده و حیوان از اداره کل محیط زیست استان به تفکیک سال‌های ۱۳۹۳ و ۱۳۹۴
- ارزش ریالی هر پروانه شکار به تفکیک پرنده و حیوان از اداره کل محیط زیست استان
- متوسط قیمت شکار در بازار به تفکیک پرنده و حیوان از اداره کل محیط زیست استان یا بازار به تفکیک سال‌های ۱۳۹۳ و ۱۳۹۴
- تعداد شکار نسبت به هر پروانه صادره (در هر پروانه صادر شده، اجازه شکار چند حیوان یا پرنده داده شده است؟)
- تعداد واقعی شکار انجام شده توسط شکارچیان
- نوع پروانه صادره
- مدت مجاز شکار در طول سال (به ماه) به تفکیک پرنده و حیوان از اداره کل محیط زیست استان
- تعداد روزهای مجاز شکار در هفته به تفکیک پرنده و حیوان از اداره کل محیط زیست استان
- اعتبار زمانی هر پروانه شکار
- متوسط وزن هر حیوان شکار شده

الف-۶- جنگل‌داری

- برای محاسبه ارزش افزوده بخش جنگل‌داری اطلاعات در ۲ فایل (جنگلداری دولتی) FS۰۱ و (جنگلداری خصوصی) FS۰۲ دسته بندی می‌شوند .

اطلاعات مورد نیاز برای FS۰۱ به شرح ذیل در ۹ فرم جمع آوری می شوند:

۱ - جمع هزینه‌های اعتبارات هزینه‌ای (جاری) ادارات کل منابع طبیعی از کلیه منابع اعتباری اعم از استانی، ردیفها (تبصره‌ها) و ملی (فرم هزینه‌ای)

۲ - جمع هزینه‌های اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای به تفکیک طرح و فصول هزینه از کلیه منابع اعتباری اعم از استانی، ردیفها و ملی شامل تولید نهال‌های جنگلی، جنگل کاری، توسعه جنگل‌ها و مراتع، اصلاح زمین‌های جنگلی و مرتعی، جوی کنی، تثبیت شن‌های روان، احداث راه‌های جنگلی و عملیات ساختمانی از این قبیل، کپه کاری و مالچ پاشی مراتع، ساماندهی خروج دام از جنگل، احیای مراتع و مقابله با خشکسالی، مطالعه و شناسایی منابع طبیعی، تهیه طرح‌های جنگل‌داری و مرتع‌داری، حفاظت خاک و آب‌خیزداری، پیشگیری و مهار سیل ... (فرم‌های ملی و استانی)

نکته ۱: در طرح‌های منابع طبیعی چنانچه فعالیت‌های ساختمانی یا ایجاد سازه انجام می شود، براساس فرم‌های ملی و استانی باید اعتبارات آن‌ها تفکیک شود. مثلاً اگر طرح احداث راه جنگلی باشد، مبلغی که بابت مطالعه آن هزینه شده است، در ستون مطالعه برای ساختمان و مبلغی که برای احداث راه هزینه می شود، در ستون تشکیل سرمایه در ساختمان نوشته می‌شود و یا اگر طرح اصلاح و احیاء مراتع باشد، مبلغی که برای مطالعه آن هزینه می شود در ستون مطالعه برای جنگل و مبلغی که مربوط به اصلاح و احیاء می باشد نظیر کود پاشی یا کپه کاری، در ستون فعالیت جنگلی و مرتعی نوشته می‌شود.

نکته ۲: در مورد طرح‌های آب‌خیزداری نیز باید به این نکته توجه داشت که در این طرح‌ها دو نوع فعالیت صورت می گیرد: مکانیکی و بیولوژیکی. در فعالیت‌های مکانیکی به منظور جلوگیری از سرعت آب و فرسایش خاک، کار فنی و احداث سازه انجام می شود مانند گابیون بندی، که مبلغ هزینه شده برای آن در ستون تشکیل سرمایه برای ساختمان نوشته می شود. در فعالیت بیولوژیکی عملیات مربوط به حفاظت از نهال و ترمیم و مراقبت از طریق نهال کاری، بذر پاشی، کودپاشی و ... صورت می گیرد که

اعتبار هزینه شده برای آن در ستون فعالیت جنگلی و مرتعی و فرم‌های شماره ملی و استانی نوشته می شود. همچنین اطلاعات مورد نیاز برای FS۰۲ به شرح ذیل در ۴ فرم جمع آوری می شوند.

بررسی های پایه درباره محصولات مرتعی و جنگلی

یکی از مسایل و مشکلات در تهیه حساب تولید فعالیت های جنگلی و مرتعی نبود اطلاعات پایه درباره میزان برداشت گیاهان خودروی طبیعی از عرصه های جنگلی و مرتعی کشور و ارزش اقتصادی آن است. اطلاعات اولیه درباره تنوع گونه های مرتعی و جنگلی کشور و آمارهای پراکنده مربوط به فراوانی فروشگاه های گیاهان دارویی و میزان فروش، مصرف و صادرات گیاهان دارویی نشان می دهد که ظرفیت اقتصادی قابل توجهی در این بخش در کشور وجود دارد که نبود آمار و اطلاعات پایه درباره برداشت های غیر رسمی و غیر مجاز از منابع جنگلی و مرتعی مانع از انجام برآوردهای قابل اعتماد از ارزش اقتصادی برداشت این محصولات است.

باتوجه به اهمیت این موضوع و ضرورت تکمیل اطلاعات پایه درباره گیاهان مرتعی و جنگلی کشور با هدف استفاده در تهیه حساب های اقتصادی مناطق کشور، از سال گذشته فرم های ویژه ای برای گردآوری اطلاعات پایه از منابع جنگلی و مرتعی کشور طراحی شده که در فایل FS۰۲ قرار داده شده و به صفحات آن افزوده شده است. این فرم ها دربرگیرنده فرم الف (اطلاعات پایه ای گونه های محصولات فرعی مرتعی و جنگلی استان) و فرم ب (اطلاعات پایه ای جنگل های طبیعی و محصولات اصلی جنگلی استان) است.

فرم الف و ب – اطلاعات پایه ای گونه های محصولات فرعی مرتعی و جنگلی استان

این فرم برای گردآوری اطلاعات پایه و چارچوبی در زمینه محصولات فرعی مرتعی و جنگلی استان طراحی شده است. در این فرم نام محصولات مرتعی و جنگلی به صورت تفصیلی در جدول فهرست شده

و برای هر یک از محصولات اطلاعات ستون های فرم پرسش شده است. این اطلاعات دربرگیرنده وجود محصولات مرتعی و جنگلی در استان و مساحت عرصه های رویش آن، امکان برداشت و شیوه برداشت محصولات، هدف از برداشت محصولات و امکان انجام برداشت در قالب قرارداد، برآورد مقدار برداشت مجاز و غیر مجاز در سال ۱۳۹۴ و میانگین قیمت فروش محصول در بازارهای استان در پایان سال ۱۳۹۴ است. در مواردی که نیاز به توضیح برخی اقلام آماری فرم است، این توضیحات به صورت یادداشت (Comment) در فرم گنجانده شده است. اطلاعات این فرم ها می بایست با همکاری اداره کل منابع طبیعی استان که منبع اطلاع اصلی این بخش است، گردآوری و تکمیل شود.

فرم ج – اطلاعات پایه ای جنگل های طبیعی و محصولات اصلی جنگلی استان

این فرم برای گردآوری اطلاعات پایه و چارچوبی در زمینه جنگل های طبیعی استان طراحی شده و برای همه استان های کشور تکمیل می شود. در این فرم نام مهم ترین گونه های جنگلی به صورت تفصیلی در جدول فهرست شده و برای هر یک از گونه های جنگلی اطلاعات ستون های فرم پرسش شده است. این اطلاعات دربرگیرنده وجود گونه های جنگلی در استان، مساحت عرصه های جنگلی و برآورد تعداد اصله های جنگلی، مجاز بودن برداشت درختان جنگلی و شیوه برداشت آن، هدف از برداشت و امکان انجام برداشت چوب جنگلی در قالب قرارداد، برآورد مقدار برداشت مجاز و غیر مجاز چوب در سال ۱۳۹۴، میانگین قیمت فروش چوب جنگلی در بازارهای استان در پایان سال ۱۳۹۴ و نوع محصولات تولید شده از چوب های جنگلی در استان است. در مواردی که نیاز به توضیح برخی اقلام آماری فرم است، این توضیحات به صورت یادداشت (Comment) در فرم گنجانده شده است. اطلاعات این فرم ها می بایست با همکاری اداره کل منابع طبیعی استان که منبع اطلاع اصلی این بخش است، گردآوری و تکمیل شود. صفحه اطلاعات پاسخگو نیز حاوی اطلاعات فرد پاسخگو است که می بایست به تفصیل درخواست شده تکمیل شود

ب- ماهی گیری

در این بخش اطلاعات مقداری و قیمتی از استان جمع آوری شده و در نهایت محاسبات لازم انجام می شود. با توجه به اینکه ماهی گیری به تفکیک دولتی و خصوص محاسبه می شود اطلاعات مربوط به بخش دولتی آن را علاوه بر ساختار استانی، از عملکرد بودجه سال مربوطه و به صورت متمرکز از وزارت امور اقتصادی و دارایی گردآوری می شود.

اطلاعات مورد نیاز برای تهیه حساب تولید بخش شیلات و بخش های بازاری و غیربازاری آن در سه فایل گنجانده شده است.

در فایل FS۰۳ تعداد ۱۰ جدول برای گردآوری و ثبت هزینه های جاری و عمرانی ادارات کل شیلات استان طراحی شده که اطلاعات این جداول از ادارات کل شیلات استان ها دریافت می شود. جداول این بخش مانند فرم های طراحی شده برای بخش امور عمومی است.

در فایل FS۰۴ که دارای ۷ صفحه است، فرم های زیر قرار داده شده است:

مقدار تولید صید و پرورش در دو فرم و قیمت عمده فروشی ماهیان صید و پرورش در دو فرم تفکیک نوع ماهیان آب های شمال، آب های جنوب و آب های داخلی در بخش صید و به تفکیک گرم آبی و سردآبی، منابع آبی و بچه ماهیان پرورشی در بخش پرورش است که اطلاعات آن از اداره کل شیلات استان دریافت می شود.

فایل FS۰۴۱ که مختص ماهیان زینتی بوده و دارای ۳ فرم، شامل مقدار و قیمت انواع ماهیان زینتی و مشخصات پاسخگو می باشد.

مصرف واسطه دارای ۲ جدول است که اقلام هزینه های واسطه فعالیت ماهی گیری با توجه به نوع فعالیت های موجود در استان را دربرمی گیرد. اطلاعات این جداول نیز از اداره کل شیلات استان دریافت می شود.

صفحه اطلاعات پاسخگو نیز حاوی اطلاعات فرد پاسخگو است که می بایست به تفصیل درخواست شده تکمیل شود.

پ- استخراج معدن

این بخش شامل استخراج نفت خام و گاز طبیعی و سایر معادن می باشد. بخشی از اطلاعات مربوط به استخراج نفت خام و گاز طبیعی به صورت ثبتي از شرکتهای منطقه ای و بخشی دیگر به صورت متمرکز از شرکتهای ستادی گرد آوری می شود. محاسبات مربوط به بخش سایر معادن نیز به صورت متمرکز از نتایج طرحهایی که هر ساله توسط مرکز آمار ایران صورت می گیرد محاسبه می شود.

پ-۱- استخراج نفت خام و گاز طبیعی

استانهایی مشمول محاسبه این فعالیت هستند که دارای فعالیت استخراج نفت خام و گاز طبیعی هستند و همچنین استان تهران که محل استقرار دفاتر مرکزی مربوطه است. با مراجعه به عاملین اقتصادی این بخش در هر استان (شرکت ملی نفت، شرکت ملی حفاری، ...) اطلاعات مورد نیاز برای سال ۱۳۹۴، به شرح زیر دریافت می شود :

✓ مقدار و ارزش نفت خام استخراج شده برای صادرات

- مقدار و ارزش نفت خام استخراج شده برای صادرات
- مقدار و ارزش نفت خام استخراج شده برای خوراک پالایشگاه
- مقدار و ارزش مایعات گازی، میعانات گازی، نفت و دیگر مشتقات (که هنگام استخراج نفت خام تولید می شود)
- ارزش بازیافت های شرکت ملی نفت (عامل اقتصادی مستقر در استان)
- مقدار و ارزش استخراج گاز طبیعی

✓ ارزش هزینه های مصرفی به تفکیک :

- کالا و مواد
- خدمات پیمانکاری
- خدمات دریافتی
- سایر هزینه ها

✓ ارزش جبران خدمات کارکنان به تفکیک :

- حقوق پایه و مزایای مرتبط به حقوق
- دستمزد و مزایای کارکنان
- ارزش استهلاك اموال سرمایه ای
- تعداد کارکنان

پ-۲- سایر معادن

همه اطلاعات مربوط به این بخش به صورت متمرکز از نتایج طرحهایی که هر ساله توسط مرکز آمار ایران انجام می شود گردآوری می شود.

ت- صنعت

بخشی از اطلاعات مربوط به این بخش به صورت متمرکز از نتایج طرحهایی که هر ساله توسط مرکز آمار ایران انجام می شود گردآوری می شود. بخش دیگر از طریق صورتهای مالی گردآوری و محاسبات لازم صورت می گیرد. به دلیل آنکه محاسبات این بخش به صورت متمرکز توسط دفتر حساب های اقتصادی صورت می گیرد نیازی به گردآوری اطلاعات از طریق استان نیست.

ت- تأمین برق، گاز و آب

این بخش از بخشهایی است که همه اطلاعات آن از طریق استان گردآوری می شود و با توجه به پیچیدگی فعالیت این بخش از اقتصاد، نیاز به دقت بیشتری در گردآوری و محاسبات دارد.

ت-۱- برق

همانطوریکه می دانیم، فعالیت تولید، انتقال و توزیع برق توسط واحدهای زیر صورت می گیرد:

- سازمان توانیر
- مدیریت شبکه برق
- شرکت های برق منطقه ای
- شرکت های مدیریت تولید برق
- شرکت های توزیع برق
- شرکت های تولید نیروی برق

برای محاسبه ی ارزش افزوده فعالیت برق لازم است صورت های مالی و یادداشت های همراه هر یک از شرکت های فوق که در استان ها مستقر هستند با مراجعه مستقیم به هر یک از آنها و یا مراجعه به دفتر مجامع برق منطقه ای استان دریافت و اطلاعات آن در فایل الکترونیکی مربوط به آن به نام el۰۱ وارد شود. برای کنترل و مقایسه اطلاعات لازم است اطلاعات سال قبل (۱۳۹۳) در فرم های مربوطه وارد شود. کارشناسان استان ها می بایست اطلاعات هر یک از زیربخش های برق منطقه ای، تولید برق و توزیع برق سال قبل (۱۳۹۳) استان خود را به فایل el۰۱ منتقل نموده و پس از ثبت اطلاعات سال ۱۳۹۴ در این فایل، اعداد سال های (۹۴-۱۳۹۳) را با یکدیگر مقایسه و از درستی و روند تغییرات آمار بخش برق در استان خود اطمینان حاصل کنند. پس از بررسی اطلاعات سال های (۹۴-۱۳۹۳) و نهایی شدن آن، فایل el۰۱ به سامانه حساب ملی انتقال گردد. بعضی از شرکت های برق منطقه ای در انجام فعالیت های

مربوط به خود چند استان را زیر پوشش دارند. در چنین مواردی دریافت صورت‌های مالی شرکت‌های تابع نیز الزامی است. فایل el۰۱ در پوشه ۹۴ Bargh برای همین منظور در دسترس استان‌ها قرار می‌گیرد و لازم است مانند فوق اطلاعات ضمن بررسی و تایید صحت اطلاعات وارد سامانه حساب‌های ملی شود.

تأکید می‌شود صورت‌های مالی مورد استفاده در تهیه گزارش این بخش، همراه با فایل مربوطه حتماً به دفتر حساب‌های اقتصادی فرستاده شود.

محاسبات نهایی این بخش پس از دریافت اطلاعات مورد نیاز از استان‌ها در دفتر حساب‌های اقتصادی صورت می‌گیرد. همچنین لازم است که کارشناسان به راهنمای تکمیل جداول که در قسمت پایین هر جدول قرار دارد، توجه نمایند.

نحوه ثبت اقلام صورت‌های مالی شرکت‌های برق منطقه‌ای و توزیع برق:

در سال‌های گذشته تا آبان ماه ۱۳۸۶ وظیفه فروش برق به مشترکین به عهده شرکت‌های برق منطقه‌ای بود و شرکت‌های توزیع، فعالیت توزیع برق را به صورت حق‌العمل کاری برای شرکت‌های برق منطقه‌ای انجام می‌دادند. لذا ارقام مربوط به ارزش فروش برق به مشترکین جزو درآمدهای شرکت‌های برق منطقه‌ای بود و در صورت‌های مالی آن شرکت در بخش دریافتی‌ها ثبت می‌شد و دریافتی شرکت‌های توزیع تنها شامل مبالغ حق‌العمل قراردادهای توزیع برق و سایر قراردادها بود.

در سال ۱۳۸۶ تغییراتی در فعالیت‌های شرکت‌های برق منطقه‌ای و توزیع برق صورت گرفته است. به این ترتیب که از آبان ماه ۱۳۸۶ وظیفه فروش برق به مشترکین به شرکت‌های توزیع برق محول شده و بخش توزیع به صورت مستقل عمل می‌کند، لذا در صورت‌های مالی شرکت‌های توزیع برق در سال ۸۶ در بخش دریافتی‌ها دو نوع درآمد مشاهده می‌شود:

۱- درآمد فروش برق به مشترکین

۲- درآمد قراردادهای حق العمل کاری

بنابراین، از سال ۱۳۸۶ به بعد اطلاعات مربوط به دریافتی ها و پرداختی های شرکت های توزیع برق بابت فروش برق در صفحه^۱ توزیع برق (فروش برق)^۲ که با رنگ صورتی نشان داده شده است، ثبت می شود.

شرکت های تولید نیروی برق

شرکت های تولید نیروی برق که از سال ۱۳۸۷ در برخی از استان ها فعالیت خود را آغاز کرده اند، در حقیقت بخشی از فعالیت های شرکت های برق منطقه ای را بر عهده گرفته و مالک نیروگاه برق می شوند. این شرکت ها وظیفه تأمین سوخت نیروگاه را بر عهده داشته و برق تولید شده را به بازار می فروشند. بنابر این، ماهیت فعالیت شرکت های تولید نیروی برق^۳ با شرکت های مدیریت تولید برق^۴ در استان ها که کار بهره برداری از نیروگاه و تولید برق را انجام می دهند، متفاوت است. از این رو، فعالیت این شرکت ها از سال ۱۳۸۷ در محاسبات این بخش منظور خواهد شد و در فایل ۱۰۱ eI صفحه جداگانه ای (با فرمت یکسان با جدول شرکت برق منطقه ای) برای ثبت اطلاعات این شرکت ها افزوده شده است.

ت-۲- توزیع گاز طبیعی

اطلاعات مورد نیاز برای انجام محاسبات این بخش شامل صورتهای مالی به انضمام یادداشتهای همراه شرکت گاز استان و پالایشگاههای استان هاست که می بایست با مراجعه به شرکت گاز و پالایشگاه دریافت شود. در استان تهران علاوه بر موارد فوق، هزینه های ستادی شرکت ملی گاز ایران و امور خطوط لوله به تفکیک مناطق نیز از شرکت ملی گاز دریافت می شود.

اطلاعات سال ۱۳۹۴ بخش گاز پس از دریافت و بررسی در فایل الکترونیکی مربوط به آن به نام ga۰۱ وارد می شود. کارشناسان استان ها می بایست اطلاعات بخش گاز سال قبل (۱۳۹۳) استان خود را از

در (شیت اطلاعات اولیه-۱) به فایل ga۰۱ منتقل نموده و پس از ثبت اطلاعات سال ۱۳۹۴ در این فایل، اعداد سال های (۹۴-۱۳۹۳) را با یکدیگر مقایسه و از درستی و روند تغییرات آمار بخش گاز در استان خود اطمینان حاصل کنند. پس از بررسی اطلاعات سال های (۹۴-۱۳۹۳) و نهایی شدن آن، فایل ga۰۱ در سامانه حساب ملی داده آمایی شود. خاطر نشان می سازد فایل یاد شده در پوشه ۹۴ Gas در دسترس استان ها قرار می گیرد.

تأکید می شود صورت های مالی مورد استفاده در تهیه گزارش این بخش، همراه با فایل مربوطه حتماً به دفتر حساب های اقتصادی فرستاده شود. محاسبات نهایی این بخش پس از دریافت اطلاعات مورد نیاز از استان ها در دفتر حساب های اقتصادی صورت می گیرد.

همچنین لازم است که کارشناسان به راهنمای تکمیل جداول که در قسمت پایین هر جدول قرار دارد توجه نمایند.

ت-۳- آب

در بخش آب، اطلاعات زیر برای استان ها مورد نیاز است که باید با مراجعه به واحد های مربوطه در استان دریافت و به دفتر حساب های اقتصادی ارسال شود:

اطلاعات صورت های مالی و یادداشت های همراه شرکت های آب منطقه ای استان که می بایست با مراجعه به شرکت آب منطقه ای استان دریافت شود.

صورت های مالی و یادداشت های همراه شرکت های آب و فاضلاب شهری و روستایی استان (تأکید می شود صورت های مالی جاری این شرکت ها دریافت شود نه صورت های مالی عمرانی که مربوط به طرح تملک دارایی های سرمایه ای است). تعداد و میزان تخلیه چاه ها در هر استان که با مراجعه به شرکت آب منطقه ای استان می توان آنهارابه دست آورد.

در استان هرمزگان علاوه بر اطلاعات یاد شده، صورت‌های مالی و یادداشت‌های همراه شرکت آب و برق قشم و آب و برق کیش نیز دریافت شود. در مورد شرکت آب و برق کیش، اطلاعات حقوق و دستمزد بخش‌های عملیات، تعمیرات و توزیع و فروش نیز جداگانه دریافت و ارسال شود.

اطلاعات صورت‌های مالی و یادداشت‌های همراه شرکت‌های بهره‌برداری از شبکه‌های آبیاری و زهکشی در استان‌هایی که دارای چنین شرکت‌هایی هستند، دریافت شود. استان‌هایی که در آنها شرکت‌های مذکور فعالیت دارند، نسبت به تهیه و ارسال صورت‌های مالی این شرکت‌ها اقدام نمایند و استان‌هایی که دارای شرکت‌های بهره‌برداری از شبکه‌های آبیاری و زهکشی نیستند نیز پس از انجام بررسی‌های لازم، نتیجه را به دفتر حساب‌های اقتصادی اعلام نمایند.

اطلاعات سال ۱۳۹۴ هر یک از زیر بخش‌های آب پس از دریافت و بررسی در فایل الکترونیکی مربوط به آن به نام wa۰۱ وارد می‌شود. در این بخش نیز همانند بخش‌های برق و گاز، برای کنترل اطلاعات سال ۱۳۹۳ نیز وارد شود. کارشناسان استان‌ها می‌بایست اطلاعات هر یک از شرکت‌های آب منطقه ای، شرکت‌های آب و فاضلاب شهری، شرکت‌های آب و فاضلاب روستایی، شرکت‌های آبیاری و زهکشی و چاه‌های آب سال‌های قبل استان خود را از فایل‌های قبلی به فایل wa۰۱ منتقل نموده و پس از ثبت اطلاعات سال ۱۳۹۴ در این فایل، اعداد را با یکدیگر مقایسه و از درستی و روند تغییرات آمار زیر بخش‌های آب در استان خود اطمینان حاصل کنند.

تأکید می‌شود صورت‌های مالی مورد استفاده در تهیه گزارش این بخش، همراه با فایل مربوطه حتماً به دفتر حساب‌های اقتصادی فرستاده شود. محاسبات نهایی این بخش پس از دریافت اطلاعات مورد نیاز از استان‌ها در دفتر حساب‌های اقتصادی صورت می‌گیرد.

همچنین لازم است که کارشناسان به راهنمای تکمیل جداول که در قسمت پایین هر جدول قرار دارد، توجه نمایند.

ج- ساختمان

در بخش ساختمان با توجه به اینکه تولید این بخش به عنوان تشکیل سرمایه مورد استفاده قرار می‌گیرد و تعمیرات جزئی آن توسط رشته فعالیت ها یا خانوارها به مصرف واسطه یا نهایی می‌رسد، یکی از روش های محاسبه ارزش ستانده ی این بخش محاسبه از روش مصرف است. در این روش برای تعیین تشکیل سرمایه و تعمیرات جزئی در ساختمان توسط رشته فعالیت ها از نتایج طرح های آماری مرکز آمار ایران و اطلاعات ثبتی اخذ شده از سازمان ها، موسسات و شرکت ها استفاده شده است و در مواردی که این اطلاعات در دسترس نبود با به کار گیری شاخص های مختلفی از قبیل متوسط تعمیرات جزئی یک خانوار شهری، هزینه های ساختمانی دولت، سرمایه گذاری بخش خصوصی در فعالیت های ساختمانی در نقاط شهری، سطح زیربنای پروانه های ساختمانی، هزینه یک متر مربع ساختمان تکمیل شده در نقاط شهری اطلاعات سال های قبل بهنگام شده است.

برای محاسبه تشکیل سرمایه و تعمیرات جزئی ساختمان انجام شده توسط خانوار ها از نتایج طرح آمارگیری از هزینه و درآمد خانوارهای شهری و روستایی مرکز آمار ایران استفاده شده است. از آنجا که اطلاعات مورد نیاز برای انجام محاسبات در سطح استان ها از دقت لازم برخوردار نیست و به طور کامل نیز در دسترس نمی باشد برای رسیدن به اطلاعات مورد نیاز، روش تسهیم اطلاعات در سطح ملی با استفاده از شاخص هایی نظیر سهم ایجاد ساختمان از بودجه عمرانی دولت در استان ها، سرمایه گذاری بخش خصوصی در فعالیت های ساختمانی در نقاط شهری، هزینه یک متر مربع بنا در استان ها، بکار گرفته شده است.

بخش ساختمان به صورت متمرکز در مرکز آمار ایران صورت می‌گیرد محاسبه می‌شود و در حال حاضر نیاز به گردآوری اطلاعات از طریق استان وجود ندارد.

عمده فروشی، خرده فروشی و تعمیر وسایل نقلیه و لوازم خانگی

محاسبات مربوط به عمده فروشی، خرده فروشی و تعمیر وسایل نقلیه و کالاهای شخصی و خانگی به صورت متمرکز در دفتر حساب‌های اقتصادی صورت می‌گیرد.

ح- هتل و رستوران

بخش هتل و رستوران از نتایج طرح چارچوبی که به صورت ماهانه در استان اجرا می‌شود محاسبه می‌شود. به منظور تکمیل محاسبات از اقلام آماری مندرج در طرح هزینه درآمد خانوار، شاخص قیمت مصرف کننده، شاخص قیمت تولید کننده نیز استفاده می‌شود.

ح-۱- هتل (اقامتگاههای عمومی)

در بخش اقامتگاه‌های عمومی، اطلاعات سال ۱۳۹۵ در فایل forms که حاوی شیت‌های form ۱، form ۲، form ۳ و form ۱ek، کدینگ اقامتگاه و sum است پر شود. فایل فوق به تفکیک استان، در مسیر ارتباط استانی- دفاتر حساب‌های اقتصادی، حساب منطقه ای، در پوشه ۹۵ eghamatgah قرار گرفته است و استان‌ها لازم است فایل مورد نظر خود را برداشته و اقدام به درج اطلاعات نمایند. لازم به ذکر است اطلاعات تنها در این فرم پر شود و از فرم‌های سال‌های گذشته استفاده نشود.

اطلاعات اقامتگاه‌های عمومی در فرم های ۱، ۲، ۳ و اطلاعات اقامتگاه‌های اختصاصی تنها در فرم اختصاصی پر شود.

در form ۱

- هر اقامتگاه دارای کد ۱۲ رقمی بوده که در آن نوع اقامتگاه (هتل، متل، هتل آپارتمان و...) درجه اقامتگاه (یک ستاره، دو ستاره و...)، گروه اقامتگاه (A, B, T و...)، شهرستان و استان موردنظر قابل استخراج خواهد بود. به عبارت دیگر در این کد، بخشی از اطلاعات چارچوبی اقامتگاه ها درج شده است.
- در صورتی که اقامتگاهی تعطیل دائم و یا تخریب شود، در انتهای کد ۱۲ رقمی اقامتگاه، حرف C گذاشته شود. در اینصورت این اقامتگاه از چارچوب خارج می شود و در سلول های دیگر form ۱ نباید اطلاعاتی وجود داشته باشد. (در صورت تعطیلی موقت و یا عدم همکاری، حرف C نگذارید).
- توجه شود اطلاعات نوع اقامتگاه (ستون ۵) و کد اقامتگاه (ستون ۶) با یکدیگر هماهنگ باشند منظور :

نوع اقامتگاه	کد اقامتگاه	نوع اقامتگاه	کد اقامتگاه
هتل	۱	مهمانپذیر	۶
هتل آپارتمان	۲	زائرسرا	۷
متل	۳	مسافرخانه	۸
مهمانسرا	۴	پلاژ/ ویلا	۹
مجتمع های اقامتی	۵	پانسیون، خانه روستایی، استراحتگاه، اتاق، سوئیت، مامورسرا، سایر	۱۰

- متوسط قیمت یک تخت در یک شب برحسب ریال در ستون مربوطه ذکر شود و این رقم می تواند در کل سال یکسان نباشد.

➤ در ستون نوع استفاده در قسمت همگانی، تنها عدد یک گذاشته شود و از علامت های ستاره و ... استفاده نشود.

در form ۳

➤ چون اطلاعات موجود در این فرم، شامل مجموع شبهای اقامت مسافران است لذا اعداد موجود در این فرم باید بزرگتر یا حداقل مساوی با form ۲ باشد.

نکته: بررسی شود که دو ستون آخر form ۲ که خطای مربوط به اختلاف فرم ۲ و ۳ نام دارد، FALSE نباشد، زیرا علت آن این است که اعداد فرم ۳ کوچکتر از فرم ۲ می باشد، لذا اصلاح انجام گیرد.

➤ نکته: بررسی شود که دو ستون آخر form ۳ که خطای مربوط به C نام دارد، FALSE نباشد، زیرا علت آن این است که شما در کد اقامتگاه حرف C گذاشته اید و آن اقامتگاه را تعطیل محسوب کرده اید اما در برخی از ماه ها، برای آن نفر شب پر کرده اید، لذا اصلاح انجام گیرد.

➤ اگر در یک ماه اطلاعات هر دو سلول ایرانی و خارجی، صفر باشد :
اگر علت آن عدم همکاری است، در سلول مورد نظر حرف N گذاشته شود.
اگر علت آن فاقد مسافر بودن، تعمیر، تعطیل موقت، لغو مجوز و ... باشد علت آن بصورت کامنت در سلول مورد نظر ذکر شود.

در form ۱ekh

➤ اطلاعات چارچوبی اقامتگاههای اختصاصی در این قسمت درج شود. اقامتگاه های وابسته به ادارات چنانچه دارای حسابداری مستقل نباشد، جزیی از فعالیت اقتصادی سازمان متبوعشان به حساب می آید. این اقامتگاهها اکثراً مختص کارکنان شرکتها و سازمان ها می باشد.

در sum

➤ تمام ستونهای جدول مربوط به شیت sum به جز ستون متوسط قیمت یک تخت و توضیحات به صورت فرموله است.

➤ در form ۱ اطلاعات چارچوبی بطور کامل پر شده باشد و توجه شود ستون نوع استفاده همگانی، عدد یک داشته باشد، همچنین در فرم اختصاصی ستون نوع استفاده اختصاصی، عدد یک داشته باشد.

➤ در form ۲ و form ۳ اطلاعات ماه های قبل پاک نشود تا اطلاعات بصورت تجمعی برای هر ماه فرستاده شود (یعنی sum ارسالی برای ماه خرداد شامل اطلاعات ماههای فروردین و اردیبهشت نیز می باشد).

پس از تکمیل، فایل forms تا یک ماه پس از انتهای هر فصل ارسال شود.

ح-۲- رستوران

محاسبات مربوط به فعالیت رستوران داری در دفتر حسابهای اقتصادی به صورت متمرکز انجام می شود. در این محاسبات از نتایج طرح هزینه درآمد خانوار، طرح های ویژه مراکز صرف غذا و نوشیدنی، شاخص قیمت مصرف کننده و شاخص قیمت تولید کننده نیز استفاده می شود.

خ- حمل و نقل، انبارداری و ارتباطات

خ-۱- حمل و نقل درون شهری

در بخش حمل و نقل، انبارداری و ارتباطات برای سهولت گردآوری اطلاعات بخش حمل و نقل جاده ای مسافر به دو بخش درون شهری و برون شهری تقسیم می شود. حسابهای مربوط به حمل و نقل مسافر برون شهری با استفاده از نتایج طرح آمارگیری از شرکتهای مسافربری مرکز آمار ایران، نتایج طرح

آمارگیری از وسایل نقلیه مسافری مرکز آمار ایران و سالنامه آماری سازمان راهداری و حمل و نقل جاده ای محاسبه می شوند.

حسابهای حمل و نقل درون شهری بر اساس آمار و اطلاعات پایه ای هستند که استانهای مختلف گردآوری می کنند. با استفاده از اطلاعات پایه ای درباره تعداد کارگاهها و وسایل نقلیه فعال، عملکرد جا به جایی مسافر و کرایه های حمل و نقل برآورد ارزش ستانده هر یک از گروه ها جداگانه انجام می شود، و نتایج طرح های آمارگیری از موسسات اتومبیل کرایه و هزینه درآمد خانوار به محاسبات کمک می کند. فرم های این بخش در ۵ فایل محاسباتی (tr۰۱, tr۰۲, tr۰۳, tr۰۴, tr۰۵) در محیط Excel به شرح ذیل تهیه و در پوشه ۹۴ Hamlonaghl قرار گرفته است و همراه با این راهنما در اختیار استانها قرار می گیرد.

- در فایل tr۰۱ فرم یک الف {الف} (Form ۱) - مؤسسات اتومبیل کرایه شهری قرار دارد
- در فایل tr۰۲ فرم یک ب {ب} (Form ۱) - مؤسسات اتومبیل کرایه روستایی قرار دارد
- در فایل tr۰۳ فرم دو {۲} (Form ۲) - مؤسسات اتومبیل کرایه شهری و روستایی قرار دارد
- در فایل tr۰۴ فرم سه {۳} (Form ۳) - تاکسی های شهری (ون، سواری) قرار دارد
- در فایل tr۰۵ فرم چهار {۴} (Form ۴) - مینی بوسرانی و اتوبوسرانی شهری قرار دارد

انتظار می رود با توجه به تجربه چندین ساله تهیه حسابهای منطقه ای و کامل تر شدن سری زمانی داده های آماری حمل و نقل درون شهری در استانهای کشور، سازمان اجرایی مناسب برای گردآوری آمار و اطلاعات این بخش در استانها به طرز مطلوب شکل گرفته باشد تا اطلاعات تهیه شده این بخش بهنگام، کامل، دقیق و بدون کاستی باشد. در این زمینه برقراری ارتباط مؤثر با دستگاههای اجرایی و منابع آماری در شهرهای استان (فرمانداریها، شهرداریها، اتحادیهها و تشکلهای صنفی، ...) و آموزش و هدایت تکمیل کنندگان فرمها و پاسخگویان، ضرورت اصلی برای شکلگیری سازمان کاری و بهبود

شبکه تأمین داده‌های آماری قابل اعتماد در این بخش است. تا هنگامی که چنین سازمان کاری با نیروی انسانی و کادر اجرایی پایدار در استان‌ها شکل نگیرد، گردآوری آمار و اطلاعات حمل‌ونقل درون شهری و تغذیه بانک آماری آن با کاستی روبرو خواهد بود.

فرم‌های آماری حمل‌ونقل درون شهری دربرگیرنده فرم‌های زیر است:

۱-۱- Tr در برگیرنده مشخصات تفصیلی هر یک مؤسسات اتومبیل کرایه (آژانس‌های تاکسی سرویس) در نقاط شهری و به تفکیک شهرهای استان است. این فرم با همکاری مؤسسات اتومبیل کرایه و تشکل‌های صنفی مربوطه تکمیل می‌شود.

۲-۲- Tr برای گردآوری اطلاعات چارچوبی مؤسسات اتومبیل کرایه در نقاط روستایی شهرستان‌های استان است. با توجه به افزایش ایجاد مؤسسات اتومبیل کرایه در نقاط روستایی کشور، این فرم در نظر گرفته شده است. برای هر یک از شهرستان‌های استان یک برگ فرم تکمیل و اطلاعات آن در فایل مربوطه نوشته می‌شود. اطلاعات مورد نیاز این فرم نیز مانند فرم (الف) Form ۱ با همکاری سازمان‌های مسئول و تشکل‌های صنفی گردآوری می‌شود ضمن آن که بخش‌داری‌های استان از منابع آماری خاص برای این گروه به شمار می‌روند.

۳-۳- Tr که جمع‌بندی اطلاعات فرم‌های ۱ برای شهرهای استان و برآوردهای مربوط به ارزش کل‌دریافتی‌های این مؤسسات است، توسط کارشناس بخش حمل‌ونقل حساب‌های منطقه‌ای استان کامل و نهایی می‌شود. فرم tr ۰۳ دارای ۶ صفحه است که به جمع‌بندی اطلاعات مؤسسات اتومبیل کرایه شهری و جمع‌بندی اطلاعات مؤسسات اتومبیل کرایه در نقاط روستایی شهرستان‌های استان است. در فرم ۲ (الف) اطلاعات جمع‌بندی شده مؤسسات اتومبیل کرایه به تفکیک هر یک از شهرهای استان و در فرم ۲ (ب) اطلاعات جمع‌بندی شده مؤسسات اتومبیل کرایه در نقاط روستایی هر یک از شهرستان‌های استان نوشته می‌شود. فرم نهایی روستایی در سامانه حساب‌های ملی وارد می‌شود، ولی فرم مربوط به مؤسسات اتومبیل کرایه در نقاط شهری باید به تفکیک شهرستان در سامانه حساب‌های ملی وارد شود

به همین منظور فرم های اولیه و نهایی طراحی شده اند که وقتی اطلاعات موسسات اتومبیل کرایه شهری وارد می شوند به صورت خودکار اطلاعات را به تفکیک شهرستان ها تبدیل می کند در نتیجه فرم نهایی شهری باید وارد سامانه حساب های ملی شود. در شیت اول فرم یک راهنما وجود دارد که قبل از ورود اطلاعات باید مطالعه شود.

۴-- فرم Tr۰۴ برای گردآوری آمار فعالیت های تاکسیرانی شهری است. این فرم دارای ۷ صفحه است که در آن ها آمار تاکسی های عمومی شهری (و تاکسی های ون نوشته می شود. فرم های تاکسی های شهری و تاکسی های ون باید به تفکیک شهرستان در سامانه حساب های ملی وارد شود به همین منظور فرم های اولیه و نهایی طراحی شده اند که وقتی اطلاعات آنها وارد می شوند به صورت خودکار اطلاعات را به تفکیک شهرستان ها تبدیل می کند، در نتیجه فرم های نهایی تاکسی و نهایی ون باید وارد سامانه حساب های ملی شود و. در شیت اول فرم یک راهنما وجود دارد که قبل از ورود اطلاعات باید مطالعه شود.

۵-- Tr۰۵ در برگرفته آمار تعداد اتوبوس ها و مینی بوس های فعال در حمل مسافر درون شهری (بجز اتوبوس ها و مینی بوس های متعلق به شرکت واحد یا سازمان اتوبوسرانی شهری) همراه با برآورد کرایه های دریافتی آنها در هر یک از شهرهای استان است. این فرم نیز مانند فرم ۳ با گردآوری داده های آماری مورد نیاز آن، توسط کارشناس بخش حمل و نقل حساب های منطقه ای استان کامل و نهایی می شود. فرم های اتوبوس و مینی بوس شهری باید به تفکیک شهرستان در سامانه حساب های ملی وارد شود به همین منظور فرم های اولیه و نهایی اتوبوس و نهایی مینی بوس طراحی شده اند که وقتی اطلاعات در فایل اتوبوس و مینی بوس شهری آنها وارد می شوند به صورت خودکار اطلاعات را به تفکیک شهرستان ها تبدیل می کند، در نتیجه فرم های نهایی اتوبوس و نهایی مینی بوس باید وارد سامانه حساب های ملی شود.

همان گونه که در کارگاه‌های آموزشی و نشست‌های کارشناسی بخش حمل‌ونقل تأکید شده است، در تکمیل و ارسال فایل‌های مربوط به فرم‌های حمل‌ونقل به نکات زیر دقیقاً توجه شود :

- فرم‌های حمل‌ونقل برای یکایک شهرهای استان (و برای فرم‌های ۱ و ۲ علاوه بر نقاط شهری، برای نقاط روستایی هر یک از شهرستان‌های استان) به طور کامل تهیه شود و هیچ یک از شهرها و شهرستان‌های استان از قلم نیفتند .

- اطلاعات درخواستی در ستون‌های جداول فرم‌ها به طور کامل تکمیل شود و فرم‌ها به شکل ناقص ارسال نشود .

- در هریک از فرم‌ها، آمار و اطلاعات سال ۱۳۹۴ با آمارهای سال‌های پیش از آن به طور کامل و دقیق مقایسه و در صورت نیاز، اصلاحات لازم در آمارها انجام شود تا مغایرتی بین آمار سال ۱۳۹۴ با سال‌های پیش از آن پدید نیاید . بنابراین، سری زمانی داده‌های آماری هر یک از فرم‌ها برای هر یک از شهرهای استان برای دوره ده ساله ۹۴-۱۳۸۴ می‌بایست به دقت مورد توجه کارشناسان استان قرارگیرد . در صورتی که بر پایه آمار گردآوری شده سال ۱۳۹۴ نیاز به ویرایش و اصلاح آمار سال‌های پیش از ۱۳۹۴ وجود دارد، لطفاً اصلاحات مورد نظر را به دفتر حساب‌های اقتصادی اعلام فرمائید .

- برآورد ارزش کارکرد و کل کرایه‌های دریافتی در هر یک از فرم‌ها براساس قیمت‌های واقعی سال ۱۳۹۴ و سازگار با سطح قیمت‌ها و شرایط اقتصادی مرتبط با هر یک از شاخه‌های حمل‌ونقل در استان باشد . در این زمینه لازم است کارشناسان استان دقت و حساسیت کافی به عمل آورند و برآوردهای انجام شده با نتایج برآوردهای سال‌های گذشته سازگاری و هم‌خوانی داشته باشد . برای افزایش دقت برآوردها و کنترل درآمدهای برآورد شده، میانگین درآمد (کرایه دریافتی ناخالص) به ازای یک وسیله نقلیه برای شهرهای مختلف استان (و یا نقاط روستایی شهرستان‌های استان) می‌تواند مورد مقایسه قرار

گیرد تا برآوردهای انجام شده واقعی تر و متناسب با سلسله مراتب و درجه بندی شهرهای استان باشد. استفاده از این نماگر اقتصادی برای سنجش دقت برآوردها توصیه می شود .

- به منظور سهولت در جمع بندی و استخراج فرم های مربوط به ۳۱ استان کشور در دفتر حساب های اقتصادی، از هرگونه تغییر در آرایش (فرمت) فرم ها از نظر تعداد سطرها و ستون ها و تنظیم جداول پرهیز شود .

لازم است اطلاعات فرم ها را پس از تکمیل آمار گردآوری شده از طریق سامانه حساب های ملی به آدرس (<http://edata.sci.org.ir>) و در قالب فرم های الکترونیکی وارد نموده و در ضمن کلیه فایل های Excell این بخش از طریق سیستم اتوماسیون به دفتر حساب های اقتصادی ارسال شود زیرا به دلیل حجم بالای اطلاعات ورود آن ها به تفکیک شهر ها در سامانه حساب های ملی امکان پذیر نمی باشد.

..

خ-۲- شرکت های واحد اتوبوسرانی شهری

شرکت های واحد یا سازمان های اتوبوسرانی شهری زیرنظر و مدیریت شهرداری ها فعالیت می کنند. این شرکت ها دارای ناوگان عمومی حمل و نقل مسافر هستند و به جابجایی مسافر در محدوده شهر و حومه شهر می پردازند. هر یک از شرکت های واحد یا سازمان های اتوبوسرانی شهری دارای حسابداری مستقل بوده و قادر به ارائه آمار و اطلاعات مالی خود هستند. برای گردآوری آمار و اطلاعات شرکت های واحد یا سازمان های اتوبوسرانی شهری، پرسشنامه آماری جداگانه ای طراحی شده است که همراه با راهنمای تکمیل آن به صورت فایل الکترونیکی در محیط Excel تحت عنوان tr۰۶ ارائه شده است (فایل های فرم اتوبوسرانی شهری ۱۳۹۴ (tr۰۶) و راهنمای فرم اتوبوسرانی شهری (tr۰۶guide.doc) نیز در پوشه ۹۴ Hamlonaghl قرار داده شده است).

پرسشنامه شرکت اتوبوسرانی شهری دارای ۸ بخش دربرگیرنده اطلاعات عمومی، دریافتی‌ها، پرداختی‌های جاری، پرداختی‌های سرمایه‌ای، تشکیل سرمایه کل استان تعداد کارکنان، ناوگان حمل‌ونقل و عملکرد ماهانه شرکت است. آمار و اطلاعات این شرکت‌ها با مراجعه به این شرکت‌ها و دریافت آمار و اطلاعات موردنیاز تکمیل می‌شود.

کارشناسان استان‌ها می‌بایست با استفاده از منابع آماری استانی (استانداری)، اطلاعات شهرهای دارای شرکت واحد یا سازمان اتوبوسرانی شهری را کنترل و در صورت نیاز بهنگام کنند.

در سال جاری، اطلاعات سال ۱۳۹۴ شرکت‌های واحد اتوبوسرانی شهری تکمیل می‌شود. بنابراین، برای هر یک از شهرهای دارای شرکت واحد یا سازمان اتوبوسرانی شهری، یک پرسشنامه تکمیل می‌شود. پیشنهاد می‌شود فایل الکترونیکی و راهنمای آن در اختیار افراد مسئول در شرکت‌های واحد اتوبوسرانی شهری در شهرهای استان قرار داده شده و آموزش لازم برای تکمیل آن از سوی کارشناسان استان داده شود و اطلاعات مورد نیاز به صورت فایل الکترونیکی دریافت شود. تاکید می‌شود اطلاعات پرسشنامه‌های شرکت‌های واحد اتوبوسرانی شهری استان‌ها می‌بایست به صورت فایل الکترونیکی برای دفتر حساب‌های اقتصادی فرستاده شود و همکاران استان‌ها از فرستادن نسخه چاپ شده خودداری نمایند.

با توجه به تکمیل پرسشنامه شرکت‌های واحد اتوبوسرانی شهری از سوی استان‌ها برای سال‌های ۱۳۸۵ به بعد، پیشنهاد می‌شود سری زمانی داده‌های آماری این فعالیت مورد توجه کارشناسان استان و کارشناس همکار از سازمان مربوطه قرار گیرد تا روند تغییرات عملکرد اقتصادی این شرکت‌ها مورد تایید و قابل قبول باشد.

محاسبات مربوط به بخش‌های راه آهن، حمل‌ونقل از طریق خطوط لوله، حمل‌ونقل جاده ای برون شهری، حمل‌ونقل هوایی و حمل‌ونقل آبی (به جز حمل‌ونقل آبی استان‌های گیلان، مازندران و دفاتر مرکزی شرکت‌های حمل‌ونقل آبی استان تهران) در دفتر حساب‌های اقتصادی صورت خواهد گرفت.

لازم است اطلاعات فرم‌ها را پس از تکمیل آمار گردآوری شده از طریق سامانه حسابهای ملی به آدرس (<http://edata.sci.org.ir>) و در قالب فرمهای الکترونیکی وارد نموده در ضمن کلیه فایل‌های اکسل این بخش از طریق سیستم اتوماسیون به دفتر حساب‌های اقتصادی ارسال شود. زیرا به دلیل حجم بالای اطلاعات ورود آن‌ها به تفکیک شهرها در سامانه حساب‌های ملی امکان‌پذیر نمی‌باشد.

خ-۳- خدمات پشتیبانی حمل و نقل و ارتباطات

در بخش خدمات پشتیبانی لازم است فهرست نام‌ونشان، شاخص‌ها یا صورت‌های مالی فعالیت‌های نام برده در زیر برای سال ۱۳۹۴ براساس فرم‌های پیوست تهیه و به دفتر حساب‌های اقتصادی ارسال شود:

۱. فهرست نام و نشان بخش انبارداری
۲. فهرست نام و نشان بخش سردخانه‌ها
۳. فهرست نام و نشان بخش کمکی آبی
۴. فهرست نام و نشان بخش پارکینگ
۵. فهرست نام و نشان بخش باسکول
۶. فهرست نام و نشان آژانس‌های هواپیمایی، تورهای مسافرتی
۷. فهرست نام و نشان مؤسسات ترخیص کالا
۸. فهرست نام و نشان کاروان‌های زیارتی

موارد فوق باید در فایل پشتیبانی تحت عنوان St ۰۱ درج شود. در فرستادن اطلاعات خواهشمند است نکات زیر مورد توجه قرار گیرد:

- از حذف یا اضافه کردن سطر و ستون که موجب تغییر شکل جداول شود، خودداری نمایید.
- هر فرم به صورت کامل به دفتر حساب‌های اقتصادی ارسال شود و از فرستادن صفحات کاری Excel به طور جداگانه خودداری شود. مثلاً فایل پشتیبانی شامل بندهای ۸-۱ می بایست به صورت کامل حاوی فعالیت‌های ۸ گانه باشد.
- از تغییر نام فایل‌ها خودداری به عمل آید.
- لازم است اطلاعات فرم‌ها را پس از تکمیل آمار گردآوری شده شیت پشتیبانی حمل و نقل را تکمیل کرده و از طریق سامانه حساب‌های ملی به آدرس (<http://edata.sci.org.ir>) و در قالب فرم‌های الکترونیکی وارد نموده و فایل اکسل آن را از طریق اتوماسیون به دفتر حساب‌های اقتصادی ارسال شود.

خ-۳- خدمات پشتیبانی حمل و نقل و ارتباطات

در بخش ارتباطات لازم است که اطلاعات زیر در فایل pt۰۲ که در پوشه ۹۴ support&Telecom

تکمیل شود.

۱. فهرست نام‌ونشان کافی نت ها
۲. فهرست نام‌ونشان ISP ها (فقط بخش خصوصی)
۳. فهرست نام‌ونشان دفاتر پیشخوان دولت
۴. فهرست نام‌ونشان دفاتر ICT
۵. فهرست نام و نشان دفاتر خدمات ارتباطی
۶. فهرست نام و نشان ناشران
۷. فهرست نام و نشان شرکت های برنامه نویسی

ارسال شاخص های پست دولتی شامل :

۸. تعداد نامه های ارسالی در داخل استان

۹. تعداد نامه های ارسالی به سایر استان ها

۱۰. تعداد نامه های ارسالی به خارج از کشور

۱۱. تعداد نامه های دریافتی از سایر استان ها

بند ۵ این بخش که فهرست نام و نشان دفاتر خدمات ارتباطی است، برای ثبت اطلاعات دفاتری است که فعالیت های پستی و مخابراتی را به صورت هم زمان انجام می دهند (فعالیت های مربوط به خدمات پستی، خدمات مخابراتی، خدمات دفتر تلفن همراه و ...). بنابر این، برای کارگاه هایی که فعالیت های پستی و مخابراتی را با هم انجام می دهند، فهرست مربوط به بند ۴ تکمیل می شود .

برای گردآوری آمار و اطلاعات این بخش یک فایل الکترونیکی در محیط Excel تحت عنوانین pt۰۲ طراحی شده است. در فایل pt۰۲ کلیه اطلاعات بندهای ۱ تا ۹ مورد ثبت قرار می گیرد.

مجموعه دو فایل یاد شده در پوشه ۹۴ support&Telecom از طریق شبکه ارتباطی مرکز قابل دسترسی است.

- در فرستادن اطلاعات خواهشمند است نکات زیر مورد توجه قرار گیرد:
- از حذف یا اضافه کردن سطر و ستون که موجب تغییر شکل جداول شود، خودداری نمایید.
- هر فرم به صورت کامل به دفتر حساب های اقتصادی ارسال شود و از فرستادن صفحات کاری Excel به طور جداگانه و نیز از تغییر نام فایل ها خودداری به عمل آید.

- لازم است اطلاعات فرم‌ها را پس از تکمیل آمار گردآوری شده از طریق سامانه حسابهای ملی به آدرس (<http://edata.sci.org.ir>) و در قالب فرمهای الکترونیکی وارد نموده و از فرستادن فرم‌ها به صورت غیرماشینی و در قالبی بجز فرمهای الکترونیکی موجود در سامانه حساب ملی خودداری شود.

د- واسطه‌گری‌های مالی

در بخش واسطه‌گری‌های مالی بطور کلی محاسبات متغیرهای حساب‌های منطقه ای نیازمند مجموعه ای از متغیرهای محاسبه شده به شرح ذیل می باشد.

متغیرهای حساب‌های ملی

شاخص‌های منطقه ای

متغیرهای حساب‌های ملی شامل ستانده و مصرف واسطه‌ی زیر بخش‌های واسطه‌گری‌های مالی، شامل بانک، بیمه و سایر واسطه‌گری‌های مالی است. زیر بخش بانک مشتمل بر بانک مرکزی، بانک‌های دولتی و خصوصی، اتاق تسویه پایاپای اسناد بانکی، موسسات مالی و اعتباری، صندوق‌های قرض الحسنه، تعاونی‌های اعتبار و ... است. زیر بخش بیمه نیز بیمه مرکزی، بیمه‌های دولتی و خصوصی، بیمه‌های اتکایی و صندوق‌های ضمانت تولید نظیر صندوق بیمه کشاورزی را در بر می‌گیرد. شرکت‌های لیزینگ، سرمایه‌گذاری، کارگزاری‌های فعال در بورس، صرافی‌ها و سازمان‌های اداره‌کننده بازارهای مالی نیز در زیر بخش سایر واسطه‌گری‌های مالی قرار دارند.

شاخص‌های منطقه ای عبارتند از شاخصی عددی که سهم هر استان از کل متغیرهای ملی را بر اساس تعاریفی معین نمایش می‌دهند. چگونگی محاسبه این شاخص‌ها بر اساس پرسشنامه‌هایی که در اختیار همکاران استانی برای دریافت اطلاعات قرار می‌گیرد، قابل توضیح خواهد بود. در حال حاضر بخش قابل توجهی از اطلاعات مورد نیاز برای محاسبات حساب‌های منطقه ای در زیر بخش‌های بیمه و بورس

اوراق بهادار به طور متمرکز از بیمه مرکزی جمهوری اسلامی ایران و سازمان بورس اوراق بهادار دریافت می شود.

بطور کلی حاصلضرب شاخص منطقه ای که وزن هر استان را در هر بخش اقتصادی نمایندگی می کند در کمیت متغیر ملی (نظیر ستانده بیمه ها) روش محاسبه حساب های منطقه ای را توضیح می دهد. البته شایان ذکر است تنها مواردی که بطور استثنایی از روش فوق تبعیت نمی کند، مربوط به زیر بخش صرافی ها می شود. در این مورد اطلاعات دریافتی از استان ها مبنای محاسبات منطقه ای قرار می گیرد و سرجمع متغیر های منطقه ای به متغیر های ملی می انجامد. در این بخش آمار و اطلاعات زیر مورد نیاز است که می بایست در هر استان تهیه و به دفتر حساب های اقتصادی فرستاده شود:

د-۱- پست بانک

دریافت اطلاعات پست بانک از سال ۱۳۹۴ به بعد توسط دفتر حساب های اقتصادی انجام خواهد پذیرفت. لذا دریافت اطلاعات بنا به روال پیشین توسط همکاران استانی ضرورت نخواهد داشت.

د-۲- بیمه

در بخش بیمه نیز محاسبات با استفاده از صورت های مالی و پرسشنامه های ویژه شرکت های بیمه به صورت متمرکز در دفتر حساب های اقتصادی انجام می شود اما برای تهیه حساب تولید استان ها در این بخش، تا سال ۱۳۹۰ شاخص های حق بیمه های دریافتی و خسارات پرداختی هر یک از شرکت های بیمه مورد نیاز بود که این شاخص ها توسط همکاران استانی از سرپرستی شرکت های بیمه فعال در استان ها دریافت و به دفتر حساب های اقتصادی فرستاده می شدند. اما از سال ۱۳۹۴ که اطلاعات

فرم های مربوط به این بخش حذف شده اند و نیازی به تکمیل آنها از سوی همکاران استانی نیست. اما به منظور بهبود دقت و کیفیت اطلاعات دو فرم جدید با عناوین:

- کارگزاران بیمه
- ارزیابان خسارت

جایگزین فرم حذف شده گردیده است. ضروریست به منظور تکمیل این فرم ها ابتدا همکاران استانی با مراجعه به پایگاه الکترونیکی بیمه مرکزی جمهوری اسلامی ایران، با استفاده از فهرست بروز شده اسامی کارگزاران بیمه و ارزیابان خسارت نسبت به تهیه جامعه آماری هر سال اقدام نمایند و سپس پرسشنامه مذکور را در اختیار کارگزاران بیمه و ارزیابان خسارت استان محل خدمت خود قرار دهند. پایگاه الکترونیکی بیمه مرکزی جمهوری اسلامی ایران علاوه بر مشخصات هویتی، اطلاعات دسترسی به کارگزاران بیمه و ارزیابان خسارت را در اختیار قرار می دهد. همچنین فعال بودن یا غیر فعال بودن هر یک از موارد فوق نیز در پایگاه الکترونیکی بیمه مرکزی جمهوری اسلامی ایران مشخص شده است. برای گردآوری، ثبت و ارسال اطلاعات کارگزاران بیمه و ارزیابان خسارت استان ها فایلی به نام im۰۲ در پوشه ۹۳ bank&bime&sayer تهیه شده است.

د-۳- سازمان بورس اوراق بهادار

ارزش کل معاملات سهام به تفکیک تالار اصلی و تالار فرعی تا پایان سال ۱۳۹۰ از سازمان های بورس منطقه ای گرفته می شد. اما از سال ۱۳۹۴ فرم های مربوط به این بخش حذف شده اند و نیازی به تکمیل آنها از سوی همکاران استانی نیست.

د-۴- شرکت های کارگزاری بورس

از سال ۱۳۹۴ فرم های مربوط به این بخش حذف شده اند فرم های مربوط به این بخش حذف شده اند و نیازی به تکمیل آنها از سوی همکاران استانی نیست.

د-۵- صرافی‌ها

ضروریست آخرین جامعه آماری صرافی‌های استان‌ها با مراجعه به پایگاه الکترونیکی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران تهیه شود. تماس با کارشناس بخش حساب‌های منطقه به منظور دریافت راهنمایی راهگشاست.

برای گردآوری، ثبت و ارسال اطلاعات صرافی‌های استان‌ها فایلی به نام im۰۳ در پوشه ۹۴bank&bime&sayer تهیه شده است^{۴۹}.

لازم است اطلاعات فرم‌ها را پس از تکمیل آمار گردآوری شده از طریق سامانه حساب‌های ملی به آدرس (<http://edata.sci.org.ir>) و در قالب فرم‌های الکترونیکی وارد نموده و از فرستادن فرم‌ها به صورت غیرماشینی و در قالبی بجز فرم‌های الکترونیکی موجود در سامانه حساب ملی خودداری شود.

د- مستغلات، اجاره و فعالیت‌های کسب و کار

د-۱- مستغلات

محاسبات خدمات مستغلات به صورت متمرکز در دفتر حساب‌های اقتصادی صورت خواهد گرفت.

د-۲- اجاره و فعالیت‌های کسب و کار

برای محاسبات مربوط به شرکت‌های آزمایشگاه فنی و مکانیک خاک، سازمان همیاری شهرداری‌ها، شرکت جهاد نصر، شرکت نمایشگاه‌های بین‌المللی، سازمان پژوهش‌های علمی و صنعتی، شهرک علمی و

^{۴۹} لازم به یادآوری است اطلاعات شرکت‌های لیزینگ، شرکت‌های سرمایه‌گذاری و صندوق‌های قرض‌الحسنه به طور متمرکز توسط دفتر حساب‌های اقتصادی گردآوری خواهد شد.

تحقیقاتی پارکهای علم و فن آوری و علمی و تحقیقاتی علوم پزشکی استان می‌بایست صورت‌های مالی و یادداشت‌های همراه آن توسط کارشناس استان دریافت و برای تکمیل فرم کامپیوتری طراحی شده اقدام نمایند. لازم به ذکر است صورت‌های مالی فوق و فرم تکمیل شده با هم برای دفتر حساب‌های اقتصادی ارسال شود. فرم‌های موردنظر در فایل الکترونیکی کسب و کار ۹۴ در دسترس استان ها قرار می‌گیرد. برای هر یک از زیر بخش های کسب و کار در این فایل، اطلاعات سال های ۹۳ و ۹۴ جای می‌گیرد تا امکان مقایسه و سنجش آمارها و اطمینان از روند تغییرات عملکرد آن‌ها فراهم شود. در بخش کسب و کار خصوصی همچنین لازم است اطلاعات درخواست شده زیراز صنف های مربوطه پیگیری شود و برای سال ۹۴ بر اساس فرم‌های پیوست تهیه و به دفتر حساب های اقتصادی ارسال شود. در داخل پرنترز مراکزی را که ممکن است استان ها سریعتر به اطلاعات مورد نظر دست یابند پیشنهاد شده است.

۱- نام و نشان موسسات حسابرسی هر استان (اداره ثبت اسناد و املاک استان)

۲- نام و نشان دفاتر اسناد رسمی در هر استان

• توجه شود تمامی دفاتر اعم از دفاتر ازدواج و طلاق، گواهی امضا و ... را شامل می‌شود.

۳- نام و نشان شرکت های نظام مهندسی به تفکیک نوع خدمات آن در هر استان (ثبت شرکت ها و یا نظام مهندسی)

• توجه شود که منظور تمامی نظام مهندسی ها اعم از نظام مهندسی کشاورزی و منابع طبیعی، سازمان نظام مهندسی ساختمان و ... است.

۴- نام و نشان عکاسی های هر استان (اتحادیه عکاسان هر شهر و زیباسازی شهرداری)

۵- نام و نشان دارالترجمه های هر استان (اداره کل اسناد و امور مترجمان رسمی قوه قضائیه)

در بخش دولتی خدمات کسب و کار مراحل کاری مربوط به محاسبات لازم در فعالیت های اقتصادی دولت شرح داده شده است. برای تهیه ساختار هزینه باید اطلاعات هر یک از دستگاه های نامبرده در زیر در قالب فرم تفصیلی اعتبارات هزینه ای (فرم ۳- الف) و فرم ۴ موافقتنامه تملک دارایی های سرمایه ای در هر استان دریافت شود. این دستگاه ها عبارتند از:

سازمان هواشناسی کل استان

اداره کل استاندارد و تحقیقات صنعتی

مراکز تحقیقاتی دانشگاه های علوم پزشکی و مراکز تحقیقاتی سایر دانشگاه ها

محاسبات خدمات کسب و کار خصوصی همانند سال های گذشته به صورت متمرکز در دفتر حساب های اقتصادی انجام خواهد شد.

لازم است اطلاعات فرم ها را پس از تکمیل آمار گردآوری شده از طریق سامانه حساب های ملی به آدرس (<http://edata.sci.org.ir>) و در قالب فرم های الکترونیکی وارد نموده و از فرستادن فرم ها به صورت غیرماشینی و در قالبی بجز فرم های الکترونیکی موجود در سامانه حساب ملی خودداری شود.

دولت نوع منحصر به فرد شخصیت حقوقی است که از طریق فرآیند سیاسی ایجاد می شود و دارای اختیار قانونگذاری، قضایی و اجرایی در جامعه است. دولت عرضه کننده خدماتی است که از نظر اقتصادی به طریق دیگر قابل تهیه و تامین نبوده و عموماً در بازار به فروش نمی رسد.

واحدهای دولتی نوعاً سه گروه هزینه به شرح زیر ایجاد میکنند:

گروه اول عبارت از هزینه های واقعی یا احتسابی تامین رایگان خدمات جمعی برای کل جامعه است. این نوع خدمات نظیر امور عمومی، دفاع، اجرای قانون، بهداشت عمومی و غیره است که بعلت ماهیت غیر بازاری بودن آنها، باید توسط دولت ارائه شود و تامین مالی آنها از طریق اخذ مالیات یا سایر درآمدها صورت گیرد.

گروه دوم عبارت است از تهیه کالاها و خدمات برای خانوارها به طور مجانی یا به قیمت نازل که از نظراقتصادی مقرون به صرفه نیست. این هزینه ها را دولت بمنظور نیل به اهداف سیاسی و یا اجتماعی خود، متحمل میشود و از طریق اخذ مالیات یا سایر درآمدها تامین مالی می نماید. اگرچه ممکن است افراد در مقابل استفاده از این خدمات پرداختی کرده باشند.

گروه سوم عبارت از انتقالی است که بمنظور توزیع مجدد در آمد یا ثروت به سایر واحدهای نهادی، عمدتاً به خانوارها، صورت میگیرد.

بخش دولت عمومی در ایران شامل واحدهایی است که عمدتاً یا کلاً جزو تولیدکنندگان غیربازاری بوده و قسمت اعظم ستانده خود یا همه آنرا بطور مجانی یا به قیمتی که از نظر اقتصادی مقرون به صرفه نیست به خانوارها و یا به سایر واحدهای دولتی عرضه می کنند. این فعالیت ها علاوه بر خدمات امور عمومی، دفاعی، انتظامی و تأمین اجتماعی شامل انواع معینی از تولیدات نظیر خدمات آموزشی و بهداشتی، دامپزشکی، مددکاری اجتماعی، کسب و کار، فرهنگی ورزشی و امثال آن نیز می باشد.

گردآوری اطلاعات بخش های دولتی به شرح زیر می باشد:

ر- امور عمومی و دفاعی و تأمین اجتماعی

به منظور محاسبه ارزش افزوده بخش های دولتی، آمار و اطلاعات دستگاه های اجرایی براساس اعتبارات هزینه ای و تملک دارایی های سرمایه ای مورد نیاز است. بنابر این، کارشناس بخش دولت استان می بایست نسبت به موارد زیر اقدام کند:

- تهیه فرم ۴ برای اعتبارات هزینه ای دستگاه های اجرایی استان، این فرم باید برای دستگاه هایی که در هر بخش مشخص شده است، تکمیل شود. براین اساس، در جداول بخش دولت می بایست شیت فرم ۴ دستگاه های امور عمومی و سایر دستگاه ها بدون هیچگونه تغییری

تکمیل شود. در این میان توجه به یکسان بودن واحد ارزش کلیه دستگاه ها از اهمیت خاصی

برخوردار است. همچنین ذکر نام استان در بالای شیت ضروری است..

قابل ذکر است از آنجا که ممکن است دریافت اطلاعات تفصیلی اعتبارات هزینه‌ای دستگاه‌ها به سادگی امکان‌پذیر نباشد، در هر یک از فعالیت‌های اقتصادی دولتی مهمترین دستگاه‌های اجرایی بخش که می‌تواند تصویر کاملتری از ساختار هزینه هر فعالیت را نشان دهد، مشخص شده است که فهرست آن همراه با این راهنما آمده است.

۱- تهیه ساختار تملک دارایی‌های سرمایه‌ای: از آنجا که اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای سال

۱۳۹۴ کماکان به صورت هفت فصل در دسترس است، لذا روش کار تفاوت چندانی با گذشته

ندارد و به شرح زیر عمل می‌شود:

• کدگذاری فایل اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استانی به تفکیک دستگاه -

طرح با توجه به دو دیدگاه الف - مبدأ سرمایه‌گذاری (ستانده‌ای)، ب - مقصد

سرمایه‌گذاری (سرمایه‌ای) و براساس ۳,۱ ISIC Rev و ۴ ISIC Rev.

• استخراج فایل کدگذاری شده فوق در سطح کدهای ۴ رقمی از هر دو دیدگاه و

براساس هر دو نسخه ISIC .

• تهیه ساختار هفت فصل برای اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استانی با استفاده

از عملکرد فصول اعتبارات مذکور به تفکیک هر کد در هر یک از دو دیدگاه کدگذاری

و براساس هر دو نسخه ISIC . قابل ذکر است در صورت امکان فصل هفت اعتبارات

تملك دارایی‌های سرمایه‌ای به تفکیک جبران خدمات، مصرف واسطه و سایر

دارایی‌های تولید نشده تهیه شود.

اطلاعات مورد نیاز این بخش در یک فایل الکترونیکی در محیط Excel بر روی شبکه ارتباطی مرکز در دسترس استان ها قرار می‌گیرد. تأکید می‌شود فرمت فایل مورد نظر می‌بایست رعایت شده و هیچگونه تغییری در آن ایجاد نشود.

لازم به یادآوری است جمع‌آوری اطلاعات و محاسبات زیر توسط دفتر حساب‌های اقتصادی صورت می‌گیرد:

کدگذاری کلیه اعتبارات هزینه‌ای، اختصاصی و متفرقه از اداره کل تمرکز و تلفیق حساب‌های خزانه‌داری وزارت اقتصاد و دارایی کل در سطح کدهای یک (ملی) و استانی.

کدگذاری اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای ملی، پروژه‌های سهم ۳۱ استان و تهیه ساختار فصلی آنها محاسبه ارزش افزوده کلیه بخش‌های دولتی با استفاده از اطلاعات ارسالی از استانها و اطلاعات دریافتی از وزارت اقتصاد و دارایی

ر-۱- امور عمومی

محاسبات بخش امور عمومی و دفاعی و انتظامی و تأمین اجتماعی از طریق روش هزینه صورت می‌گیرد. به منظور تکمیل محاسبات مورد نظر از ساختار استانی به تفکیک هفت فصل بودجه استفاده می‌شود.

امور عمومی به عنوان یکی از بخش‌های دولتی محسوب می‌شود. بنابراین، جمع‌آوری آمار و محاسبات مربوط به این بخش همانطور که در بالا توضیح داده شد، براساس موافقتنامه هزینه‌ای و تملک دارایی سرمایه‌ای دستگاه‌های زیر است:

- سازمان امور اقتصادی و دارایی
- اداره کل ثبت احوال
- استانداری

- اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی
- سازمان اوقاف و امور خیریه
- سازمان حفاظت محیط زیست
- اداره کل راه و شهرسازی
- سازمان صنعت، معدن و تجارت
- سازمان جهاد کشاورزی
- اداره کل تعاون، کار و رفاه اجتماعی
- سازمان بازرگانی
- اداره کل امور عشایری
- اداره کل ثبت اسناد و املاک
- اداره کل گمرک
- اداره کل امور مالیاتی

ر-۲- شهرداری ها

جمع آوری اطلاعات و محاسبات مربوط به شهرداری ها همانند سال های گذشته با استفاده از بیلان شهرداری ها صورت می گیرد . بیلان شهرداری ها نخست با استفاده از اطلاعات دفتر شهر و روستا استانداری استان و در صورت عدم دسترسی به بیلان ها در استانداری، با مراجعه به شهرداری های استان دریافت می شود. لازم است اطلاعات دریافت شده از شهرداری ها دقت شود که ماده ۱۶ اعتبارات شورای اسلامی حتما تفکیک شده باشد و آنرا در قالب فرم های طراحی شده که بصورت ۲۰ ماده هزینه ای

(عملکرد هزینه ای) ارسال و برای درآمدها نیز که بصورت کد ۰۰۰۱ های الی ۰۰۰۷ برای این منظور تنظیم شده است تکمیل شود . فرم های مذکور در قالب فایل اکسل تحت عنوان shardari در شبکه استانی قابل دسترسی است.

همچنین به منظور گردآوری اطلاعات درآمد شهرداریها فرم اکسل در همان sheet جدول جداگانه طراحی شده است. آنرا تکمیل و به دفتر حسابهای اقتصادی ارسال نماید.

ز- آموزش

محاسبات بخش آموزش از طریق روش هزینه صورت می گیرد. به منظور تکمیل محاسبات مورد نظر از ساختار استانی به تفکیک هفت فصل بودجه استفاده می شود. با توجه به اینکه در این روش بخش خصوصی نیز به صورت جداگانه محاسبه می شود، بخشی از اطلاعات مورد نیاز از طریق استانها گردآوری شده و بخشی دیگر با مراجعه مستقیم به واحد آماری مورد نظر تهیه می شود.

ز-۱- آموزش ابتدائی و متوسطه دولتی و خصوصی

ابتدائی و متوسطه خصوصی:

برای گردآوری اطلاعات مربوط به آموزش : مدارس پایه اول الی ششم ابتدایی، مدارس پایه دوم و سوم متوسطه خصوصی یا غیرانتفاعی (راهنمایی، متوسطه و پیش دانشگاهی سابق) فرم های ویژه ای در نرم افزار اکسل در sheet مختلف طراحی و در فایل بنام amozesh-Eb-Motvsthe-NoN در دسترس استان ها قرار گرفته است. در فرم های آموزش فایل، اطلاعات مربوطه ، نام شهرستان ، تعداد دانش آموزان و میانگین شهریه یک دانش آموز در سال تحصیلی ۹۵-۱۳۹۴ برای هر یک از مقاطع تحصیلی به تفکیک شهرستان های استان مورد نیاز است. فرم های آموزش می بایست پس از گردآوری

اطلاعات مورد نیاز و بازبینی، درسامانه Import و پس از تایید نهایی مدیر مربوطه به این دفتر ارسال شود.

آموزش ابتدائی و متوسطه دولتی:

اطلاعات فعالیت‌های آموزش : مدارس پایه اول الی ششم ابتدایی، مدارس پایه دوم و سوم متوسطه دولتی (راهنمایی، متوسطه و پیش دانشگاهی سابق) و هزینه های سازمان آموزش و پرورش استان دریافت و مانند سال های گذشته در فایل های کامپیوتری اکسل که به نام amozesh-A-M-dolati در دسترس استان ها قرار گرفته است. عملکرد اعتبارات هزینه ای و تملک دارایی های سرمایه‌ای که بصورت هفت فصل در (sheet) اکسل می باشد و پس از تکمیل و بازبینی، در سامانه Import نموده و پس از تایید نهایی مدیر مربوطه به این دفتر ارسال نمایید.

ز-۲- آموزش عالی دولتی و خصوصی:

آموزش عالی خصوصی:

اطلاعات مؤسسات آموزش عالی خصوصی همانند سال های گذشته با استفاده از فهرست مؤسسات آموزش عالی غیرانتفاعی و مراکز علمی-کاربردی واحدهای دانشگاه آزاد اسلامی استان می باشد. گردآوری اطلاعات پرسشنامه برای این واحدهای آموزشی به صورت تمام شماری است. برای این منظور، پرسشنامه ای به نام فرم آموزش عالی خصوصی در قالب فایل اکسل تحت عنوان amozesh-ali-akh طراحی شده و در اختیار استان ها قرار گرفته است. با توجه به اینکه تعداد زیادی از مراکز آموزش عالی خصوصی در استان ها فعالیت دارند. لذا پرسشنامه sheet اول را کپی و به تعداد مرکز در sheet ایجاد نماید و آخرین sheet را تجمیع شده مراکز خصوصی قرار دهید . پس از تکمیل و بازبینی فایل اکسلی آن را به دفتر حساب‌های اقتصادی ارسال نمایید.

آموزش عالی دولتی:

اطلاعات آموزش عالی دولتی با استفاده از تکمیل پرسشنامه از دانشگاه های استان انجام می شود. پرسشنامه این فعالیت نیز در فایلی با نام amozesh-ali-dolati در محیط اکسل تنظیم شده و به تعداد دانشگاه دولتی در استان پرسشنامه تکمیل می شود. اطلاعات گردآوری شده پس از تکمیل بازبینی اطلاعات، در سامانه Import نموده و پس از تایید نهایی مدیر مربوطه به این دفتر ارسال نمایید.

ز-۳- آموزش بزرگسالان خصوصی و دولتی

بزرگسالان خصوصی:

برای محاسبات بخش خصوصی این فعالیت، تعداد آموزش گیرندگان و تعداد آموزشگاه های آزاد رشته های زبان و تقویتی کنکور و رشته های هنری از سازمان آموزش و پرورش و اداره فرهنگ ارشاد اسلامی استان دریافت و در فرم آموزش بزرگسالان خصوصی در قالب فایل اکسل تحت عنوان amozesh-Bo-kh وارد می شود. فایل این فعالیت پس از تکمیل و بازبینی اطلاعات در سامانه Import نموده و پس از تایید نهایی مدیر مربوطه به این دفتر ارسال نمایید.

بزرگسالان دولتی:

اطلاعات آموزش بزرگسالان دولتی نیز با تکمیل فرم های هزینه ای و sheet تملک دارایی های سرمایه ای در قالب فایل اکسل تحت عنوان amozesh-Bozarg-dolat در دو (sheet) مختلف مانند سایر بخش های آموزش دولتی تکمیل و در سامانه Import نموده و پس از تایید نهایی مدیر مربوطه به این دفتر ارسال نمایید.

خدمات پشتیبانی آموزش :

این فعالیت بعنوان پشتیبان کننده از آموزش براساس ISIC.4 طبقه بندی شده است و براساس فعالیتی که بعنوان پشتیبان از مراکز آموزش ابتدایی ، متوسطه ، عالی و بزرگسالان دولتی و خصوصی را دارند پوشش داده می شود . این طبقه شامل موارد زیر است :

- ارائه خدمات غیرآموزشی که فرایندها یا سیستم های آموزشی را پشتیبانی می کنند :
- مشاوره آموزشی
- خدمات راهنمایی آموزشی
- خدمات ارزشیابی آزمون آموزشی
- خدمات آزمون آموزشی
- سازمان های برنامه های مبادله دانشجوی

شناسایی این فعالیت از دستگاههای آموزش و پرورش ، دانشگاه های وابسته به وزارت علوم و تحقیقات و بهداشت و درمان و دانشگاههای علوم پزشکی و سازمان آموزش فنی و حرفه ای است. پرسشنامه این فعالیت دولتی و خصوصی بنام فایل amozesh-PO-H در مسییراستانی قابل دسترسی است . تکمیل اطلاعات این فرم نیز مانند هر فعالیت دیگر پس از تکمیل و بازبینی به صورت فایل اکسلی در ارتباط استانی قرار داده شود.

مجموع فایل های آماری بخش آموزش که در برگیرنده ۷ فایل در محیط Excel با عناوین فوق الذکر در دایرکتوری ۹۳- Amoozesh بر روی شبکه ارتباطی مرکز قابل دسترسی است.

بهداشت و مددکاری اجتماعی

محاسبات ارزش افزوده بخش بهداشت و درمان و مددکاری اجتماعی خصوصی و دولتی به صورت متمرکز در دفتر حساب‌های اقتصادی صورت می‌گیرد. برای محاسبه بخش خصوصی از نتایج طرح‌های آماری اجرا شده استفاده می‌شود و محاسبات آن در دفتر حساب‌های اقتصادی انجام می‌شود. محاسبه ارزش افزوده بخش دولتی بهداشت و درمان و دامپزشکی همانند روشی است که در بخش دولت درباره آن توضیح داده شده است. دستگاه‌هایی که فرم‌های مورد نظر برای آن‌ها تکمیل می‌شود، در زیر نام برده شده اند :

- دانشگاه‌های علوم پزشکی، سازمان پزشکی قانونی و سازمان انتقال خون برای بخش بهداشت و درمان سازمان بهزیستی، کمیته امداد امام، بنیاد شهید و امور ایثارگران (واحد مددکاری) و جمعیت هلال احمر برای بخش مددکاری اجتماعی شبکه دامپزشکی استان برای بخش دامپزشکی

س- سایر فعالیت‌های خدماتی عمومی، اجتماعی و شخصی

س-۱- خدمات فرهنگی، هنری و ورزشی دولتی

مراحل کاری مربوط به محاسبه خدمات فرهنگی، هنری و ورزشی دولتی در بخش فعالیت‌های اقتصادی دولت شرح داده شده است. دستگاه‌های مشمول تهیه ساختار این بخش عبارتند از:

سازمان تربیت بدنی

وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی

سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری

س-۲- خدمات فرهنگی، هنری و ورزشی خصوصی

محاسبات مربوط به خدمات فرهنگی، هنری و ورزشی خصوصی با استفاده از نتایج طرح های آماری مرکز آمار ایران در دفتر حساب های اقتصادی انجام می شود.

س-۳- خدمات مذهبی و سیاسی دولتی

مراحل کاری مربوط به محاسبه خدمات سیاسی و مذهبی دولتی در بخش فعالیت های اقتصادی دولت شرح داده شده است.

دستگاه های مشمول تهیه ساختار این بخش عبارتند از:

سازمان تبلیغات اسلامی

حوزه هنری سازمان تبلیغات اسلامی

س-۴- خدمات مذهبی و سیاسی خصوصی

ارزش افزوده خدمات مذهبی و سیاسی خصوصی با استفاده از نتایج طرح های آماری مرکز آمار ایران در دفتر حساب های اقتصادی محاسبه می شود. فقط لازم است حجم جامعه آماری به تفکیک کدهای چهار رقمی ISIC و با ذکر منبع اطلاع توسط کارشناس استان تهیه و به دفتر حساب های اقتصادی فرستاده شود. برای این منظور، جدول حجم جامعه مذهبی سیاسی در یک فایل الکترونیکی در محیط Excel به نام sv۰۱ طراحی شده که از طریق شبکه ارتباطی مرکز قابل دسترسی است.

س-۵- سایر خدمات

کلیه فعالیت های مشمول سایر خدمات بجز اطلاعات مربوط به اتاق بازرگانی با استفاده از نتایج طرح های آماری مرکز آمار ایران در دفتر حساب های اقتصادی محاسبه می شود. برای محاسبات مربوط به اتاق بازرگانی صورت های مالی اتاق بازرگانی در هر استان مورد نیاز است که می بایست توسط کارشناس استان دریافت شود و اطلاعات آن در فایلی که به این منظور با نام sv۰۲ طراحی شده، وارد شود. لازم

به ذکر است که راهنمای مربوط به ورود اطلاعات و تکمیل فرم اتاق بازرگانی در فایل مربوطه گنجانده شده است. فایل مورد نظر پس از بازبینی اطلاعات آن همراه با نسخه کاغذی صورت های مالی اتاق بازرگانی به دفتر حساب های اقتصادی فرستاده می شود.

دو فایل الکترونیکی این بخش در پوشه ۹۲ Sayer Khadamat در دسترس استان ها قرار گرفته است.

لازم است اطلاعات فرم ها را پس از تکمیل آمار گردآوری شده از طریق سامانه حساب های ملی به آدرس (<http://edata.sci.org.ir>) و در قالب فرم های الکترونیکی وارد نموده و از فرستادن فرم ها به صورت غیرماشینی و در قالبی بجز فرم های الکترونیکی موجود در سامانه حساب ملی خودداری شود.

فصل سوم – دستورالعمل ارزیابی عملکرد مدیریت دفاتر آمار و اطلاعات استان‌ها در تهیه حساب‌های منطقه ای

مقدمه:

به منظور ارزیابی عملکرد گروه حساب‌های منطقه‌ای در مدیریت‌های آمار و اطلاعات استانداری‌ها روش ویژه‌ای در دفتر حساب‌های اقتصادی پیش‌بینی شده است که همراه با فرم‌های آماری آن، از سوی این دفتر و با همکاری کارشناسان این دفتر در پایان هر دوره حساب‌های منطقه‌ای به کار گرفته می‌شود. این روش برای ارزیابی عملکرد ۳۰ استان (برای سال ۱۳۹۴ استان البرز نیز به فهرست استان‌ها افزوده می‌شود) کشور تنظیم شده و در آن به هر یک از استان‌ها بر پایه معیارهای برگزیده شده، امتیاز داده می‌شود.

معیارهای ارزیابی

در این روش شش معیار اصلی برای ارزیابی عملکرد گروه حساب‌های منطقه‌ای استان‌ها در نظر گرفته شده است. این شش معیار اصلی در زیر تشریح بازگو می‌شود:

۱- **رعایت برنامه زمانی:** این معیار برای ارزیابی پایبندی استان‌ها به برنامه زمانی فعالیت‌های تهیه حساب‌های منطقه‌ای و سرعت در تهیه و فرستادن گزارش‌هاست و برای آن حداکثر ۴۰ امتیاز در نظر گرفته شده است. استان‌هایی که گزارش‌های خود را در مهلت پیش‌بینی شده از طریق سامانه حساب ملی ارسال نمایند، کل امتیاز این معیار را به دست می‌آورند (مهلت پیش‌بینی شده برای تهیه گزارش‌های استانی حساب‌های منطقه‌ای ۱۳۹۴ برای هر بخش متفاوت است که در پرسشنامه‌های مندرج در سامانه قابل مشاهده می‌باشد). استان‌هایی که پس از پایان مهلت پیش‌بینی شده گزارش‌های خود را ارسال نمایند، به ازای هر روز تاخیر، ۴ امتیاز از کل امتیاز این معیار کاسته می‌شود. بنابراین، گزارش‌هایی که با بیش از ۱۰ روز تاخیر به دفتر حساب‌های اقتصادی ارسال شود، هیچ

امتیازی از این معیار به دست نخواهند آورد. یادآوری می‌شود ملاک محاسبه امتیاز این معیار، زمان ارسال گزارش به دفتر حساب‌های اقتصادی است. لازم به ذکر است استان‌هایی که در بازه تعیین شده اطلاعات خود را ارسال می‌کنند نیز بر اساس تقدم زمانی در زمره استان‌هایی قرار می‌گیرند که هر ساله به عنوان استان برتر از لحاظ سرعت معرفی می‌شوند.

با توجه به اینکه ممکن است گزارش‌های ارسالی با نواقصی همراه باشد، معیار ارزیابی زمانی، زمان ارسال گزارشی است که مورد تایید کارشناس مربوطه از دفتر حساب‌های اقتصادی است. لذا لازم است در کیفیت داده‌ها نهایت دقت به عمل آید.

۲- **بررسی کیفیت داده‌ها:** برای این معیار حداکثر ۴۰ امتیاز در نظر گرفته شده است. این معیار مربوط به ارزیابی داده‌ها و گزارش‌های تحلیلی تهیه شده از سوی استان‌ها در خصوص دلایل افزایش، کاهش، ثبات و نوسانات داده‌ها را شامل می‌شود. رعایت اصول و استانداردها، دقت در محاسبات و جزئیات، تفصیل داده‌های آماری، چگونگی و میزان همکاری استان در رفع نواقص و اشکالات از دیگر مواردی است که در این معیار به آن توجه می‌شود. هر یک از گزارش‌های استانی امتیاز کیفیت جداگانه‌ای دریافت می‌کند و مجموع امتیاز گزارش‌های هر استان، امتیاز کیفیت آن استان را مشخص می‌کند. ذکر این نکته نیز ضروری است که با توجه به اینکه اطلاعات از طریق سامانه حساب‌های ملی داده‌آمایی می‌شود و تایید نهایی از طرف دفاتر آمار و اطلاعات، به منزله تایید اطلاعات آماری بوده بنابراین چنانچه اشکالی در اطلاعات وجود داشته باشد به تعداد رفت و برگشت، از استان امتیاز کم می‌شود. لذا لازم است در تایید اطلاعات نهایت دقت و کنترل را روی داده‌ها انجام شود.

۳- **نیروی انسانی و تشکیلات:** برای این معیار حداکثر ۱۰ امتیاز در نظر گرفته شده است. برای هر یک از استان‌ها متناسب با حجم کار استان، تعداد مشخصی نیروی انسانی در نظر گرفته شده است. استان‌هایی که تعداد نیروی انسانی آن‌ها هماهنگ با حجم کار استان است، امتیاز کامل این معیار را دریافت می‌کنند.

۴- **مدیریت تهیه حساب تولید استان:** این معیار برای ارزیابی مدیریت گروه حساب‌های منطقه‌ای استان‌ها و کیفیت هدایت فعالیت‌های تهیه حساب تولید استان است که مسئولیت مستقیم آن بر عهده مدیر کل آمار و اطلاعات است. برای این معیار حداکثر ۱۰ امتیاز در نظر گرفته شده که با نظر رئیس گروه حساب منطقه ای دفتر حساب‌های اقتصادی برای هر استان منظور می‌شود. در این معیار سابقه و وضعیت عملکرد جاری استان مورد سنجش قرار گرفته و بهبود عملکرد استان‌ها و ثبات در آن، افزایش تعامل بادستگاه‌های استانی برای جلب همکاری بیشتر، آموزش به کاربران استانی و ... معیار امتیازدهی می باشد.

توجه ۱: به منظور تشویق استانها در توسعه و نشر (مبانی نظری و کاربردی) آمارهای استانی، ۵ امتیاز مازاد در نظر گرفته شده است. در صورتی که استان‌ها در زمینه توسعه آمارهای استانی (به عنوان مثال تهیه حساب منطقه ای به قیمت ثابت، تهیه حساب منطقه ای از روش هزینه، داده ستانده استانی، انجام طرح‌های آماری ویژه حساب منطقه ای، مقالات مرتبط با حساب منطقه ای و...) فعالیت داشته باشند و مدارک و مستندات آن را در اختیار دفتر حساب‌های اقتصادی قرار دهند امتیاز کامل این معیار را دریافت خواهند کرد.

توجه ۲: به آن دسته از کارشناسانی که مقالات مرتبط با حساب های ملی و منطقه ای تدوین نموده و در مجلات معتبر چاپ شود، ضمن ارائه تقدیر نامه، در سمینار حساب منطقه ای از ایشان معرفی خواهند شد

. جدول (۲) - معیارهای ارزیابی تهیه حساب‌های منطقه‌ای

ردیف	معیار ارزیابی	وزن	ملاحظات
۱	رعایت برنامه زمانی	۰/۴۰	به ازای هر یک روز تاخیر یک امتیاز کم می شود.

۲	کیفیت داده ها	۰/۴۰	از میانگین امتیازهای گزارش های استان حاصل می شود.
۳	نیروی انسانی استان	۰/۱۰	-
۵	مدیریت تهیه حساب تولید استان	۰/۱۰	عملکرد استان در سالهای قبل و سال جاری معیار اصلی می باشد.
۶	توسعه آمارهای منطقه ای ^{۵۰}	-	دستور العمل این معیار متعاقباً اعلام می شود

شیوه محاسبه امتیاز کل برای استانها

مجموع امتیازهای حاصل از شش معیار پیش‌بینی شده در روش ارزیابی عملکرد استان‌ها در تهیه حساب‌های منطقه ای ۱۰۰ است. با این حال، پس از محاسبه امتیاز استان‌ها در صورتی که بالاترین امتیاز محاسبه شده کمتر از ۱۰۰ باشد، بالاترین امتیاز به امتیاز ۱۰۰ افزایش داده شده و امتیاز استان‌های دیگر نیز به همان نسبت تعدیل می‌شود. در این رابطه سه استان برتر انتخاب شده و علاوه بر معرفی سه استان برتر، کارشناسان مسئول استان‌های یاد شده نیز به عنوان کارشناسان مسئول برتر معرفی می‌شوند.

نحوه انتخاب کارشناس نمونه مجموع امتیاز سرعت سرانه (کل امتیاز زمانی تقسیم بر تعداد نیروی انسانی) و کیفیت سرانه استان (کل امتیاز کیفیت تقسیم بر تعداد نیروی انسانی) معیاری برای انتخاب کارشناس نمونه مد نظر قرار گرفته و سه نفر از کارشناسان معرفی شده بر اساس بیشترین امتیاز به عنوان کارشناس نمونه انتخاب و معرفی می‌شوند.

همچنین در میان استان‌ها، یک استان که گزارش خود را در کوتاه‌ترین زمان و یک استان نیز که گزارش تحلیلی خود را با کیفیت بالا در اختیار دفتر حساب‌های اقتصادی قرار داده است معرفی می‌شود.

^{۵۰} این معیار با اثر مثبت ۵ نمره ای بدون لحظاً اثر منفی در نظر گرفته شده است.

